

ГЛАВА ПИТАО

2012

БИБЛИОТЕКА
СРЕМА

БРОЈ

13

**ГОДИШЊАК БИБЛИОТЕКА
СРЕМА**

ЗА 2012. ГОДИНУ
Број 13

БИБЛИОТЕКА ИНЂИЈА
INDIJA LIBRARY

2013.

ГОДИШЊАК БИБЛИОТЕКА СРЕМА ЗА 2012. ГОДИНУ

Бр. 13

Издавач:

Подружница библиотекара Срема, Сремска Митровица
Народна библиотека "Др Ђорђе Натошевић", Инђија

За издавача: Весна Степановић

Главни и одговорни уредник: Весна Степановић, председник Подружнице

Редакција: Весна Степановић, виши библиотекар, Инђија, Наташа Филип, виши библиотекар, Стара Пазова, Жељко Стојановић, библиотекар, Рума, Вера Новковић, библиотекар, Ириг, Велинка Масал Античевић, библиотекар, Шид.

Секретар редакције: Радмила Марковић, библиотекар, Инђија

Штампа: Штампарииа Подунавски, Инђија

CIP Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад
02(497.113)

ГОДИШЊАК библиотекара Срема за... годину / главни и одговорни уредник Весна Степановић. - год. 1 (1997)

Сремска Митровица : Подружница библиотекара Срема ; Инђија : Народна библиотека "Др Ђорђе Натошевић", 1997 - . - фотогр. ; 21 cm

Годишње
ISSN 1450-5592
COBISS.SR-ID 180711175

Душанка Милорадић
Моравка Тодић
ЈАВНЕ БИБЛИОТЕКЕ У СРЕМУ У 2012. ГОДИНИ 5

СТРУЧНИ РАДОВИ

Анђелка Стојаковић
СРПСКЕ СРЕДЊОВЕКОВНЕ МИНИЈАТУРЕ
МИРОСЛАВЉЕВОМ И ВУКАНОВОМ ЈЕВАНЂЕЉУ 12
Драгана Вучковић
РУМУНСКО ЂИРИЛИЧКО ПИСМО 25
Кристина Зукић
ДЕЧЈА КЊИГА У ЕРИ САВРЕМЕНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ 33
Весна Степановић,
ЉУДСКИ РЕСУРСИ У БИБЛИОТЕКАМА :
ПРЕТПОСТАВКА НАПРЕТКА ИЛИ КАМЕН СПОТИЦАЊА 39
Ивана Костадиновић
СРПСКА ЂИРИЛИЦА У СРЕДЊЕМ ВЕКУ 46

СУСРЕТИ

Весна Степановић
ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ПОДРУЖНИЦЕ БИБЛИОТЕКАРА СРЕМА
У 2012. ГОДИНИ 57
Вера Новковић
49. САБОР БИБЛИОТЕКАРА СРЕМА 59
Весна Степановић
18. СУСРЕТИ БИБЛИОГРАФА У СПОМЕН
НА ДР ГЕОРГИЈА МИХАИЛОВИЋА 62
Вера Новковић
ДОДЕЉЕНА 8. МИХИЗОВА НАГРАДА У ИРИГУ 65

ПОРТРЕТИ

АЛЕКСАНДАР МИЈАЛКОВИЋ-Добитник награде „Доситеј Обрадовић“ за
2012. годину 67
Жељко Стојановић
МИРКО ДЕМИЋ 69
Светлана Сабо
"САМО ТИ ПИШИ" МИЛИЈАНА БАРИЈАКТАРЕВИЋ 70

СА ТЛА ЗАВИЧАЈА

Лепосава Радојевић

СРЕМ И ГУСЛЕ – ИСТОРИЈА КОЈА СЕ ПЕВА73

БИБЛИОТЕКЕ ЈУЧЕ, ДАНАС, СУТРА

Велинка Масал-Античевић

ЛЕГАТ, ПОКЛОН ИЛИ.....76

Милица Котур

ГОДИНУ ДАНА ПОЗАЈМИЦЕ У COBISS-у 79

Милоје Радовић

ДЕЧЈА ОДЕЉЕЊА ИЛИ О РАДОСТИМА

БИБЛИОТЕКАРСКЕ ПРОФЕСИЈЕ 82

СРЕМСКА ШТАМПА О БИБЛИОТЕКАРСТВУ

Душанка Милорадић

СРЕМСКОМИТРОВАЧКА ШТАМПА О БИБЛИОТЕКАРСТВУ..... 88

Златко Паишко

СТАРОПАЗОВАЧКЕ НОВИНЕ О БИБЛИОТЕКАРСТВУ 95

Душанка Милорадић

ЛЕТОПИС КУЛТУРНИХ ДОГАЂАЈА У БИБЛИОТЕКАМА СРЕМА 101

ЗАПОСЛЕНИ У ЈАВНИМ БИБЛИОТЕКАМА СРЕМА

У 2012. години 108

Душанка Милорадић

Моравка Тодић

Библиотека «Глигорије Возаровић»

Сремска Митровица

ЈАВНЕ БИБЛИОТЕКЕ У СРЕМУ У 2012. ГОДИНИ

Јавне библиотеке Срема, као културне и образовне установе, и носиоци и средишта библиотечко информационе делатности су својим услугама, фондовима и културним програмима утицале на унапређење квалитета живота у својим срединама.

Српска читаоница у Иригу је 2012. године на своју славу Светог Трифуна прославила јубилеј, 170 година постојања и рада, а Подружница библиотекара Срема је обележила 50 година од оснивања Сабора библиотекара Срема. Огранак Библиотеке „Глигорије Возаровић“ у Јарку је премештен у адекватну и нову просторију, а у Новој Пазови је отворено Дечје одељење огранка „Петар Петровић Његош“.

Мрежа библиотека Срема

Мрежу библиотека Срема у 2012. години чиниле су седам јавних библиотека у Инђији, Иригу, Пећинцима, Руми, Старој Пазови, Сремској Митровици и Шиду, 23 огранка у насељеним местима, 15 средњошколских, 48 основношколских и седам специјалних библиотека. У Централни регистар библиотека Србије уписане су библиотеке у ОШ „Симеон Аранички“ у Старој Пазови и Казнено-поправном заводу у Сремској Митровици.

Библиотечки фондови

Јавне библиотеке Срема обезбеђују изворе и услуге којима задовољавају културне, образовне и информативне потребе различитих категорија становништва.

Статистички подаци показују да су јавне библиотеке Срема имале 1,8 књига по становнику, односно располагале су са фондом од 555.751

књигом, што је за 2,3% више у односу на 2011. годину. Више књига него што предвиђа Стандард (од 1,5 до 2,5 књига по становнику) има библиотека у Иригу (3,9), а библиотеке у Инђији (2,3), Старој Пазови (2,3) и Пећинцима (2,01) испуњавају стандард, док су остале библиотеке на доњој граници међународних и националних стандардних параметара.

Табела 1. књижни фондови и набавка књига

Место	Број књига		Набавка књига	
	2011.	2012.	2011.	2012.
Инђија	106.039	108.918	2.866	2.879
Ириг	40.259	41.965	1.310	1.706
Пећинци	38.200	39.709	1.426	1.509
Рума	58.789	61.316	3.310	2.831
С.Митровица	104.763	108.888	6.427	5.589
С.Пазова	156.559	154.603	3.919	3.563
Шид	38.586	40.352	1.540	1.766
Укупно:	543.195	555.751	20.798	19.843

У прошлој години сремске библиотеке су по свим основама (куповина, откуп поклон) набавиле 19.843 књиге, што је за 955 књига или 4,8% мање у односу на претходну, 2011. годину, односно 63% предвиђеног стандарда за Срем који износи 31.500 књига.

Куповином је приновљено 5.635 књига што је само 28 % укупне набавке. Недовољна средства за куповину нових књига условила су неповољну структуру фондова и немогућност задовољења стварних потреба читалаца. Великим процентом у укупној набавци и даље учествује поклон од 14.208 (у овај број улази и 7.138 књига добијених откупом Министарства културе). Највећи број, 5.589 књига, набавила је Библиотека „Глигорије Возаровић“ у Сремској Митровици, а за њом следе библиотеке у Старој Пазови 3.563, Инђији 2.879, Руми 2.831, Шиду 1.766, Иригу 1.706 и Пећинцима 1.509.

Табела 2. Структура набавке књига

Место	куповина	откуп	поклон
Инђија	634	947	1.298
Ириг	386	630	690
Пећинци	331	916	262
Рума	1.044	1.305	482
С.Митровица	1.608	1.382	2.599
С.Пазова	1.050	1.014	1.499
Шид	582	944	240
Укупно:	5.635	7.138	7.070

Библиотеке Срема су у 2012. години имале на располагању 99 наслова часописа и новина, или 48 % од стандардног обима. Највећи број часописа и новина набављале су библиотеке у Сремској Митровици (40) и Руми (15). Потребно је набављати већи број примерака ових публикација с обзиром на то да су оне главни носиоци актуелних информација из свих области науке и културе.

Сремске библиотеке негују и редовно попуњавају своје завичајне фондове који су на крају 2012. године бројали 6.936 публикација. Поред књига, завичајне фондове чине серијске публикације и некњижна грађа чију су дигитализацију започеле многе библиотеке у региону Срема.

Читаоци

У 2012. години јавне библиотеке су имале 31.064 уписана корисника, што је за 3.685 или 13,5% више него у претходној години. Повећању броја уписаних корисника допринеле су акције бесплатног уписа које су библиотеке Срема организовале поводом божићних и ускршњих празника, у недељи одржавања Међународног сајма књига, у месецу књиге, бесплатан упис ученика основних школа и сл.

Највише уписаних корисника имала је библиотека у Руми - 8.995 чланова. Од тог броја 6.202 су бесплатно учлањени ученици основних школа румске општине и деца предшколске установе, а категорији активних читалаца припада 3.579 корисника.

Највећи број корисника и даље чине деца до 14 година. Структура корисника је следећа: деца до 14 година - 14.739, средњошколци - 4.356, студенти 1.893, остали 10.076.

Табела 3. Читаоци и коришћене књиге

Место	Број уписаних корисника		Број коришћених књига	
	2011.	2012.	2011.	2012.
Инђија	4.475	5.678	71.041	87.785
Ириг	691	737	7.431	10.588
Пећинци	1.384	1.369	15.101	13.753
Рума	7.967	8.995	86.661	85.322
С.Митровица	5.213	5.837	73.821	98.726
С.Пазова	5.323	6.165	107.780	105.358
Шид	2.326	2.283	25.912	24.684
Укупно:	27.379	31.064	387.747	426.216

Библиотеке Срема евидентирале су у 2012. години коришћење 426.216 књига и 90.765 примерака серијских публикација (од тога 5.097 часописа и 85.868 новина). Сваки читалац је прочитао 16 књига, а обрт књижног фонда 0,8 говори да у фондовима библиотека има доста неактуелних и корисницима непотребних књига.

Поред књига све библиотеке су својим корисницима обезбедиле рачунаре који омогућавају бесплатан приступ интернету и брже, ефикасније и квалитетније претраживање електронских каталога библиотека Србије. Библиотеке у Руми и Старој Пазови су формирале електронске читаонице, које поред приступа интернету пружају и могућност скенитрања и нарезивања на CD и DVD одабрану библиотечку грађу и документа што одговара савременим библиотечким потребама корисника.

Запослени

Број стручних радника је приближан као и претходне године. У библиотекама Срема током 2012. године радила су 84 стручна радника, 2 библиотекара саветника, 7 виших библиотекара, 30 библиотекара, 9 виших књижничара, 2 самостална књижничара и 34 књижничара.

Као и претходних година библиотеке су се у складу са својим могућностима старале о стручном усавршавању својих запослених. Запослени у библиотекама Срема су учествовали на стручним семинарима, скуповима и предавањима које су организовале друге библиотеке и библиотечарске асоцијације у земљи и иностранству. Активно су учествовали и у раду секција Библиотечарског друштва Србије.

Награда „Доситеј Обрадовић“ коју Подружница библиотекара Срема

додељује заслужним библиотекама и библиотечким радницима припала је Александру Мијалковићу, школском библиотекару ОШ „Јован Поповић“ у Инђији.

Културна делатност библиотека

У тежњи за подизањем квалитета и разноврсности услуга, библиотеке Срема велику пажњу посвећују организовању културних догађаја. Сви културни догађаји се пажљиво планирају у складу са потребама корисника, актуелношћу, информисањем, едукацијом и активним учешћем.

У протеклој 2012. години у сремским библиотекама је био велики број програмских активности, те су организоване промоције књига, радионице, семинари, предавања, посете и представљање значајних људи из области културе, науке, спорта, представљање култура националних мањина и сл. На веб страницама библиотеке су постављале линкове са новим активностима. Посетиоци библиотечких сајтова могли су се информисати о седмичним или месечним догађајима који ће се одржати у библиотеци или о онима у којим библиотека учествују као суорганизатори. То су информације за локални, регионални и шири информациони портал за разне врсте догађаја.

Инђијска библиотека је у 2012. години отпочела са реализацијом пројекта Библиотеке за ново доба. То је пројекат прекограничне сарадње Србије и Хрватске. Апликанти су Међународна мрежа помоћи I. A. N. International Aid Network из Београда, са српске, и Градска књижница Винковци, са хрватске стране.

Све библиотеке Срема су обележавале значајне јубилеје изложбама и другим програмима. Сви остали важни догађаји као што су школска слава Свети Сава, 8. март - Дан жена, Божић, Ускрс и друге значајне годишњице обележавани су пригодним програмима, продајне изложбе разних издавача, као и изложбе нових и најчитанијих књига.

У сремскомитровачкој библиотеци је и у току 2012. године одржано низ радионица и активности са децом предшколског и основношколског узраста. Радионице су током прошле године одржаване како лети тако и у току целе школске године. Сусрет деце песника са тремеђе (Сремска Митровица, Вуковар, Бијељина) је одржан у Бијељини и Сремској Митровици.

Главна прослава 170 годишњице иришке Читаонице одржана је на њену крсну славу, св. Трифуна 14. фебруара. Читаоница у Иригу је у 2012. години обележила још два јубилеја: 50 година од оснивања Сабора библиотекара Срема и 90 година од рођења почасног члана Читаонице Борислава Михајловића Михиза.

У јуну су библиотекари Градске библиотеке "Атанасије Стојковић" почели формирање библиотеке у манастиру Гргетег. Сређивање фонда је трајало до октобра месеца (62 пута су библиотекари у том периоду одлазили у манастир) што је резултирало формирањем библиотеке са лисним каталогом и регистром наслова књига.

У Народној библиотеци "Симеон Пишчевић" у Шиду су од 26. до 30. октобра обележени Вишњићеви дани, разним културним активностима. Библиотека "Доситеј Обрадовић" из Старе Пазове је у јуну приредила програм 41. Сусрета под липама за младе песнике који пишу на словачком језику. Крајем септембра је било Свечано отварање Дечјег одељења у огранку "Петар Петровић Његош" у Новој Пазови.

Издавачка делатност

Током 2012. године сремске библиотеке су се бавиле и издавачком делатношћу.

Народна библиотека "Др Ђорђе Натшевић" из Инђије је објавила 3 нова наслова и то: **Школа број 1: ОШ "Петар Кочић" Инђија**, монографија о 230 година постојања школе, *Живот на реци* аутора Мирослава Филиповића и *Зборник радова Сусрети библиографа 2010*. Инђијска библиотека је у 2012. години објавила и *Годишњак библиотека Срема* за 2011. годину.

Српска читаоница у Иригу је у 2012. години, у оквиру Фонда *Борислав Михаиловић Михиз* објавила књигу Тање Шљивар, добитнице награде за драмско стваралаштво.

У 2012. години Градска библиотека "Атанасије Стојковић" била је издавач пет наслова: *Дете је лепота света* / Синиша Пашћан, *Даљинске дирке* / Јелена Адамовић - Шаула, *Приче из Срема* / Ђока Филиповић, *Зов српских гробаља и беспућа у туђини* / Ђорђе Д. Вимић, *Дон Хуан* / Синиша Пашћан.

Сремскомитровачка библиотека је у својој Едицији Завичајни

круг објавила монографију *Село Босут у Срему* аутора Микице Илић. Осврт на књигу је представљен на 49. Сабору библиотекара у Српској читаоници у Иригу.

Анђелка Стојаковић
Градска библиотека
„Атанасије Стојковић“
Рума

СРПСКЕ СРЕДЊОВЕКОВНЕ МИНИЈАТУРЕ У МИРОСЛАВЉЕВОМ И ВУКАНОВОМ ЈЕВАНЂЕЉУ

Историја књиге стара је више хиљада година. У том периоду она је мењала свој облик, зависно од материјала од којег је израђивана и од начина писања и умножавања тог материјала. Писало се на глиненим и повоштеним таблицама, папирусу, пергаменту и хартији.

Најстарији сачувани облици књиге су из Египта, од папируса, у форми свитка. Овакве књиге су биле у употреби кроз целу антику, све док се у хеленистичко доба није нашао бољи материјал, пергамент. Пергамент је материјал за писање и израду књиге, који је пронађен у 2. веку, али је у већу употребу ушао тек после потискивања папируса у 5. веку. Легенда га везује за малоазијски град Пергам, у којем је настао као одговор на забрану извоза папируса из Александрије. Пергамент је, на посебан начин, прерађена, истањена и углачана кожа разних животиња. За разлику од папируса пергамент је отпоран и трајан, еластичан и пружа могућност писања са обе стране, што је доприносило уштеди материјала. Пресавијањем пергамента добијала се књига у облику свеске или кодекса (тј. књиге у данашњем облику). Што је пергамент био тањи, био је и скупљи. Постојале су разне врсте пергамента. Најскупљи је био пурпурни, на којем је писано сребром и златом. Текст је писан у две колоне на страници, непрекидно, без одвајања речи. Нема великих слова, осим појединих иницијала, тј. истакнутих слова обично исписаних киноваром (црвеном бојом) која означавају неку нову целину, нови пасус. Ради уштеде у времену и у материјалу текст је обиловао лигатурама (везана слова) и абревијатурама (скраћено написана реч, која је обележена титлом изнад реда, чиме се указује читаоцу да је написана скраћеница). Да би сви редови текста били у истој висини, преписивач је пре почетка писања повлачио уздужне и попречне линије шиљком и хараксалом (лењиром).

Почетак употребе пергамента био је значајан за развој књижне илустрације. Све док је преовладавао облик свитка, илустрације су биле углавном цртежи, јер би слојеви боја брзо попуцали и отпали приликом смотавања и обмотавања. Само је кодекс од пергамента дозвољавао употребу јаких боја, укључујући и злато.

Визуелна представа текста која служи као његова допуна али и као украс, назива се минијатура. Сам термин „минијатура“, настао је од латинске речи *minium* која значи „црвена боја“, којом су у рукописима писане рубрике и иницијали. У 12. веку је први пут употребљена реч илуминатор да би се њом означио уметник који се бавио уметношћу украшавања књига. Илуминатор је био човек чији је задатак да „осветли“ странице рукописа, јарким бојама и светлуцавим златом. Између илуминације и минијатурне слике постоји разлика. Наиме, минијатуре могу да буду насликане без употребе злата и сребра, што је у случају илуминација немогуће.

Већина средњовековних рукописа настајала је у манастирима (скрипторијумима), ређе у писарским радионицама на дворовима владара или у дворским канцеларијама. На скрипторије се гледало као на света места, док је преписивање књига најчешће сматрано за посао којим се показују побожност и љубав. У њима су, дању или чешће ноћу, под оскудном светлошћу свеће, рукописане књиге, дуготрајним исписивањем, калиграфским цртањем и осликавањем сваког слова понаособ. О пореклу писара се мало зна. Углавном су анонимни. Подједнако је било и монаха и световних лица. Они су били извежбани калиграфи. Остављали су празно место за исписивање насловних редова и за сликање иницијала и минијатура. То је био посао уметника. Рубрикатор је исписивао црвеним мастилом почетна слова и почетне редове текста. Ови редови су се звали рубрике, а увећано слово иницијал. Средњовековни писари су користили неколико врста мастила: црно или мрко за писање основног текста, црвено или плаво за заглавље и иницијале, а такође и зелено, окер и злато. Манастири су имали своје рецепте за прављење мастила разних боја. Писарске грешке су исправљане или сунђером или ножем. Кад би се завршило исписивање целе књиге, она би се шила, обривала и повезивала. Коричила се обично у дрвене корице, пресвучене кожом, често веома украшеном. У кожу је утискивано злато, сребро, драго камење.

Књига је у Србији, до појаве првог штампаног издања 1493. год., била искључиво рукописна, писана на пергаменту (до 14. века), или хартији (од 13. века), најчешће у форми кодекса, и углавном је настајала у српској редакцији старословенског језика према потребама манастира и богослужења у црквама.

Код Срба најстарији сачувани илуминирани рукописи су из 12. века. Историја минијатуре зависила је од судбине књиге и књижевности код Срба у средњем веку. Порастом књижевне делатности расла је и уметност минијатуре. Орнаменти и илустрације у старим српским рукописима имале су исту улогу коју данас има графичка опрема књиге. Писањем и илуминацијом код Срба махом су се бавили калуђери или професионални преписивачи рукописа и илуминатори – дијаци и граматичари. Први по имену познати српски минијатуриста био је Григорије, који је илуминирао Мирослављево јеванђеље са романичким иницијалима, а последњи је био хаџи Рувим, пред први српски устанак 1804. год. Српска минијатура обухвата период од седам столећа, од почетка 12. века, па до 19. века, када је потискивање рукописне књиге штампаном, започето у 17. веку, завршено, те минијатура потпуно нестаје.

МИРОСЛАВЉЕВО ЈЕВАНЂЕЉЕ

Мирослављево јеванђеље је најстарији у целини сачуван споменик српске редакције старословенског језика, писан ћирилицом, на пергаменту. Име му је дао Стојан Новаковић, према наручиоцу текста, Немањиним брату, захумском кнезу, Мирославу. *Јеванђеље* је писано између 1180. и 1191. године.

Текст је писан на белом пергаменту, словима тзв. уставне ћирилице, мрким мастилом у два ступца. Садржи 181 лист, димензије 41,8 X 28,4 цм и близу 300 ликовних украса (иницијала, заставица, минијатура и вињета) који су израђени комбиновањем западних и византијских елемената. По језику и обредној пракси ово је споменик православне цркве, али по свом украсу он припада знатно старијој дукљанској, католичкој, романској уметности. Правопис и писмо највећим делом су зетско-хумске редакције, док је мањи део писан младим правописом рашке редакције.

У изради *Јеванђеља* учествовале су бар две особе. Највећи део

текста исписао је анонимни писар који је погрешно назван Варсамелеон, пошто је грчка реч на крају текста погрешно протумачена и преведена као властито име. Други писар је био дијак Григорије (писар или ђакон), који је исписао мањи део текста (свега три странице), али је допринео украшавању рукописа иницијалима и минијатурама. Он је први именом познати српски уметник. У свом запису се сам представио као илуминатор књиге.

У *Мирослављевом јеванђељу*, сем заставице на почетку књиге, с погрсјима јеванђелиста под насликаним луковима и понеке независне минијатуре и вињете, сав остали сликани украс везан је за иницијале. Они су врло високи: захватају 8-12 редова исписаног текста. Упадљива величина иницијала је романска одлика. Међусобно се разликују по мотивима. Декоративна природа иницијала је далеко надмашила приповедну и илустративну. Могуће је издвојити неколико група иницијала. Једну чини група сачињена од геометријских преплета обогаћених маштовитим лишће. Другу групу иницијала чине они који имају саставнице у виду разлистаних грана с дивљим животињама, птицама и фантастичним зверињем, који се међусобно прождиру, док је у треће, најраскошније и најсложеније, уграђена и људска фигура. Она је приказана у борби са змијом или фантастичном животињом, како лови дивљу свињу или курјака, носи почетно слово или се на њега пење, седи на врху или се за њега са стране држи итд. Највећи број ових ликова немају натписе са именима (изузев сатника из Капернаума), али су они идентификовани захваљујући својим атрибутима и тексту уз који се налазе (нпр Христ је приказиван како благосиља, а у крсту му је нимб).

Стојећи светитељ који благосиља и држи у другој руци крст, насликан под луком на стубовима је Јован Претеча. Он је необичан јер је сигниран као Жван Батиста. Сигнатура је одавала романско порекло, а иницијал сличност са неким глагољским споменицима. Декоративна аркада под којом се налази Претеча карактеристична је за византијско сликарство 12. века (Нерези, Ђурђеви Ступови), као и за романску уметност и за споменике на којима се мешају византијски и романски елементи. Стубови везани по средини у чворове, као на овом иницијалу, често су били сликани у византијском и јерменском сликарству, а прихваћени су и на широком подручју средњовековне уметности, посебно у Италији и Далмацији.

Лик Јованов је уклопљен у иницијал Б којим почиње део Матејевог јеванђеља. Цела страна се односи на Јована, тј. на речи Христове којима он хвали и велича Јована. Описује се Јованова личност и његови високи пророчки квалитети, а не његове заслуге као крститеља. Због тога је претеча и насликан у тренутку своје проповеди, штр се може закључити на основу његове дигнуте десне руке која благосиља и дугачког крста у левој руци.

Иконографски лик Јована Крститеља са косом и брадом, без одела од камиље длаке, обученог у хитон и химатион, као што је насликан у *Мирослављевом јеванђељу*, са дугачким крстом у левој руци, јавља се врло рано на минијатури познатог рукописа Топографије Козме Индикоплова, чији оригинал потиче из 6. века.

Минијатуриста Мирослављевог јеванђеља је вероватно за свог узора у лику Жван Батиста имао неку италијанску, односно венецијанску илустрацију Проповеди Јованове, инспирисану византијским узором. Јован је у Мирослављевом јеванђељу добио меке црте лица засенчених очију, меку косу и браду, пуне форме тела обавијене широком драперијом, широке и велике шаке и стопала.

Неке фигуре у *Јеванђељу* које седе и пишу или благосиљају држећи књигу или свитак, идентификоване су као јеванђелисти и апостоли, јер се они у сличним решењима појављују у украсу латинских књига. Ирод је у два маха насликан у владарском оделу, са круном на глави, а Закхеј је приказан у крошњи дрвета. Христ је приказан и два пута у композицијама: једном с фарисејом и Садукејом, а други пут како седи на престолу, док одозго слеће Св. Дух у виду голуба, што је протумачено као његово симболично крштење. Ово су уједно и једне од ретких илустративних тема у овом јеванђељу.

У изради људских ликова осећа се снажан утицај истока. Људски ликови нису идеализовани. Они су опуштени, понекад и необријани. Ликови који представљају Христа и Јована Крститеља имају по шест прстију на десној руци, а порекло таквог начина осликавања није познато.

Од познатих романских тема пада у очи календарска слика месеца децембра, убијање свиње, мотив који је унесен у *Мирослављево јеванђеље* као обичан украс.

Занимљиво је да је уметник у изради појединих ликова користио погрешна иконографска решења. Па тако нпр. на листу 175, на почетку

једног дела Марковог јеванђеља налази се иницијал В. На њему је поред преплета и лиснатог орнамента на самом телу слова насликана стојећа женска фигура идентификована као Марија Магдалена, јер се налази уз текст који се односи на мироносице. Она стоји чеоно окренута, подигнутих руку испред груди. Овде је необична представа само једне женске фигуре без анђела и гроба, без других двеју мироносица. Минијатуриста очигледно није добро познавао иконографију ове сцене, као уосталом ни већине других које је покушао да илуструје. У *Мирослављевом јеванђељу* минијатуриста се послужио иконографским типом Богородице Оранте. То је Богородица која, било стојећи било седећи на престолу, има раширене и окренуте шаке на грудима. Тим гестом она исказује радост, оданост, захвалност, и слика се на композицијама Вазнесења Христова и Силаска Св. Духа. Начин сликања Марије Магдалене одговара углавном стилу осталих сликаних фигура на иницијалима *Мирослављевог јеванђеља*. Округло лице са једноставно исцртаним основним облицима уоквирено је масом косе и кружним нимбом од четири концентрична круга. Тело је обрађено сасвим линеарно и површински, невештим цртежом, који нејасно приказује став фигуре, па се не види дал је њен положај стојећи или седећи. Лако руменило на лицу и сенчење косе постављени су насупрот колористичком контрасту зелене и црвене одеће и црвене обуће ове схематизоване фигуре.

Почетно заглавље Мирослављевог јеванђеља насликано је ширином целе стране. Три допојасна лика јеванђелиста насликана су у почетном заглављу рукописа, под аркадама. Они се стилски разликује од осталог сликаног украса. Остале минијатуре и иницијали, сликани су по узору на средњоиталијанске минијатуре, док је овом заглављу дат византијски карактер. Састоји се од три аркаде од којих је средња нешто виша од других. Док су на бочним аркадама представљени крстови, на средњој је стилизовани биљни орнамент. Кратки и широки стубови леже на базама у виду кругова са уписаним розетама у њима. Стабла стубова и аркада украшени су крупнијим и ситнијим црвено-зеленим цик-цак орнаментом. На стубовима је очевидно имитиран, примитивним сликарским поступком, шарени мермер. У трима аркадама насликана су три допојасна лика јеванђелиста Јован, Марко и Лука. У средњој аркади писар је почео да испишује име Луке, па га је мало избрисао да би испод замрљаних слова написао име Марка. Сва тројица су приказана

на исти начин како благосиљају десном руком, а у левој држе јеванђеље. Око главе имају велике златне нимбове са широком црвеном бордуrom. Обучени су у хитоне и химатионе. Марко и Лука имају црвене хитоне и зелене химатионе са златним крупним наборима, а Јован обрнуто у зелени хитон и црвени химатион. Јован је једини седе косе и браде, док су друга двојица изразито црне косе. Цело заглавље је прво цртано, а затим су бојом попуњаване мале површине између линија. Све је рађено доста примитивно и непажљиво, местимично забрљано мастилом или бојом.

Тешко је наћи непосредни узор, иконографски и стилски, за ово заглавље. Иконографски је сасвим необично приказивање тројице јеванђелиста уместо четворице, и то под аркадама, а не у округлим медаљонима. Византијска иконографија је имала устаљено приказивање јеванђелиста као аутора јеванђеља у тренутку писања, и то најчешће у виду посебних портрета на одвојеним минијатурама, пред почетак одговарајућих текстова јеванђеља. Други тип је са сликањем било целих фронталних фигура јеванђелиста који десном руком благосиљају, а у левој држе јеванђеље, било допојасних ликова у медаљонима. Овај тип се представљао најчешће у средини раскошно украшених заглавља на почетку текста јеванђеља. Међутим, представљање тројице јеванђелиста на почетку јеванђелистара је мимо свих схема. У византијској црквеној уметности минијатура, постојале су представе са по три светитеља, али су то најчешће били свети оци. Могло би се помислити да је сликар *Мирослављевог јеванђеља*, не познавајући добро иконографију јеванђелиста, механички преузео или заставицу са ликовима светих отаца, па је уместо њих ставио јеванђелисте (и при томе погрешно исписујући име Луке два пута, па је брисао слова у средњој аркади), или је преузео пола минијатуре на којој су у два реда били насликани јеванђелисти и друга два апостола.

Начин приказивања самих фигура, њихови ставови, аскетске физиономије, златни нимбови са црвеним рубовима, начин стилизовања драперије, ма колико поједностављени били, припадају широком уметничком кругу византијских утицаја. Остали ликови јеванђелиста у *Мирослављевом јеванђељу* ослањају се на други уметнички круг. То је уметност средње Италије, нарочито Рима и Тоскане у 12. веку, када су се тамо и у монументалном и у минијатурном сликарству спајале две струје: византијске традиције и њихови обновљени утицаји и каролиншке традиције и нови романски стилски облици.

Сав украс у *Јеванђељу* је исцртан пером, црвеним или мрким мастилом, а боје- црвена, жута и зелена, нанесене су на површину готово у једном тону. Цртеж је местимично, уз контуру или на наборима хаљине, подебљан како би означио површине у најдубљој сенци, а боја је овлаш наносена тамо где је требало осветлити поједине површине. Тако је остварена пластична обрада облика. Лице, руке и ноге насликаних фигура, остали су већином непокривени бојом, мада је негде употребљена разводњена сепија, па је на лица стављано и руменило.

У изради украса *Мирослављевог јеванђеља* примењен је свуда исти поступак, што је знак да је у питању сликарство једног мајстора. Само је завршне акценте, у виду златних листића, додао дијак Григорије. Непознати сликар је био међу најбољима у Србији тога доба: са изразитом вештином је цртао растиње, птице, звери и људе у покрету. Испуљио је слабост једино када је требало да изведе непомићну фигуру, у чеоном положају, сразмере фигура нису тада дате најуспешније.

Украс *Мирослављевог јеванђеља* одаје западњачке црте: величина и распоред иницијала одговарају латинским књигама, почетна слова су састављена од елемената својствених романичкој минијатури Рима, Тоскане и јужне Италије. Иконографија сцена и прикази јеванђелиста у иницијалима преузети су са запада, стил је у духу минијатура насталих у бенедиктинским илуминаторским радионицама у Апулији. Веома мали број минијатура се ослања на византијске предлошке (заставица с јеванђелистима на почетку књиге, композиција понеког слова с преплетима, птицама и атлантима), али су и оне прерађене руком романички опредељеног сликара. Византијски предлошак за почетну заставицу, открива се не само кроз њен састав, већ и уз српске натписе с именима јеванђелиста

Сликар кнеза Мирослава је само на једном месту оставио могућност да се наслути његово порекло. Изнад минијатуре Јована Претече исписао је натпис Жван Батиста који се по рукопису разликује од слова основног текста *Јеванђеља*. Такав облик имена допушта закључак да је потицао са источне обале Јадрана, а добро познавање ћирилског писма говори о томе да је, највероватније, био житељ неког српског града.

Једина ствар која повезује све иницијале и минијатуре у *Мирослављевом јеванђељу*, без обзира на њихове прототипове, је колорит. Црвено-зелено-злато чине целину и кохезиону снагу присутну на свим

странама кодекса. Тај однос боја није нов и подсећа на боје декоративних мозаика 12. века у Палерму и Монреалу, али његова доследна примена овде допринела је унутрашњој чврстости и јединственом утиску.

Кроз читав 13. век се на разне начине осећао утицај *Мирослављевог јеванђеља* при украшавању књига у Србији, а током 14. века и у Босни.

Данас се *Јеванђеље* чува у Народном музеју, изузев једне истргнуте странице која се налази у Руској националној библиотеци у Санкт Петербургуе.

ВУКАНОВО ЈЕВАНЂЕЉЕ

Вуканово јеванђеље је, уз *Мирослављево јеванђеље*, најзначајнији споменик српске писмености с краја 12. века и с почетка 13. века. Тачна година његовог настанка није позната. Помоћ при датовању је био запис остављен на крају књиге. Запис је оставио монах Симеон, један од преписивача књиге, писано у два ступца, знатно ситнијим писмом од писма *Мирослављевог јеванђеља*. Уједначеност боје и нијансе мастила потврђују да је монах Симеон исписао књигу без претходног концепта. Стога је писар током и након писања стругао нека места и преправљао текст. Симеон помиње да је написао овај рукопис у Пећи, код града Раса, за Вукана, великог жупана српског, сина Стефана Немање. Према том податаку је закључено да је ово дело преписано за време владавине великог жупана Вукана, дакле у периоду 1201/1208. год. Међутим, оно што се превидело јесте чињеница да на сва три места где се спомиње Вуканово име, оно је писано по обрисаном месту. На то је скренуо пажњу Јосип Врана у својој студији о *Вукановом јеванђељу*. Првобитно ту је могло стајати само име Вукановог претходника на престолу Стефана Првовенчаног (млађег Немањиног сина), кога је отац, по свом повлачењу са престола, прогласио за великог жупана. Вукан је тад добио ниже звање, великог кнеза. Борба између браћа, око тога ко ће наследити читаву државу трајала је до 1202. год., кад ће Вукан протерати Стефана. Монах Симеон је морао у новонасталим околностима да обрише део текста, тј. посвету. Управо то принудно брисање, једна врста средњовековне цензуре, омогућило је прецизније датовање настанка књиге, између 1196. и 1202. год.

Јеванђеље је писано на пергаменту од јагњеће коже, димензија 25,3 X 19,7 цм. Има 189 листова и писано је у два ступца по 26 редова. Припада типу изборних јеванђеља (пуни апракос). Ово је *Јеванђеље* рашке редакције, писано на основу македонског предлошка.

Палеографске и филолошке анализе указују на то да су у раду на рукопису учествовала четири, односно пет писара (пети као коректор).

За разлику од раскошног *Мирослављевог јеванђеља*, Вуканово јеванђеље је мањег формата, и украшено је са много мање иницијала, по један или два на свакој страници, који су високи само 4-6 исписаних редова текста. Израђени су у две боје, црвеном и жутом, али нису позлаћени. Њихови мотиви, иако маштовито распоређени, углавном су скромни: једнобојне или двобојне траке формирају стабло слова које се завршава стилизованим листовима с витицама или обележавају нестварно тело животиње са псећом или вучјом главом. Овакви иницијали, геометријско биљног стила, с мотивима плетере и са зооморфним елементима народно-фантастичног типа имају значајне аналогije с орнаментима македонских илуминаторских рукописа. Међутим изведени су са више реда и вештине него они који су рађени у македонским преписивачким радионицама. Изгледа да их је већину урадио сам писар, монах Симеон.

Посебну вредност *Вукановом јеванђељу* дају две минијатуре на целим страницама: Јован јеванђелиста који седи и на коленима исписује јеванђеље и слика Христа Емануила на престолу који благосиља.

На почетку рукописа је насликан апостол и јеванђелиста Јован, пред његовим текстом који се чита у време Пасхе, а Христос је испред текста јеванђелисте Луке из службе за први понедељак по новој години. Исцртани цинобером и сепијом, са одећама обојеним окером и плавим, они су рађени у духу византијског сликарства с краја 12. века, као што су и набори њихових хаљина, густо исцртани и на крајевима узнемирени, урађени на начин највише употребљаван при крају комнинског сликарства.

Јован је приказан као старац, у подераној хаљини. Дат је по византијском узору, у пози средњовековног писара који своје дело ради на коленима, јер се писарски сто, као простор на коме се исписује књига, јавио тек крајем 17. века. Минијатура је цртана на природној основи пергаментна, а затим обојена плавом, црвеном и зеленом бојом. Начин на који је приказан јеванђелиста са голим ногама, као и књига пред њим, високо издигнута на пулту, из које вероватно преписује, на јединствен

начин говоре о животу и раду средњовековног писара, више него о личности једног од четворице јеванђелиста. Подеране хаљине последица су дуговремене понизне молитве, која је претходила преписивању светих књига. Затим, књига издигнута пред Светитељем указује да пред собом имамо преписивача, односно писара из средњег века, јер дело Јованово је аутентично сведочење о Христовом животу, страдању и поукама. Тако нам је заправо старац Симеон посредно дао верну слику амбијента у коме је радио и он сам. Да није ореола око светитељеве главе и сигнатуре која прецизира о коме је реч, слика би без двоумљења била растумачена као портрет анонимног средњовековног писара занетог послом.

Минијатуру Св. Јована јеванђелисте на првом листу пореде са стилем најстаријих српских фресака у испосници Св. Петра Коришког код Призрена.

Минијатура Христа Емануила (на листу 76) је вештије изведена. Сликана је смелим тушем. Христ је приказан као дечак који проповеда у храму. Он седи на раскошном комаду намештаја који свој узор има вероватно у српским престолима ондашњег времена. Обучен је у кратку тунику, голих ногу и обнажених руку до лактова. Десна рука којом благосиља у оси је сасвим мало окренута у десну страну тако да у себи има нешто од геста античких оратора, који подизањем руке желе да нагласе тежину и уверљивост изговореног.

Ретка иконографија Христа голих ногу, необично исписана имена на црвено обојеним правоугаоним пољима, као и на мозаицима, и богати орнаменти на престолу емануила, заједно са стилским обележјима припадају византијском зидном сликарству или иконопису.

Данас се *Вуканово јеванђеље* чува у у Русији, у Државној библиотеци у Сант Петербургу, сем једног листа који се налази у Библиотеци Академије наука у Москви. Фототипско издање у једном примерку данас се чува у САНУ.

Српска средњовековна уметност је највише позната по споменицима монументалног сликарства, док минијатуре леже већином у тами заборавља. Оне, међутим, својом вредношћу и нарочито својим разноликим особинама заслужују да буду познате.

Највећа вредност *Мирослављевог* и *Вукановог јеванђеља* је у томе што они својом палеографијом, језиком и лепим илуминацијама сведоче о томе да је писменост код Срба имала свој еволутивни ток и дубоку

писарску традицију која их је изнедрила. Док је *Мирослављево јеванђеље* постало пример зетског начина украшавања књига, и сведочанство о преплету културних и духовних утицаја источне и западне европске традиције, дотле је сликарство у *Вукановом јеванђељу* било израз прилика у илуминаторским радионицама око српске престонице у Расу. Иако скромније од *Мирослављевог*, по свом културном и духовном значају оно је једнако немерљиво. Оба ова јеванђеља су служила као узор многим илуминаторима 13. века.

Мирослављево јеванђеље има статус националне реликвије. Оно је 1979. године, проглашено за национално културно добро од изузетног значаја. Уједно је и једна од најлепших рукописних књига света, чији је значај верификован на глобалном нивоу. Године 2005. рукопис је уписан у Унескову листу „Памћење света“, на којој се за сада налази само 120 докумената из 59 различитих држава. Упис у ову листу потврда је изузетног значаја и вредности *Мирослављевог јеванђеља*, а уједно и обавеза његовог очувања за добробит човечанства.

ЛИТЕРАТУРА :

1. Брадли, Ц. (2006). Илуминирани рукописи, Београд: Утопија. Стр. 5-35.
2. Група аутора (2005). Културна ризница Србије. Београд: Идеа. Стр. 155-157.
3. Деретић, Ј. (1987). Кратка историја српске књижевности. Београд: БИГЗ.
4. Ђурић, В. Ј., Ђорђевић-Бабић, Г. (1997). Српска уметност у средњем веку. књ. 1. Београд: Српска књижевна задруга. Стр. 105-112.
5. Енциклопедија ликовних уметности, том 3 (1964). Загреб: ЈЛЗ. Стр. 474-475.
6. Енциклопедија ликовних уметности, том 4 (1966). Загреб: ЈЛЗ. Стр. 560.
7. Максимовић, Ј. (1970). Жван Батиста, Марија Магдалена. Нови Сад: ЗЗЛУМС 6. Стр. 3-11.
8. Максимовић, Ј. (1972). Ликови јеванђелиста у *Мирослављевом*

- јеванђељу. Нови Сад: ЗЗЛУМС 8. Стр. 41-50.
9. Максимовић, Ј. (1983). Српске средњовековне минијатуре. Београд: Просвета.
 10. Радојчић, С. (2010). Старо српско сликарство. Београд: Академска књига.
 11. Радосављевић, В. (2007). Техника старог писма и минијатуре, Београд: Народна библиотека Србије. Стр. 13-24, 279-308.
 12. Стокић-Симончић, Г. (2008). Књига и библиотека код Срба у средњем веку. Градска библиотека Панчево.
 13. Шакота, М. (1969): Минијатура у рукописним књигама. У: Уметничко благо Југославије (приредио Ото Бихаљи-Мерин). Београд: Југославија. Стр. 223-224.
 14. Шишковић, Ј. (1963). Основи познавања књиге: уџбеник за библиотекарске школе. Београд: ЗЗИУСРС.
 15. Шпадијер, И. (2004). Живот са књигом. У: Приватни животу српским земљама средњег века (приредиле Смиља Марјановић-Душановић и Даница Поповић). Београд: СЛЮ. Стр. 447-464.
 16. http://www.rodoslovlje.com/medieval_serbia/ser/rukopisi.htm
 17. http://www.miroslavljevojevandjeljefaksimil.com/main_sr.htm
 18. <http://www.uzice.net/raca/miroslav.htm>
 19. http://www.ff.uns.ac.rs/biblioteka/upoznaj_jednu_knjigu/vukanovojev/govormk.htm

Драгана Вучковић
Градска библиотека
„Атанасије Стојковић“
Рума

РУМУНСКО ЋИРИЛИЧКО ПИСМО

Балкан је одувек био прекретница и место на коме су се одвајкад мешали и асимилирали народи са свих страна света. Честе миграције и ратови, условили су настањивање разних етничких група и народа. Међу овим народима били су и Румуни, који ће у историјским списима доживети процват тек у XIV веку. Овај век се узима зато јер се тада Румуни појављују на европској позорници са две државне формације¹, које ће се развијати и спојити у једну државу, Румунију.

У XIV–XV веку односи Румуна са јужнословенским народима су се учврстили кроз неопходан савез ради заједничке борбе против мађарских краљева. У исто време словенски језик и писмо се уводи у цркве и административне канцеларије. Званични језици на истоку и југоистоку Европе били су грчки и словенски. Утицај православља и словенског писма и језика, одвојили су Румуне од Западне Европе и њиховог разноврсног културног живота и латинског језика, како у школама тако и у црквама. Овај утицај створио је код Румуна карактеристичан верски и културни живот, који их је дистанцирао од других братских земаља романског порекла.

У време када су се оснивале румунске кнежевине у употреби је био стари језик, који се већ сада сматра мртвим језиком. Учење овог језика није било доступно свима, већ су само учени свештеници били у могућности да га уче. Будући да се сматрао мртвим језиком, он се није ни обогаћивао.

Срби и Румуни су суседски народи, који су током својих дугих историја имали велики утицај једни на друге. Овај утицај се огледао на свим нивоима, како политичким, тако и друштвеним и културним. Отуда и не треба да чуди то што су Румуни, у једном периоду свог постојања, користили ћирилично писмо. Ово писмо је оставило дубоког трага у

¹ Држава Влашка основана је 1325. године, а Молдавија 1359. године.

румунској култури, али и у развоју самог румунског језика.

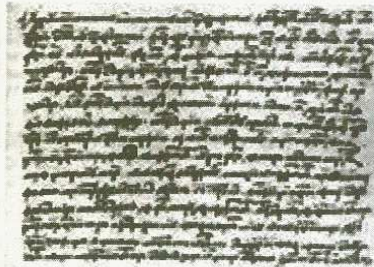
Румунско ћирилично писмо користило се у периоду од XIV, XV века, па све до 1862. године. Због чињенице да у румунском језику постоје гласови који немају класичну преписку у ћириличком писму, даровити румунски граматичари тога времена, увидели су потребу да се измисле низови знакова који би одговарали тим гласовима. Ћирилично писмо никада није у потпуности било прилагођено и адаптирано румунском језику. Румунско ћирилично писмо имало је 45 графичких знакова, који носе словенска имена. Понекад су се за једно румунско слово користила три, четири словенска знака.

Ћирилично писмо коришћено је у Румунији у средњем веку за писање дипломатских докумената, рукописа, књига, натписа, појединих легенди, као и разних белешки. Под словенским утицајем Румуни су прихватили црквене службе на словенском језику и ћирилично писмо.

Димитрие Кантемир¹ (у делу „Опис Молдавије“) показује да Молдовљани пишу латиничким писмом – према традицији – све до савета у Фиренци (1439). Александар Добри², тврдио је, да је наредио да се давање свих до тада писаних текстова латиничким знаковима, замене увођењем ћириличног писма и словенског језика, као реакција на ширење католицизма. Писање ћириличким писмом је коришћено на читавој територији Румуније од тог момента, па све до друге половине XIX века.

Најстарији познати текст, са тачно забележеним датумом, на румунском језику написан румунском ћирилицом јесте писмо Неакшуа из Кампулунга упућено Јоханесу Бекнеру, управнику округа Брашов, 1521. године.

Писмо Неакшуа из Кампулунга упућено Јоханесу Бекнеру, управнику округа Брашов из 1521. године – најстарији сачуван текст на румунском језику написан румунском ћирилицом

1 Румунски политичар и историчар, молдавски кнез, књижевник, етнограф и енциклопедиста. Живео је од 1673. до 1723. године.

2 Молдавски војвода, живео је од 1400. до 1432. године (рум. Alexandru cel Bun). У току своје владавине урадио је низ реформи и учврстио статус Молдавске кнежевине

Румуни не користе стари облик словенске глаголице, већ ћирилицу, при чему не пишу само текстове на словенском језику, натписе, повеље, хронике, књиге, обредне текстове и књижевност, већ пишу и текстове на румунском језику. Ћирилично писмо, адаптирано румунском језику, у почетку је имало 45 знакова, које је Ленакица Вакареску у свом делу „Коментари за промишљање и очување румунске граматике насупрот њене употребе и правила“ објављеном 1787. године, редуковао на 33 знака. Ново упрошћавање словенског графичког система поново ће учинити Јон Хелиаде Радулеску у својој „Граматици“, објављеној у Сибиу 1828. године, у којој предлаже 28 знакова.

РУМУНСКО ЋИРИЛИЧКО ПИСМО

ФОРМА ФОНЕТИЧКА НУМЕРИЧКА
ВРЕДНОСТ ВРЕДНОСТ

Аа	а	1
Вв	в	2
Гг	г	3
Дд	д	4
Ее	е	5
Жж	ж	6
Зз	з	7
Ии	и	8
Јј	ј	9
Кк	к	10
Лл	л	11
Мм	м	12
Нн	н	13
Оо	о	14
Пп	п	15
Рр	р	16
Сс	с	17
Тт	т	18
Уу	у	19
Фф	ф	20
Хх	х	21
Цц	ц	22
Чч	ч	23
Шш	ш	24
Ђђ	ђ	25
Љљ	љ	26
Њњ	њ	27
Ћћ	ћ	28
Ѣѣ	Ѣѣ	29
Ѥѥ	Ѥѥ	30
Ѧѧ	Ѧѧ	31
Ѩѩ	Ѩѩ	32
Ѫѫ	Ѫѫ	33
Ѭѭ	Ѭѭ	34
Ѯѯ	Ѯѯ	35
Ѱѱ	Ѱѱ	36
Ѳѳ	Ѳѳ	37
Ѵѵ	Ѵѵ	38
Ѷѷ	Ѷѷ	39
Ѹѹ	Ѹѹ	40
Ѻѻ	Ѻѻ	41
Ѽѽ	Ѽѽ	42
ѿѿ	ѿѿ	43
ѿѿ	ѿѿ	44
ѿѿ	ѿѿ	45
ѿѿ	ѿѿ	46
ѿѿ	ѿѿ	47
ѿѿ	ѿѿ	48
ѿѿ	ѿѿ	49
ѿѿ	ѿѿ	50
ѿѿ	ѿѿ	51
ѿѿ	ѿѿ	52
ѿѿ	ѿѿ	53
ѿѿ	ѿѿ	54
ѿѿ	ѿѿ	55
ѿѿ	ѿѿ	56
ѿѿ	ѿѿ	57
ѿѿ	ѿѿ	58
ѿѿ	ѿѿ	59
ѿѿ	ѿѿ	60
ѿѿ	ѿѿ	61
ѿѿ	ѿѿ	62
ѿѿ	ѿѿ	63
ѿѿ	ѿѿ	64
ѿѿ	ѿѿ	65
ѿѿ	ѿѿ	66
ѿѿ	ѿѿ	67
ѿѿ	ѿѿ	68
ѿѿ	ѿѿ	69
ѿѿ	ѿѿ	70
ѿѿ	ѿѿ	71
ѿѿ	ѿѿ	72
ѿѿ	ѿѿ	73
ѿѿ	ѿѿ	74
ѿѿ	ѿѿ	75
ѿѿ	ѿѿ	76
ѿѿ	ѿѿ	77
ѿѿ	ѿѿ	78
ѿѿ	ѿѿ	79
ѿѿ	ѿѿ	80
ѿѿ	ѿѿ	81
ѿѿ	ѿѿ	82
ѿѿ	ѿѿ	83
ѿѿ	ѿѿ	84
ѿѿ	ѿѿ	85
ѿѿ	ѿѿ	86
ѿѿ	ѿѿ	87
ѿѿ	ѿѿ	88
ѿѿ	ѿѿ	89
ѿѿ	ѿѿ	90
ѿѿ	ѿѿ	91
ѿѿ	ѿѿ	92
ѿѿ	ѿѿ	93
ѿѿ	ѿѿ	94
ѿѿ	ѿѿ	95
ѿѿ	ѿѿ	96
ѿѿ	ѿѿ	97
ѿѿ	ѿѿ	98
ѿѿ	ѿѿ	99
ѿѿ	ѿѿ	100

румунској култури, али и у развоју самог румунског језика.

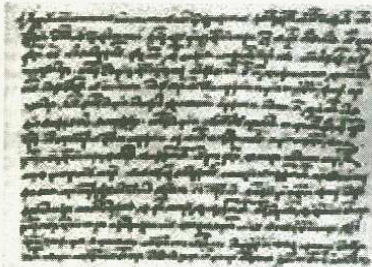
Румунско ћирилично писмо користило се у периоду од XIV, XV века, па све до 1862. године. Због чињенице да у румунском језику постоје гласови који немају класичну преписку у ћириличком писму, даровити румунски граматичари тога времена, увидели су потребу да се измисле низови знакова који би одговарали тим гласовима. Ћирилично писмо никада није у потпуности било прилагођено и адаптирано румунском језику. Румунско ћирилично писмо имало је 45 графичких знакова, који носе словенска имена. Понекад су се за једно румунско слово користила три, четири словенска знака.

Ћирилично писмо коришћено је у Румунији у средњем веку за писање дипломатских докумената, рукописа, књига, натписа, појединих легенди, као и разних белешки. Под словенским утицајем Румуни су прихватили црквене службе на словенском језику и ћирилично писмо.

Димитрие Кантемир¹ (у делу „Опис Молдавије“) показује да Молдовљани пишу латиничким писмом – према традицији – све до савета у Фиренци (1439). Александар Добри², тврдио је, да је наредио да се давање свих до тада писаних текстова латиничким знаковима, замене увођењем ћириличног писма и словенског језика, као реакција на ширење католицизма. Писање ћириличким писмом је коришћено на читавој територији Румуније од тог момента, па све до друге половине XIX века.

Најстарији познати текст, са тачно забележеним датумом, на румунском језику написан румунском ћирилицом јесте писмо Неакшуа из Кампулунга упућено Јоханесу Бекнеру, управнику округа Брашов, 1521. године.

Писмо Неакшуа из Кампулунга упућено Јоханесу Бекнеру, управнику округа Брашов из 1521. године – најстарији сачуван текст на румунском језику написан румунском ћирилицом

1 Румунски политичар и историчар, молдавски кнез, књижевник, етнограф и енциклопедиста. Живео је од 1673. до 1723. године.

2 Молдавски војвода, живео је од 1400. до 1432. године (рум. Alexandru cel Bun). У току своје владавине урадио је низ реформи и учврстио статус Молдавске кнежевине

Румуни не користе стари облик словенске глагољице, већ ћирилицу, при чему не пишу само текстове на словенском језику, натписе, повеље, хронике, књиге, обредне текстове и књижевност, већ пишу и текстове на румунском језику. Ћирилично писмо, адаптирано румунском језику, у почетку је имало 45 знакова, које је Ленакица Вакареску у свом делу „Коментари за промишљање и очување румунске граматике насупрот њене употребе и правила“ објављеном 1787. године, редуковао на 33 знака. Ново упрошћавање словенског графичког система поново ће учинити Јон Хелиаде Радулеску у својој „Граматици“, објављеној у Сибиу 1828. године, у којој предлаже 28 знакова.

РУМУНСКО ЋИРИЛИЧКО ПИСМО

ФОРМА ФОНЕТИЧКА НУМЕРИЧКА
ВРЕДНОСТ ВРЕДНОСТ

На	а	1
Не	ѧ	2
Вк	ѧ	3
Гѧ	ѧ	4
Аѧ	ѧ	5
Ѧѧ	ѧ	6
Ѩѧ	ѧ	7
Ѫѧ	ѧ	8
Ѭѧ	ѧ	9
Ѯѧ	ѧ	10
Кѧ	ѧ	20
Лѧ	ѧ	30
Мѧ	ѧ	40
Нѧ	ѧ	50
Ѣѧ	ѧ	70
Ѥѧ	ѧ	80
Ѧѧ	ѧ	100
Ѩѧ	ѧ	200
Ѫѧ	ѧ	300
Ѭѧ	ѧ	400
Ѯѧ	ѧ	500
ѯѧ	ѧ	600
Ѱѧ	ѧ	700
ѱѧ	ѧ	800
Ѳѧ	ѧ	900
ѳѧ	ѧ	90
Ѵѧ	ѧ	90
ѵѧ	ѧ	90
Ѷѧ	ѧ	90
ѷѧ	ѧ	90
Ѹѧ	ѧ	90
ѹѧ	ѧ	90
Ѻѧ	ѧ	90
ѻѧ	ѧ	90
Ѽѧ	ѧ	90
ѽѧ	ѧ	90
Ѿѧ	ѧ	90
ѿѧ	ѧ	90
Ѡѧ	ѧ	90
ѡѧ	ѧ	90
Ѣѧ	ѧ	90
Ѥѧ	ѧ	90
Ѧѧ	ѧ	90
Ѩѧ	ѧ	90
Ѫѧ	ѧ	90
Ѭѧ	ѧ	90
Ѯѧ	ѧ	90
ѯѧ	ѧ	90
Ѱѧ	ѧ	90
ѱѧ	ѧ	90
Ѳѧ	ѧ	90
ѳѧ	ѧ	90
Ѵѧ	ѧ	90
ѵѧ	ѧ	90
Ѷѧ	ѧ	90
ѷѧ	ѧ	90
Ѹѧ	ѧ	90
ѹѧ	ѧ	90
Ѻѧ	ѧ	90
ѻѧ	ѧ	90
Ѽѧ	ѧ	90
ѽѧ	ѧ	90
Ѿѧ	ѧ	90
ѿѧ	ѧ	90
Ѡѧ	ѧ	90
ѡѧ	ѧ	90

Осећајући да ће бити тешко, па чак и неприкладно румунском језику, јер припада романској групи језика, ћирилично писмо ће бити замењено латиничким, кроз постепени процес. У току овог процеса користило се такозвано "транзитно писмо" и овим писмом су писана прва издања свих класика румунске књижевности.

Прелазак са ћирилице на латиницу реализован је постепено, по алфаветском реду транзиције. Уредбу да замени ћирилично писмо латиничким дао је кнез Александар Јон Куза¹, 1862. године. Управа националних школа написала је између 1850. и 1858. године правила о замени ћириличног писма, међутим, усвајање латиничког писма оствариће се тек 1862. године издавањем декрета од стране кнеза Александра Јона Кузе. Постепено, културне институције из разних румунских покрајина подржале су ову реформу, пропагирајући је уз помоћ цркве на нивоу свих православних парохија.

Један од првих циљева делатности Румунске академије, у годинама које су уследиле, било је јачање и подржавање ове научне транзиције. Престижне личности из овог домена, пре свега Тимотеј Ђипариу, Александру Одобеску и Титу Мајуреску, су завршили преписку ћириличног писма латиничким.

У иностранству од XVI века спорадично се користило латиничко писмо за писање румунског језика. Године 1570, у Клуџу се користила латиница за писање неких калвинских песама, баш као и Алба Јулији 1648. године за писање веронауке. Иницијатива Самуила Мике, да се у Бечу 1778. године одштампа „Молитвеник“ латиницом, остварила је велики значај, а њен главни циљ је био да покаже како ово писмо може нормално да изрази мисао на румунском језику.

Били су веома ретки покушаји да се румунски језик изрази помоћу других писама, као што је грузијски. Ово је пронађено у штампаним Литургијама Табилисију, у којима постоји 6 румунских стихова написаних грузијским писмом, укључујући изабране поетске слике. Године 1830. у Цариграду је штампана „Антологија румунске поезије“ на грчком писму. Румунско ћирилично писмо је другачије од ћириличног молдавског писма које се користило у Молдавској Аутономној Совјетској Социјалистичкој Републици (РАССМ), од 1930. године и касније Молдавска Совјетска

¹ Молдавски и влашки принц (1820-1873). Био је важна фигура молдавске револуције из 1848. године. Иницирао је низ реформи које су допринеле модернизацији румунског друштва и државних структура.

Социјалистичка Република (РАССМ). Ово је заправо и адаптација руског ћириличног писма.

Почевши од 1830. године, па све до усвајања латинице као званичног писма, није било правила за писање румунског језика. Румуни су користили и ћирилицу и латиницу, а поред прелазног писма, који је приказан на следећој слици, коришћени су, понекад, два или више њих у једној књизи.

Фрагмент текста Димитрија Болинтинешу „Путовање по Дунаву и Бугарској“ писан прелазним писмом

Клос vine din Пaeonia mi din muntele Podone-
taie prin mijloc muntele Xemus mi se varsa in a-
chelam lasvi. Angros ksrce din Ipra supe nord,
trece prin zanka Trivazian mi se varsa in Brongas
mi adest din spru in Ister; astfel inkt Isterul pri-
meste tot intr'na tima aelae a dor' p'ap' map'. Kar-
nis mi Alanis es din dar' mai ssa de Osrin, ksrce
supe nord mi se p'ed in achelam lasvi... Isterul ese
din gara Chelior, mi dsuz ce trece Esrona intr'ea-
ga, intr' prin Skiria print'na din m'ruinile ei.“

Румунски рукописни текстови писани ћириличким писмом имали су различиту тематику. На основу теме којом су се бавили, ове рукописе можемо поделити на неколико врста:

1. Верске књиге: јеванђеља, литургије, молитвеници, с малим референцама на историју културе и свакодневни живот људи

2. Велики зборници: који су обухватили различите текстове који су преписивани по одређеном кодексу – преко хиљаду страна, формирајући праве библиотеке верских списа. Постоје две врсте:

- а) списи популарног карактера, са моралним саветима, пуни нарације о чудима из аскетског живота, за монахе са нејасним односом према избору начина живљења
- б) изабрана теолошка литература и византијска реторика,

филозофског садржаја и префињене језичке форме, која датира из прве половине XV века

За време Штефана Великог¹ само неколико рукописних религиозних књига је преписано, јер је дошло до сукоба краљевског ауторитета и цркве. Тек у другој половини XVI века доћи ће до масовног преписивања теолошких зборника.

3. Историјски текстови

Први свеобухватни текст са историјским карактером написан је на двору Штефана Великог у Молдавији. Након овог летописа писале су се кратке хронике, у којима су се истицале витешке способности владара, како би овековечили своје постојање.

4. Духовне дебате

Доктрине ових текстова биле су исихастичне и базиране на струји једне мистичне теологије која је насупротив верском рационализму западних трендова, а која се проширила и код неких теолога из Византије. Исихасти су веровали да постоји метода контакта између верника и Бога кроз разбијање свега што је световно, материјално, при чему се постиже стање духа које личи на оријенталне екстазе. Ово је доктрина која је и званично призната у Византији.

5. Текстови са друштвено политичким садржајем

Ови текстови су за циљ имали подржавање уредби и пресуда којима би спречили непослушност и неред.

6. Популарне књиге са легендама базиране на причама из Библије

Ово су књиге чија форма подсећа на популарне фантастичне романе, који садрже моралне мотиве и глорификују фолклор и народне легенде које су се преносиле у усменим предањима људи.

¹ Штефан Велики (1433-1504) је био молдавски принц. Током своје владавине Молдавију је ојачао и успео да сачува од насртаја Мађара и Турака.

7. Правни списи

Ови списи, на неки начин, представљају правне инструменте у румунским феудалним областима. Они су произашли из црквених канона

и представљају својеврсне збирке у којима се канонско право и секуларна грађанска права сједињују.

Рукописни текстови овог периода, поред своје функционалности и неоспорне културно-историјске вредности, издвајали су се и по свом физичком облику, који се огледао у лепоти декорације. Странице ових рукописа красиле су једне од најлепших минијатура тога времена. Почети поглавља били су украшени различитим мотивима.

- Геометријски мотиви – fine линије у форми ромба или правоугаоника
- Ботанички мотиви – стилизовано цвеће, стабљике, каранфили, љиљани, а касније и лале преузете из Јапана у XVI веку
- Зооморфни мотиви – стварне или фантастичне птице и животиње, паунови, медведи, крилати змајеви

Минијатуре које су украшавале књиге биле су распоређене по пасусима унутар библијског текста. Оне су осликавале сцене из Јеванђеља или Исусовог живота.

Поред рукописних књига писаних ћириличким писмом, почетком XVI века јављају се и прве књиге штампане румунском ћирилицом.

Румуни и Срби, као народи исте вероисповести (православне), представљају својеврсан феномен, јер припадају различитим групама народа, језици (српски и румунски) припадају различитим језичким групама, а опет, толико су повезани и међусобно проткани. Пријатељство између ова два народа траје већ вековима и представља нераскидиву везу, која обавезује да се та традиција очува и настави и у годинама које долазе.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Balțatu L. (2009), Literatura română veche: nota de curs, Cahul: Universitatea de stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu“.
2. Berciu-Drăghicescu, A. (2002), Arhivistica și documentaristica: Istoria cărții și a bibliotecilor, Bucharest: Universitatea din Bucharest.
3. Botez, L, et al. (1984), Crestomatie de literatura romană: veche, vol. I, Cluj-Napoca: Editura Dacia.
4. Botez, L, et al. (1989), Crestomatie de literatura romană: veche, vol. II, Cluj-Napoca: Editura Dacia.
5. Ittu C. (2008), Vademecum bibliologic, Sibiu: Bibliotheca Brukenthal XXX.
6. Vasilescu, V., Boiangiu, A., Scrierea chirilică românească, București, 1982.
7. Virtosu, E., Paleografie româno-chirilică, București, 1968.
8. Popescu, F. (2003), Istoria scrisului în România, Преузето са: file:///C:/Documents%20and%20Settings/srbot/Desktop/mika/Carvec%20-%20Istoria%20Scrisului%20in%20Romania.htm

www.wikipedia.com

Кристина Зукић
Библиотека „Глигорије Возаровић“
Сремска Митровица

ДЕЧЈА КЊИГА У ЕРИ САВРЕМЕНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ

Савремена цивилизација се налази у средишту транзиције, друштвеног и технолошког преображаја од штампе ка електронској комуникацији. Све се више полемиче о последицама дигитализације савременог друштва, занемаривању значаја писане речи и све веће присутности електронске комуникације. На тај начин долази до све већег губитка времена и простора, пажње и посвећености. Нестрпљивост, брзина и површност, недостатак жеље за систематским истраживањем, одсуство визије, осиромашеност језика, укидање приватности, тотална зависност од Интернета јесте пре свега продаја наше духовности и наше душе за неизвесну дигиталну будућност.

Постоје мишљења да ће тек у информатичком друштву бити могућа слобода сваког појединца, подржана компјутерима и телекомуникацијама као неком врстом коначне слободе. Информативни пут може нам звучати као заблуда, али он је прикривена изјава о сутрашњици. Живот у времену савремене технологије, мења и наш свет и то све више под утицајем информација у електронском облику. „Цивилизација штампане књиге, на којој наша друштва почивају већ више од петсто година, замењује се електронским екраном и дигиталном писменошћу. Колико год се инсистирало да је писана реч остала на ногама и да јој електронска и сви ти компјутерски дискови не могу ништа, све је јасније да се назире прекретница.“¹

Наш свет се мења све више под утицајем информација у електронском облику. Упркос томе библиотека Дечјег одељења се и даље све више усмерава на обогаћивање фондова лепим, интересантним и корисним књигама за децу млађег, предшколског, основношколског узраста, обезбеђивању све већег броја информација које су од изузетног

¹ Сјузан И. Хигинс, „Јавне библиотеке и служба за младе“ (Београд: Народна библиотека Србије, 2009), 86

значаја за кориснике, као и за развој библиотечке делатности уопште у добу савремене технологије.

Дечји библиотекар би требало да буду особе које ће неговати писменост с етичког становишта. Они треба децу да увере да она вреди, да им пружи широк распон грађе за читање, да пружи деци слободу да изаберу шта желе да читају. Наравно да различити узрасти деце траже и различиту врсти књижевне грађе која је увек на располагању младим читаоцима.

„Библиотекар одговоран за избор књига требало би да буде свестан општих аспеката селекције за децу у раном детињству. Књиге би требало да садрже:

- привлачне илустрације, било да су то слике или фотографије, које обогаћују текст и добро користе боје,
- занимљив садржај приче који претпоставља логичан развој догађаја и описује вероватне ликове,
- корисне информације које су у оквиру опсега дечјег разумевања,
- доста хумора који треба да буде очигледан за предшколску децу,
- елементе изненађења како би се створила неизвесност и задржала дечја пажња,
- допадљиве рефрене који се понављају и доприносе зближавању детета с текстом и његовом одушевљењу.¹

Сврха Дечје библиотеке јесте да деци обезбеди мноштво добрих, занимљивих, поучних књига и да на тај начин развије љубав деце према књизи и читању, иако је све већи прилив информација на Интернету који деци такође пружа мноштво информација из свих области знања. Дечји библиотекар би требао детету да помогне при одабиру књиге у зависности од његовог узраста, а исто тако тако и да му обезбеди приступ узбудљивим електронским информацијама и софтверима.

Без обзира на многе промене које нам савремена технологија доноси, деца желе да доживе свет свим својим чулима. Она једноставно

¹ Сјузан И. Хигинс, „Јавне библиотеке и служба за младе“ (Београд: Народна библиотека Србије, 2009), 86

желе да сама закључе какав је то свет бајки, прича, желе да сама кроче у свет бајки, прича, романа, песмама, које ће они на само њима својствен начин доживети. И то би требало да буде једна врста виртуелног путовања где они замишљају пределе какви би желели да изгледају, ликовима дају особине које се њима допадају или не допадају, то је тзв. пут дечје маште који књига и жели да им пружи. Свакако да библиотекар треба да буде тај који ће се потрудити да деци предложи литературу која је прилагођена њиховом узрасту.

Деца млађег узраста највише су заинтересована за сликовнице и то оне тврђег повеза, са лепим илустрацијама у боји, без много текста, јер се деца тог узраста више упознају са различитим животним појмовима прилагођених њиховом узрасту.

Многе књиге појмова не подучавају децу о појмовима на начин на који пре свега одрасли верују да би требале. Те књиге су прилагођене деци млађег узраста и њихов садржај заснива се на темама као што су алфавет, боје, облици, бројеви и сл.

Деца предшколског узраста се брзо развијају тако да и дечји библиотекар треба да прилагоде коришћење библиотеке њима и њиховим родитељима. Иако предшколци редовно посећују дечје одељење, често у разговору са њима чујемо и реч Интернет. То је само доказ да деца предшколског узраста поред редовног доласка у библиотеку и коришћења сликовница, користе и савремене изворе комуникације међу којима је најзаступљенији Интернет. Мада је електронски медиј, пре свега Интернет бољи за саопштавање информација, ипак дружење са књигом, сликовницом на овом узрасту омогућава детету поистовећивање са главним ликом из књиге, продубљује његово разумевање и уживање у причи.

Различите су и многобројне могућности коришћења рачунара и Интернета на предшколском узрасту. Дете може да боји, црта, свира, слуша или гледа разне приче, бајке, песме за децу, питалице, загонетке, могућа је корелација садржаја из области развоја говора, почетних математичких појмова, упознавање околине и других. Користећи едукативне софтвере дете учи на њему занимљив и динамичан начин. Могуће је креирање

дигиталног филма при чему деца користе фотографију, слова, звук и сл.

Деца предшколског узраста опредељују се за сликовнице из више разлога, верују у фантазију, посматрају слике са стархопоштовањем, чак и кад нису покретне, а радознали су због визуелног значаја слика као симбола. Коришћење сликовница код деце предшколског узраста често односи превагу над електронским визуелним формама јер се с форматом књиге може уживати и у доколици. Књига је предмет који се може успешно користити и за подучавање и за забаву.

Деца од првог до четвртог разреда поред обавезне лектире такође воле да долазе у библиотеку и бирају књиге занимљивог садржаја. Редовним доласком у библиотеку и читањем већег броја различитих дечјих књига деца развијају сопствене склоности за одређене врсте књига и умеју да изаберу одређене писце. Библиотекар дечјег одељења може да препозна интересовања деце која се изражавају кроз самосталан избор грађе за читање. На тај начин деца више сазнају о свом свету, о себи какви су заправо, колико вреде и за шта се залажу. То лично схватање самога себе од изузетног је значаја на који ће они доживљавати околину, кућу, школу, људе уопште. Узимање књига и читање књига у библиотеци обогаћује дечји доживљај, машту, језик изражавања. Деца овог узраста врло радо воле да читају и уче у читаоници дечјег одељења. Ту се ствара позитивна интеракција с децом и књигама, деца добијају информације које им могу користити, односно бити од великог значаја у даљем школовању и постизању резултата у разним областима науке.

Промене које омогућавају различите технологије вишеструко утичу на процес читања. У савременом свету није могуће едуковати се без рачунара, рачунари немају алтернативе, а ми треба да идемо у корак са временом. Деци треба омогућити повремено (дозирано) играње, пре свега едукативних садржаја, али, наравно све то уз контролу одраслих који ће ставити путоказе на пут коришћења, надгледајући као што надгледамо и сваки други сегмент њиховог развоја и живота. Кад су у питању деца старијег школског узраста и њихова читалачка интересовања будност библиотека треба да буде појачана. Избор литературе треба да је прилагођен овој узрасној групи деце. Непрестано се морају пратити и истраживати захтеви, потребе, жеље, утицаји, трендови, проблеми,

динамика и начин живота младих. Спољашњи утицаји су бројни, а дете овог узраста, у процесу тражења и формирања сопствене личности, склоно је прихватању понуђеног. Библиотеке треба код деце да развијају интересовање и жељу за стицањем знања и достигнућа одабиром књига разноврсног садржаја, читањем обавезне лектире предвиђене наставним планом и програмом али и учење путем електронских медија, рачунара који на адекватан начин деци пружају доступне информације од изузетног значаја.

Деца узраста од петог до осмог разреда све већи значај придају коришћењу Интернета и посећивању друштвених мрежа фејсбук и твитер. Поред информација које им Интернет нуди приликом израде домаћих задатака, на друштвеним мрежама се срећу са пријатељима и проналазе информације потребне за решавање домаћих задатака или везане за њихова интересовања. На вишем нивоу рачунарске писмености, ово отвара мноштво могућности за коришћење Интернета.

„Будуће библиотеке биће отворене и гостољубиве за разнолико мноштво људи, публикација и услуга. Различите библиотеке и различити корисници захтеваће постојање како електронских тако и штампаних облика комуникације. Библиотекари ће наставити да испуњавају двоструку мисију, да задовоље потребе корисника и да очувају тековине културе: „ Сви ми представљамо Гутенбергове људе који воле и цене књигу. Замена књиге телевизором и компјутерским екраном нама делује као тријумф варваризма. Међутим електронски медији неће уништити цивилизацију књиге. Они ће радикално променити начин на који људи делују и размишљају, док ће нови начини комуницирања временом понудити могућности за одговарајуће организовање и разумевање света у коме живимо.“¹

¹ Жељко Вучковић, “Будућност читања у времену интернета”,(рад представљен на стручном скупу, Бијељина, Република Српска, 21-23. април ,2010).

Литература:

1. Вучковић, Жељко. „Будућност читања у времену Интернета”. У Библиотеке будућности перспективе и развој. Зборник радова са стручног скупа Бијељина, 21-23 април 2010.год. Вишеград, 2011.
2. Вучковић, Жељко. „Будућност читања у времену Интернета”. У библиотеке будућности перспективе и развој. Зборник радова са стручног скупа Бијељина, 21-23 април 2010. Год. 129-130. Вишеград, 2011.
3. Клејтон Питер и Гари Јудин Горман. Управљање изворима информација у библиотекама. Београд: Слио, 2003.
4. Хамовић, Зоран. „Увођење у Интернет“. У Књига за медије – медији за књигу. Београд: Слио, 2008.
5. Хигинс, Сјузан И. Јавне библиотеке и јавно знање. 86. Београд: Народна библиотека Србије, 2009.
6. Хигинс, Сјузан И. Јавне библиотеке и јавно знање. Београд: Народна библиотека Србије, 2009.

Весна Степановић

Народна библиотека „Др Борђе Натошевић“

Инђија

ЉУДСКИ РЕСУРСИ У БИБЛИОТЕКАМА : ПРЕТПОСТАВКА НАПРЕТКА ИЛИ КАМЕН СПОТИЦАЊА

Организациона култура је друштвени феномен, који свој настанак и промене дугује међусобној интеракцији запослених, а истовремено и интеракцији запослених са окружењем. Она је снажан кохезивни фактор на унутрашњем плану, али истовремено утиче и на адаптацију организације у широј заједници.

Техничка и технолошка опремљеност, развојни капацитети библиотеке, простор, пројекти – све је то мртво слово на папиру, уколико не постоје људи и то људи способни, вредни, креативни, предузимљиви, мотивисани, који ће да ставе у погон напред набројане елементе. Људи су тај везивни елемент који своја знања, вештине, способности и личне карактеристике стављају у функцију развоја и достизања вишег квалитета.

Начин руковођења, квалитет односа руководства и запослених, начин међусобног информисања, систем награда и казни, мотивација, лична култура запослених – елементи су који осликавају организациону културу једне заједнице.

У чему је значај организационе културе? Првенствено у њеном утицају на пословање и резултате пословања, на способност организације да се мења и прилагођава променама, да учи, истовремено чинећи превасходни фактор за смањење конфликта, побољшавање опште климе у организацији и повећавање мотивације за рад.

Све напред речено односи се на адекватну, тј. позитивну организациону културу. Она, међутим, може бити и неадекватна, негативна. У том случају претвара се из „тајне формуле успеха“ у „тихог убицу“. Нема развоја, нема напретка, нема одговорности, нема успеха.

Најсажетије речено, организациона култура представља колективни ум једне организације.

1. Комуникација као основ организационе културе

Комуникација у једној библиотеци је вишеслојна појава. Можемо је посматрати као:

- комуникацију на релацији запослени – руководилац,
- комуникацију на релацији запослени – запослени,
- комуникацију на релацији запослени – корисници,
- комуникација на релацији запослени/руководилац – шира заједница.

Комуникација на релацији **запослени – руководилац** веома је значајна, ако не и најважнија, јер она одређује умногост и друге облике комуникације који су наведени. Једноставно речено, какав директор, таква и организација. Улога директора је велика и пресудна. Не зависи све од њега, али много тога ипак у директној је корелацији са способностима и знањима директора, његовом емоционалном интелигенцијом и социјалним вештинама.

Организовати посао, поделити улоге према способностима појединаца, пронаћи прави модел у задатим околностима, уједно предвидети могуће препреке и знати их превазићи ако/када се појаве – то је заиста право умеће. Нарочито ако се све одвија у организацији у којој није могуће заменити неодговарајуће извршиоце, односно није могуће извршити адекватно награђивање, тј. кажњавање. У таквој ситуацији чини се скоро немогуће мотивисати запослене.

Комуникација од стране запослених ка руководиоцу може се кретати у широком дијапазону: конструктивна сарадња, спремност за прихватање туђих идеја, равнодушност („ту сам да не сметам“), недодирљивост („само ви радите и мене не дирајте“), директно опонирање, неизвршавање радних задатака.

Комуникација на релацији запослени – запослени одражава право стање ствари у организацији. Посебно је значајна у сегментима рада где је доминантан тимски рад, где се ради у сменама, а таква је већина послова у малим библиотекама. Нарочито долази до изражаја у сезони коришћења годишњих одмора, код повећаног обима посла, изненадних дужих одсуствовања са посла, дакле увек када је потребно одсутне запослене заменити у оквиру постојећег броја запослених, а да не трпи првенствено

рад са странкама. Добра комуникација на овом нивоу има велики значај за успостављање, развијање и одржавање пословних односа и радне атмосфере.

Постоји опасност да се превише добра комуникација између запослених претвори у опозицију директору. Опет овде долази до изражаја способност директора да избалансира односе и доведе до адекватног и стимулативног радног окружења.

Комуникација **запослени – корисници** представља резултат ангажованости и спремности комплетног тима (укључујући и руководиоца) да позиционира библиотеку као успешну у обављању своје делатности. Повратна информација од стране клијената да ли су задовољни, да ли радо долазе у библиотеку, да ли су уважавани и да ли су њихове потребе задовољене – основ су за процену добре комуникације на овој релацији.

Опасност која се може јавити са превише ревносним и редовним корисницима, који почињу библиотеку да доживљавају као други дом, јесте да се губи социјална дистанца између ове две стране у интеракцији, поготово ако не постоји физичка баријера (висок пулт за издавање књига, просторија за паузу запослених и слично).

Посебну пажњу потребно је обратити на комуникацију са децом, која непогрешивом интуицијом препознају искрен, топао и предусретљив пријем, памте и награђују у име тога.

У случају конфликта на релацији корисник – запослени, потребно је у разумној мери удовољити захтеву корисника, уколико то није у колизији са правилима рада библиотеке, али увек пред корисником заштитити запосленог. То доприноси јединству и осећају припадања организацији.

Када се ради о буџетској установи, чији рад умногост диктира и која зависи у финансијском смислу од оснивача, као представника локалне заједнице, комуникација на релацији **запослени/руководилац – шира заједница** испоставља се као битан вид комуникације. Директор је, као представник библиотеке, највише експониран у широј заједници, али не мање важан фактор представља и сваки појединац у библиотеци, нарочито они који раде са странкама, па су тиме и највише процењивани. Ни у једном тренутку не сме се заборавити на лојалност сопственој организацији. Општем угледу библиотеке доприноси слика коју сваки корисник понесе и коју даље преноси као своје лично искуство, као задовољство или незадовољство библиотеком.

Комуникација је веома значајан вид изражавања организационе културе. **Лоша комуникација најчешће не значи тренутну опасност, али сигуран је пут у тихо пропадање. Ово се односи на све наведене облике комуникације.** На овом месту потребно је поменути и мобинг, као екстремни облик нарушене комуникације у једној заједници, мада неће бити детаљније разматран.

Невербална комуникација заузима важно место у култури организовања једне заједнице. Покрети, мимика, говор тела, осмех, начин облачења, ненамерни покрети – само наизглед су мање важни аспекти у интерактивном односу.

2. Мотивација запослених – кључ успеха библиотеке

Услове рада, развоја и напретка једне библиотеке одређују окружење (економско, културно, друштвено), статус библиотеке, њени приходи и расходи. Наравно, и људи који у њој раде и којима неко руководи. Ка успеху и напретку могу да поведу само људи, који имају јасне циљеве и способност савладавања препрека.

Руководилац библиотеке понекад је у прилици да сам бира стручни кадар, али понекад/веома често то није тако. Или ради са кадровима затеченим из ранијег периода, или му спољашњи утицаји намећу раднике, које он не би изабрао. Начин на који су људи плаћени за свој рад, такође не зависи од директора. Постоје коефицијенти, цена рада, све унапред одређено и дефинисано разним законима, уредбама, колективним уговорима, који пружају мало или нимало простора за промену. Све теже и теже друштвено-економско окружење у ком библиотека обавља своју делатност сужава могућности развијања, образовања и стручног усавршавања кадрова.

Способност мотивисања запослених у библиотеци, у околностима које су наведене у претходном ставу, захтева велику вештину руководиоца, који мора да створи марљиву екипу спремну да предано ради у циљу развоја и напретка библиотеке, као и њене боље позиције у широј средини.

У малој библиотеци, где често сви раде све, скоро је немогуће нормирати послове и радне задатке, па је неизводљива и финансијска стимулација/дестимулација. Посебан аспект представља и недостатак средстава за ту намену, па да би неко био награђен, неко аутоматски мора

бити кажњен, јер је маса средстава за плате непромењива.

Када постанете руководилац у једној малој библиотеци, која нема организациону структуру у смислу „директор – шефови сектора – запослени“, већ структуру „директор – запослени“, ви сте онда „и мама и тата“. Вас питају за све, ви одлучујете, распоређујете, руководите, организујете, од најмање ситнице до круцијалних ствари. И, наравно, одговарате за све. Не дајте се завести идејом да је то сјајно! Ви немате организационо-руководећи тим. Тим су сви запослени. А на челу сте ви!

Са мање или више напора савладаћете правни, економски и стручни оквир у коме библиотека ради и који морате да поштујете. Како ћете научити да комуницирате са запосленима, странкама, представницима локалне заједнице, то нигде не пише и не учи се из књига. Могу вам од помоћи бити семинари, стручна саветовања, као и искуства колега који раде на истим пословима у другим библиотекама, али свака библиотека је прича за себе, са својим кадровима, постојећом организационом културом, односима који су мање или више устаљени. Морате да уведете одређене промене, али са што мање отпора према њима.

Идеално би било да сви запослени ту раде зато што воле тај посао, да препознају улогу и значај библиотеке, да су им потребе корисника светиња итд. То, ипак, није тако. Нису сви запослени у библиотекама регрутовани за тај рад због својих склоности, способности, знања и умећа. Постоји велики проблем у избору кадрова. Веома је чест случај да вам кадрови буду „наметнути“ од стране утицајних фактора, те добијете људе који нису спремни да уче, нису свесни својих способности, већ само „силе“ која им је омогућила да ту раде. Истовремено, они знају да имају сигуран посао, „државна служба“.

Нажалост, дешава се да тај радник буде и директор библиотеке. Он „улази у посед“, без обзира које је послове раније обављао. Долази као најпааметнији, најспособнији, све већ зна, наравно најбоље, јер је директор, истовремено потпуно глув и слеп за фину структуру која мора да постоји у једној библиотеци, неспреман да учи тај лепи посао. Ако је политички кадар, све је још горе.

Како, дакле, организовати рад са некомпетентним и немотивисаним кадровима?

Одговор је кратак: тешко.

Законска решења за службенике у јавном сектору су таква да

је скоро немогуће дати отказ неспособном раднику који не ради свој посао. Дисциплинске комисије, синдикати, адвокати, судска процедура... подразумева правну службу, новац, време и нерве. На крају, може вам се десити да вам суд врати тог истог радника на посао.

Финансијско кажњавање могуће је само у случају постојања јасних процедура, прецизно нормираних послова, редовног извештавања о раду у складу са нормама, процењивања тих извештаја, и наравно легитимних и правно ваљаних аката који омогућавају такве поступке.

Поред тих „проблематичних“ радника имате оно здраво језгро, вредне, агилне људе, који су спремни да вас следе и да иду напред.

Морате наћи начин да организујете посао тако да све функционише са што мање грешака или без њих, а да вредне људе подстакнете да раде и за оне који нису вредни. Верујте, тешко је. Постаните део вредне екипе, будите са њима и када је тешко и када је лепо. Нека они сви буду ваши сарадници, у тиму у коме су сви једнаки. Покажите им да сте свесни њиховог труда и знања. Похвалите их кад год можете. Похвала је увек добродошла и на њима не треба штетети. Запослени очекују да их похвалите за све што добро ураде. Похвала треба да буде јавна. Похвала је невероватно добар стимуланс, а не кошта ништа. Наравно, ако је заслужена.

Ваше идеје треба да буду и идеје ваших сарадника. Добро је да наведете запослене да сами дају идеје. Нека те идеје буду подстрек за даљи рад свима. Прихватите их и онда када знате да ћете морати нешто касније да их модификујете. То је процес сазревања идеје до њене реализације. Врлине појединаца истакните као пример другима.

Појединце критикујте искључиво насамом, без подизања тона, аргументовано. Јавну критику не воли нико, то је веома лоше за мотивацију. Ако је нешто погрешно урађено, немојте прећи преко тога, понављаће се. Укажите на пропусте како се они не би понављали.

Дружења запослених веома су корисна. Заједничко време уз кафу веома често претвара се у праве пословне договоре, а у много лагоднијој атмосфери него што је формални радни састанак. Посвећивање пажње важним догађајима у приватном животу запослених (венчања, рођење детета, тужни догађаји) доприносе кохезији заједнице и развијању осећања да је колектив „резервна породица“. Због ужурбаног начина живота и бројних обавеза свих чланова породице, неретко са колегама на послу проводимо више времена него са породицом. Ако је то време

на послу обележено негативном енергијом и лошом комуникацијом са људима, то ће се одражавати на наше опште ментално стање.

Укратко, потребно је створити подстицајну радну средину, задовољне и мотивисане раднике, стабилан амбијент за рад, развој и напредовање библиотеке.

Веома комплексан проблем представља могућност и начин промене постојеће структуре у смеру ка организовању библиотеке као институције која реагује на промене, која учи, која се окреће савременим трендовима и технологијама у пословању и комуникацији, која иде напред, задржавајући, наравно, препознатљиво позитивно и квалитетно у свом раду. Отпор према променама потребно је превазићи. Истовремено промена не треба да буде императив по сваку цену. Све што је ново не мора да буде и боље, мада је често тако. Избалансирајте и наћи праву меру, прилагодити се иновацијама, прихватити их све дотле док не утичу на суштину – то је задатак савремене библиотеке. Ако се стално стоји у месту и ради на исти начин, нема ни квалитетних помака нити бољих резултата рада.

Литература

- Стокић-Симончић, Г.; Вучковић, Ж. Управљање библиотекама у добу знања. Источно Сарајево : Матична библиотека, 2007.
- Вујић, Д. Менаџмент људских ресурса и квалитет : људи - кључ квалитета и успеха. Београд : Центар за примењену психологију, 2008.
- Сајферт, З.; Вукоњански, Ј. Организациона култура. Зрењанин : Технички факултет „Михајло Пупин“, 2008.
- Михаиловић, Д.; Ристић, С.; Бојичић, И. Култура комуникација. Београд : Факултет организационих наука, 2007.
- Марковић, Мирко С. *Biblioteca futura* : практикум за модерну библиотеку. Београд : Чигоја штампа, 2002.
- Чукић, Б. Интегративни менаџмент људских ресурса. Крушевац : Издавачки центар за индустријски менаџмент плус, 2004.
- Карлзон, Ј. Тренуци истине : мотивација запослених од губитка до профита. Београд : СЛЮ, 1997.
- Обрадовић, К.; Цвијановић, Ј.; Лазић, Ј. Организациона култура као кључни фактор интерног окружења предузећа. Доступно на: <http://bs.scribd.com/doc/26297806/Organizaciona-Kultura-Kao-Kljucni-Faktor-Internog-Okruzenja-Preduzeca> (30. 09. 2012.)

Ивана Костадиновић
Градска библиотека „Атанасије Стојковић“
Рума

СРПСКА ЋИРИЛИЦА У СРЕДЊЕМ ВЕКУ НАСТАНАК, РАЗВОЈ И ТИПОВИ

Увод

Старословенски језик јесте најстарији словенски књижевни језик. То је, дакле, онај словенски језик, на којем су у другој половини 9. века написане прве књиге код Словена. Те су књиге, заправо, били преводи хришћанских верских текстова, с грчког језика углавном, чији је настанак несумњиво повезан са именима Словенске браће Ћирила и Методија, и њиховим мисионарским радом међу моравско-панонским Словенима.

У словенској филологији се од њених почетака расправља о томе да ли је прво словенско писмо била ћирилица или глагољица.

Најстарији сачувани старословенски споменици су писани једном или другом азбуком и сви они су настали бар сто година после настанка словенске писмености. Сам традиционални назив *ћирилица*, тј. Ћирилова азбука, првобитно се односио и на глагољицу. У историји не постоји никакав помен о ранијој појави ћирилице и то онакве какву знамо из најстаријих сачуваних споменика. *Великоморавска житија*, најстарији словенски извори, који сведоче о животу и раду Солунске браће, као ни полемички спис Црнорисца Храброг, не пружају довољно доказа о већој старини једног или другог писма. У тим старим изворима стоји да је Ћирило саставио азбуку и применио је при писању прве словенске књиге, изборнога јеванђеља преведеног са грчког језика.

Језичка анализа најстаријих словенских споменика показала је да у споменицима писаним глагољицом постоји далеко више архаизама (у морфологији и лексици), него у споменицима писаним ћирилицом. Особито су, за утврђивање првенства словенске азбуке, биле значајне чешке гласовне особине, тзв. бохемизми, који се срећу у глагољским

споменицима писаним на словенском југу. Прва азбука јесте била глагољица која је из Моравске прешла у Чешку. Ту су настала два сачувана старословенска споменика (*Кијевски мисал* и *Прашки одломци*) и оба су писана глагољицом. Исто тако је и из Велике Моравске и Паноније глагољица пренесена и на Јадранско приморје и ту се одржала вековима.

Наведени историјски и језички подаци указују на то да је глагољица настала пре ћирилице. На основу података о животу и раду првих словенских просветитеља, може се коначно рећи да је прву словенску азбуку саставио Ћирило Солунски. Али та се азбука није могла свуда одржати. Заменила ју је друга словенска азбука коју данас зовемо ћирилица. О Ћирилу као састављачу словенске азбуке говоре и други, не само словенски, оновремени извори, као што су, на пример папска писма. Али постоји један стари словенски спис који се нарочито бави питањем постанка словенске писмености. То је позната расправа Црнорисца Храбра *О писменима*.

Постанак глагољице

Глагољица је настала на Балкану у другој половини 9. века и нема сумње да ју је саставио Ћирило. Међутим, из тог периода не постоје сачувани споменици, а најстарији сачувани рукописи написани су бар сто година после настанка глагољице. Прва словенска азбука је у то, иницијално доба своје употребе, заузимала простор у Великој Моравској и Панонији и на нашем јадранском, северном и средњем Приморју. Егзистирала је, или сама, или поред ћирилице, која је у Бугарској, а поготово у Русији, сматрана јединим словенским писмом.

Најстарији сачувани глагољски споменици, који су писани пре 12. века, релативно добро огледају првобитне особине најстаријег словенског књижевног језика и првог словенског писма. Постоји тридесет шест слова која су готово заједничка свим најстаријим глагољским споменицима.

Хрватски глагољашки дуго су веровали да је њихову глагољицу саставио западни црквени писац Јероним (342–429). Слично мишљење о пореклу глагољице изнео је и Павле Соларић у свом *Буквару* из 1812.

године. Отац словенске филологије Јосиф Добровски такође је сматрао да су глагољицу начинили хрватски глагољашки у 13. веку, од ћирилице и некаквих руна. У тим рукописима које је Добровски имао, глагољица је имала друкчији, и то угласти облик, док је у најстаријим сачуваним споменицима имала углавном обли тип. На ту разлику је први указао Јернеј Копитар, да би године 1836. издао *Кљочев зборник*, старословенски споменик писан облом глагољицом. Од тада се при проучавању постанка глагољице полазило од њеног облог типа (Ђорђевић 1990: 25).

Неопходно је овом приликом споменути и Павла Јосефа Шафарика, једног од најзаслужнијих испитивача словенских старина. Он је ћирилици давао предност у односу на глагољицу, све до 1855. године, када у издању једног старог глагољског споменика (*Прашки одломци*) признаје првенство глагољци, што је опширно образложио у свом делу *О пореклу и завичају глагољаштва*, из 1858. године.

Фрањо Миклошић, највећи слависта 19. века, је сматрао да су нека глагољска слова постала од грчких. Фрањо Рачки, знаменити хрватски историчар, извор глагољци налазио је у грчком курзивном писму и у семитско-феничанском. Касније је руски испитивач Амфилохије узимао за основицу глагољци грчко курзивно писмо. Независно од њега, такво порекло глагољци у целини систематски је изложио енглески палеограф Исак Тејлор. Ватрослав Јагић је прихватио Тејлорово тумачење са мањим поправкама. Чешки слависта Вацлав Вондрак, као и П. Ј. Шафарик, су такође за већину глагољских слова узимали грчко порекло. Други испитивачи (Лескин, Гартхаузен, Куљбакин, Ј. Ваје) одређеније су означавали грчку основицу глагољци: то је била минускула, а не курзив (Ђорђевић 1990: 25).

Ћирило је, градећи Словенима књижевни језик, свакако том новом језику морао дати особине својега развијенога грчкога језика, и то не само у синтакси и речнику, него и у гласовном саставу. Он је стилизацијом, од грчке минускуле начинио једну нову мајускулу. Управо је већ споменути Исак Тејлор био зачетник минускулне теорије о пореклу и постанку глагољци из грчког писма, а ту је теорију у словенској филологији учврстио В. Јагић.

Мајускула је статично, а минускула динамично писмо, у којем се поједина слова могу везивати. Одвојено писање слова карактерише мајускулу. Дволинијски систем грчке мајускуле стоји наспрот четворoliniјском систему минускулских облика глагољских слова. Формирајући глагољицу, Ћирило се угледао и на друга, источњачка писма (према *Житију* Ћирило је упознао самарићанско писмо када је ишао у Хазарску мисију, а познавао је и коптско писмо). Ћирило је било довољно да само види разнолике облике слова из разних азбука и да тако осмисли нова. Нема сумње да је овај мудри састављач углавном слободно градио потребна му слова, јер је радећи у Библиотеци и Архиву Свете Софије имао прилику да се упозна са различитим азбукама и типовима писама. Имајући пред собом разне варијанте грчког писма, Ћирило је уочио да су се курзив и минускула (млађе грчко писмо) веома удаљили по своје облику од старијег грчког писма, унцијале. Зато је он слободно кројио слова држећи се притом у основи онога устаљенога реда слова који су имале обе грчке азбуке. Везе између глагољци и грчког писма се огледају у свим њиховим варијантама. Глас у пише се помоћу двају слова како у грчком тако и у словенском писму. Осим овог у глагољци налазимо по два посебна слова за гласове **и** и **о**, а тако је и у грчком писму.

Ћирило је начинио ново писмо из још једног разлога: саставивши глагољицу и црква добија нови литургијски језик. На хришћанском истоку није само грчки језик био литургијски. За такве потребе су Јермени већ у 4. веку имали у цркви свој народни језик. Први јерменски просветитељ епископ Месроп (361-440) је по фонетском принципу саставио националну азбуку, која има идејне везе са грчким писмом, али су јерменска и словенска прва азбука представљале револуционални подухват својих сачинитеља. Глагољица је била у употреби више од двадесет година од момента свог настанка, тачније све до одласка већине Ћирилових и Методијевих ученика из Велике Моравске у Бугарску. Може се, дакле, претпоставити, да је то било убрзо након Методијеве смрти, године 885.

Постанак ћирилице

Ћирилица је по пореклу рано средњовековно грчко писмо звано унцијала, допуњено у 10. веку словима за гласове које грчки језик није имао. Она настаје у другачијој словенској средини, јер је већ у дужој употреби, као литургијски и језик књижевности, био старословенски са својом глагољском азбуком.

У време настанка ћирилице је најмоћнија држава била Симеонова Бугарска, и управо је на тим просторима старословенски језик остваривао своју многоструку примену. Цар Симеон (893-927) је, с намером да византиску културу пренесе у своју земљу, окупао на двору ученике Ћирилове и Методијеве. Био је изузетно књижевно образован, васпитаван у Цариграду, те не чуди што је помагао књижевно стварање у свим правцима, наравно на старословенском језику. Та књижевност је у својој основи била византијска. Непосредна зависност од Византије добила је и свој спољашњи знак: глагољицу је заменила ћирилица, којој је у основи грчко, и то унцијално или литургијско писмо, допуњено словима потребним за обележавање чисто словенских гласова (Ђорђевић 1990: 31). Новонастало друго словенско писмо више је одговарало цивилизаторским и политичким плановима цара Симеона. Глагољица, неразговорна и загонетна, почела се повлачити све више на запад, где се делимично задржала само на нашем јадранском приморју.

У историјским изворима нема сигурних података о томе ко је и када извршио адаптацију грчког унцијалног писма. Најдуже је владало мишљење да је ту промену азбуке извршио најпознатији ученик Солунске браће, Климент Охридски. Ову тезу је међу првима заступао Павле Јосеф Шафарик. Међутим, у најстаријем житију написаном на грчком језику, приписиваном охридском архиепископу Теофилакту (1084-1108), не спомиње се Климетово учешће у формирању ћирилице. У другом, пак, касније написаном житију, такође састављеном на грчком језику и приписиваном архиепископу Димитрију Хоматијану (1217-1234), стоји да је Климент *измислио, ради веће јасноће и друкчије знаке за слова, него што их је био измислио мудри Ћирило*.

У другом старом извору наилазимо на оригиналну хипотезу чији је творац руски слависта Григорије Иљински, који каже да је глагољицу заменила ћирилица. На исти овај податак указао је и познати бугарски историчар Васиљ Златарски. По њему се овај догађај десио у јесен 893, и то на народном сабору у Преславу, на самом почетку владавине цара Симеона. Иљински је на ово додао да је на предлог новог цара Симеона, на Преславском сабору званично узета ћирилица као државно и црквено писмо.

Упркос различитим појединостима које се износе у вези са пореклом ћирилице, као и њеним творцем, једно је сигурно: ћирилица јесте бугарског порекла. Она је као уређено писмо настала у Симеоновој Бугарској. Тако је тадашња Бугарска, најзнатнија словенска држава у културно-просветном погледу, имала два књижевна центра и две азбуке: напреднија област се односила на ћирилицу и славну Преславску књижевну школу, док је представник забаченије области била глагољица, са Охридском школом Климента и Наума, верних чувара великоморавске традиције.

Састављач ћирилице је копирао устаљени систем глагољице задржавши њен фонетски принцип, азбучни ред, називе слова и углавном и њихов број. Чак се начелно слагање двеју словенских азбука запажа у идејном нацрту појединих допунских слова за специфичне словенске гласове.

Типови српске ћирилице у средњем веку

Историја српске ћирилице је предмет посебне науке која се зове словенска палеографија (Ђорђевић 1990: 12). Палеографија је научна грана која проучава старо писмо, односно писање. Можда би далеко адекватнији називи за ову дисциплину били *палеографологија* или *палеографологија*, будући да палеографија представља опис старог писма или писања. У њене оквире се, осим описа словних облика, њихових типова и варијаната, укључује и све што писање прати: материјал на коме је писано, чиме је изведено, анализа украса, приказ повеза, водених знакова и слично (Јерковић 2004: 87).

У средњем веку су постојала два типа српске ћирилице: устав и брзопис. Може се, дакле, рећи да се у историјском развоју српске ћирилице издвајају поједини периоди, а најстарију целину чини рукописна грађа од краја 12. до друге половине 14. века. Ћирилица тога раздобља има азбучни инвентар слова прилагођен рашком или босанско-хумском правопису. За старословенску ћирилицу је важно:

1. Разликовање танких и дебелих линија, јер су одређени елементи слова (стубови слова) писани задебљано, а други елементи су тањи чиме се стиче леп калиграфски утисак¹; 2. Симетричност слова; 3. Да се слова налазе између линија реда. Српска ћирилица разликује дебеле и танке линије, док се друге две карактеристике разликују: симетрија слова се код појединих словних облика нарушава (петља слова није на средини, док је у старословенским текстовима на средини) и делови неких слова залазе у међупростор.

razvitak ćirilice				
ime slova	broj slova u reči	tipovi slova u rukopisnim spomenicima	stara ćirilica	moderna srpska ćirilica
азз	1	аааааааааааааааа	А а	А а А а
БОУКЗИ	-	Б Б Б Б Б Б Б Б Б Б	Б б	В в В в
ЕК.АВ	2	В В В В В В В В В В	В в	В в В в
ГЛАГОЛИ	3	Г Г Г Г Г Г Г Г Г Г	Г г	Г г Г г
ДОБРО	4	Д Д Д Д Д Д Д Д Д Д	Д д	Д д Д д
ЕСТА	5	Е Е Е Е Е Е Е Е Е Е	Е е	Е е Е е
ЖИВЕТЕ	-	Ж Ж Ж Ж Ж Ж Ж Ж Ж Ж	Ж ж	Ж ж Ж ж
ЗЕЛО	6	З З З З З З З З З З	З з	З з З з
ЗЕМАЛА	7	З З З З З З З З З З	З з	З з З з
ИЖЕ	8	И И И И И И И И И И	И и	И и И и
і	10	І І І І І І І І І І	І і	Ј ј Ј ј
КАКО	20	К К К К К К К К К К	К к	К к К к
ЛЮДИ	30	Л Л Л Л Л Л Л Л Л Л	Л л	Л л Л л
МНОГИ	40	М М М М М М М М М М	М м	М м М м
НАШ	50	Н Н Н Н Н Н Н Н Н Н	Н н	М м М м
ОН	70	О О О О О О О О О О	О о	Н н Н н
ПОКОИ	80	П П П П П П П П П П	П п	Њ њ Њ њ
РЪЦИ	100	Р Р Р Р Р Р Р Р Р Р	Р р	О о О о
СЛОВО	200	С С С С С С С С С С	С с	П п П п
ТЕРДО	300	Т Т Т Т Т Т Т Т Т Т	Т т	Р р Р р

¹ Ово важи за рукописне књиге. Код натписа је немогуће разликовати танке дебеле линије.

ΟΥΚΑ	400	ου ου ου ου ου ου ου ου	Оу оу	С с С с
ΦΡΑΤ	500	φφ φφ φφ φφ φφ φφ	Ф ф	Т т Т т
ΧΕΡΑ	600	χχ χχ χχ χχ χχ χχ	Х х	Ћ ћ Ћ ћ
ΩΤΑ	800	ω ω ω ω ω ω ω ω	Ω ω	У у У у
ΨΑ	-	ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ ψ	Ψ ψ	Ф ф Ф ф
ΩΙ	900	ι ι ι ι ι ι ι ι	Ц ц	Х х Х х
ΥΡΑ	90	υ υ υ υ υ υ υ υ	Υ υ	Ц ц Ц ц
ΩΑ	-	ω ω ω ω ω ω ω ω	Ш ш	Ч ч Ч ч
ΚΡΑ	-	κ κ κ κ κ κ κ κ	З з	Ц ц Ц ц
ΚΡΑΙ	-	κ κ κ κ κ κ κ κ	Ы ы	Ш ш Ш ш
ΚΡΑΙ	-	κ κ κ κ κ κ κ κ	Ь ь	посебни знакови u makedonskoj azbuci
ΚΤΑ	-	κ κ κ κ κ κ κ κ	Г г	Г г Г г
ΙΙ	-	ι ι ι ι ι ι ι ι	Ю ю	К к К к
ΙΑ	-	ια ια ια ια ια ια	IA IA	С с С с
ΙΕ	-	ι ε ι ε ι ε ι ε	IE IE	посебна slova u ruskoj azbuci
ΡΑ	900	ρ ρ ρ ρ ρ ρ ρ ρ	А а	Й й
ΡΑ	-	ρ ρ ρ ρ ρ ρ ρ ρ	Α α	Щ щ Щ щ
ΡΑ	-	ρ ρ ρ ρ ρ ρ ρ ρ	Α α	Ъ ъ
ΡΑ	-	ρ ρ ρ ρ ρ ρ ρ ρ	Α α	Ы ы
ΚΑΙ	60	κ αι κ αι κ αι κ αι	Σ σ	Б б
ΡΑΙ	700	ρ αι ρ αι ρ αι ρ αι	Ψ ψ	Э э Э э
ΩΙΤΑ	9	ω ι τα ω ι τα ω ι τα	Θ θ	Ю ю Ю ю
ΥΚΙΤΑ	400	υ κ ι τα υ κ ι τα υ κ ι τα	Υ υ	Я я Я я

Ћирилицом су писане најстарије старословенске ћирилске књиге, а пошто су оне биле уставне, односно богослужбене, тај тип ћирилице је назван устав или уставно писмо. Устав је, дакле, најстарији тип српске ћирилице. Термин *устав* у ћирилској палеографији редовно се употребљава у смислу унцијале (Мошин 1965: 153). Српска уставна ћирилица се темељи на старословенској, али је и она доживљавала сопствени развој, будући да су се појављивали нови типови слова. Тај њен развој је трајао све до 14. века. У 14. веку уставна ћирилица се стабилизује, што је значило да је њен развој тада био нормиран. Устав је свечано писмо. У средњем веку се по правилу уставом пишу текстови сакралног карактера.¹

¹ Манастирске даровнице су везане за сферу сакралног, зато се у целини пишу уставом

Брзопис је у односу на устав типолошки ново писмо и развија се већ у 13. веку. Његов рани период, пре образовања стилизоване варијанте, није трајао дуго. Развој брзописа се везује за дворску канцеларију Немањића. Он се може окарактерисати као пословно или дипломатско писмо.¹ Настао је угледањем на грчку и латинску минускулу (курзивно писмо, слично малим писаним словима). Оно што је очигледна одлика овог писма је да се стубови слова продужују. Почетком 14. века у канцеларији Немањића, брзопис доживљава даљу стилизацију, те постаје високостилизовано писмо. Развија се на двору краља Милутина. Најстарији документ писан брзописом је из 1302. године, повеља издата у Врхлапу, тзв. *Врхлапска повеља*. У време државне самосталности везан је пословну администрацију, за сферу профаног. Остаје у употреби до касног средњег века. Брзописом су се писали и документи које су писали турски великаши – постаје, дакле дипломатско писмо и ванматичних подручја.

Устав и брзопис су у првој половини 14. века изградили типолошки усталене облике слова, те се можемо подичити да смо пре распада царства поседовали два веома лепа, палеографски сређена писма. Поменути период је време уређеног рашког правописа. Међутим, у другој половини 14. века дошло је до нарушавања дотадашње правописне норме, а са тим и до измене у књижном уставу. Већ је крајем века створен његов нови лик, познат под именом *полуустав*.

У науци се прелазни облик од устава ка брзопису назива *полуминускула*, *полуустав*, као и формулација устав са *елементима брзописа*. Израз *полууставно* писмо, које је исто тако као и назив уставно писмо преузет из руске рукописне традиције, првобитно не значи ништа друго него полуправилно писмо, некалиграфско, недотјерано (Мошин 1965: 156). Може се констатовати да је већ од 15. века главно писмо код Срба био полуустав, којим су се писале све књиге, укључујући и уставне. Он се развија у ресавској епоси. Неки истраживачи га сматрају посебним типом писма, али се оно ипак не може окарактерисати као посебно писмо, већ га можемо дефинисати као *ресавску варијанту устава*. У полууставу се појављују неки типови слова којих није било у уставу, а то су слова

¹ Диплома – термин који се односи на пословно-правну писменост у средњем веку.

високо *m* (преузето из грчке минускуле), троного *m*, бубњевито *v*, широко *e*, док је највиднија писана особина српског полуустава десетерачко *и*. Широком *e* се нарушава рашка норма писања прејотованих знакова *ja* и *je*. Ресавски правопис се не да замислити ни без дебелог *jep*, што је истовремено услов за формирање двојеровског правописа. Правописним правилима подлежу још и типови: широко *o*, развучена и нешто већа омега и издужено *k*. Ова слова нису обавезна у сваком рукопису, далеко је већа слобода него у традиционалном уставу. У штампаним књигама ће се користити само један тип слова (нпр. у штампарији Црнојевића никада се неће јавити троного *m*). Најпостојанија слова су широко *e* и десетерачко *и*. Полуустав се користио до краја српскословенске епохе.

Закључак

Српска ћирилица развила се из старословенске ћирилске азбуке, обличене у доба бугарског цара Симеона, после пропасти Моравске мисије и доласка ученика Ћирила и Методија из Моравске у Бугарску. У најранијем периоду Срби су се служили глаголицом, првим словенским писмом. Већ у 12. веку они употребљавају ћирилицу, као и други народи у православним земљама. У средњем веку српска ћирилица имала је два типа: уставни и брзописни. У 14. веку појавила се ресавска варијанта устава – полуустав, уношењем неких специфичних словних типова у полуустав. Брзопис се јавио у 13. веку у дворској канцеларији Немањића и великашким канцеларијама у Рашкој.

Посебан допринос палеографским изучавањима српских средњовековних споменика дали су Петар Ђорђевић и Вера Јерковић, чији резултати представљају незаобилазан извор и сигуран ослонац у истраживањима из те области знања.

ЛИТЕРАТУРА

- Грковић, Милица (1995). Посланице Јелене Балшић. *Научни састанак слависта у Вукове дане 23/2*. Београд. Стр: 195-200.
- Драгин, Наташа (2004). Слово Светог Ђирила Солунског у српском препису из XIII века. *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, књ. 47, 1/2. Нови Сад. Стр: 175-183.
- Ђорђевић, Петар (1975). *Старословенски језик*. Нови Сад : Матица српска.
- Ђорђевић, Петар (1990). *Историја српске ћирилице*. Београд : Завод за уџбенике и наставна средства.
- Јерковић, Вера (1990). *Српска ћирилица – палеографски и термилошки проблеми*. Научни састанак слависта у Вукове дане 18/1. Београд.
- Јерковић, Вера (2004). Ђирилица српскословенског периода (Палеографски приступ проучавању и општи увид у њен развој). *Лингвистичке свеске 4*. Нови Сад : Филозофски факултет.
- Кристал, Дејвид (1995). *Кембричка енциклопедија језика*. Београд : Нолит.
- Мошин, Владимир (1965). Методолошке биљешке о типовима писма у ћирици. *Слово (Часопис старославенског института)*, бр. 15-16. Загреб.

Весна Степановић
Народна библиотека „Др Ђорђе Натомшевић“
Инђија

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ПОДРУЖНИЦЕ БИБЛИОТЕКАРА СРЕМА
У 2012. ГОДИНИ

Рад Подружнице библиотекара Срема у 2012. години одвијао се кроз редовне и традиционалне активности: стручне састанке, Годишњу скупштину и Сабор библиотекара Срема.

Годишња скупштина Подружнице библиотекара Срема одржана је 14. јуна 2012. године. Овогодишњи домаћин Скупштине библиотекара била је Библиотека "Глигорије Возаровић" из Сремске Митровице, те је Скупштину, као домаћин, отворила Живка Матић, директор Библиотеке. У име локалне самоуправе, присутне библиотекарке Срема поздравио је Зоран Мишчевић, заменик председника скупштине града.

Поднети и усвојени су Извештај о раду Подружнице библиотекара Срема у 2011. години, Програм рада Подружнице библиотекара Срема у 2012. години, као и Извештај о 48. Сабору библиотекара Срема у Иригу, одржаном октобра 2011. године.

У стручном делу Скупштине присутни су са великом пажњом и интересовањем пратили следећа предавања: *Дечја одељења јавних библиотека у Србији* Бојане Вукотић, библиотекара саветника у Народној библиотеци Србије, *Библиотеке и деца* Милоја Радовића, библиотекара саветника у Народној библиотеци „Стефан Првовенчани“ у Краљеву, као и *Програми за децу у јавним библиотекама* Даниеле Скоковић, библиотекара у Народној библиотеци Пожега.

По већ устаљеној пракси, Скупштина је имала и књижевни део. Овом приликом, говорећи своју поезију за децу и одрасле, представио се колега из Краљева Милоје Радовић.

Након радног дела, уприличен је коктел и дружење у просторијама митровачке Библиотеке.

Одржано је *четири састанка управе Подружнице* на којима се разговарало о раду библиотека Сремског округа, заједничким пројектима

и проблемима, као и разним питањима везаним са библиотечку струку.

Сабор библиотекара Срема, 49. по реду, одржан је 05. октобра 2012. године, у Српској читаоници у Иригу. Сабор је почео поздравним речима домаћина Сабора Vere Новковић, директора Српске читаонице у Иригу и Жељка Стојановића, председника Организационог одбора Сабора.

Беседа *Читаоница међу нама* академика Мира Вуксановића била је посвећена изузетном јубилеју иришке Читаонице, 170 година постојања.

О 50 година од првог Сабора библиотекара Срема говорио је књижевник Тодор Бјелкић.

Поводом 90 година од рођења Борислава Михајловића Михиза, о чувеном Ирижанину говорио је Светислав Јованов, театролог и председник Управног одбора Фонда „Борислав Михајловић Михиз“, након чега је приказан документарни филм о њему и отворна пригодна изложба.

Награда "Доситеј Обрадовић", коју Подружница библиотекара Срема додељује за развој библиотечко-информационе делатности, уручена је Александру Мијалковићу, библиотекар у Основној школи "Јован Поповић" у Инђији.

Као библиотекар пиисац представио се Мирко Демић, директор крагујевчке Библиотеке.

Након коктела уприличена је посета манастиру Велика Ремета, обилазак манастирске библиотеке и заједнички ручак.

Подружница библиотекара Срема постоји и непрекидно ради више од четири деценије. Поред осталих активности, бави се и издавачком делатношћу. У 2012. години објављен је **дванаести број Годишњака библиотека Срема**. Ово гласило сремске подружнице Библиотекарског друштва Србије излази редовно и сведочи о укупној активности свих сремских библиотека и њихових огранака. Доноси стручне радове сремских библиотекара, као и текстове о догађајима везаним за књигу и библиотекарство у Сремском региону.

Библиотекари Срема су активно учествовали на саветовањима и семинарима у организацији других библиотека и библиотекарских асоцијација и тиме остварили преко потребну размену знања и искустава.

Вера Новковић

Српска читаоница у Иригу

Ириг

49. САБОР БИБЛИОТЕКАРА СРЕМА

Далеке 1962. године приликом обележавања 120 година постојања Српске читаонице у Иригу, родила се идеја о установљавању манифестације која ће за циљ имати окупљање библиотечких радника Срема, размену искустава и упознавање са новим приступима организацији и раду библиотека.

Сабор библиотекара Срема одржава се увек у Иригу, првог петка у октобру, а домаћин је иришка Читаоница.

Ове године, 05. октобра у Српској читаоници свечано је обележено 50 година од оснивања Сабора и 49. Сабор библиотекара Срема.

Овогодишњи Сабор отворили су Жељко Стојановић, директор румске библиотеке и председник организационог одбора Сабора и Вера Новковић, директорица Српске читаонице у Иригу, која је све присутне подсетила да је ова година и година јубилеја Читаонице – 170 година постојања.

Програм је отворио управник Библиотеке Матице српске академик Миро Вуксановић који је говорио на тему „Читаоница међу нама“ укратко представљајући историју и настанак читалишта у српском народу, њихов значај и немерљиву вредност за културу.

Овим поводом постављена је и изложба „170 година Читаонице у Иригу“ аутора самосталног књижничара Бранислава Јовичића, а присутнима је подељена и истоимена брошура о иришком читалишту приређивача Vere Новковић и Бранислава Јовичића.

„50 година од првог Сабора библиотекара Срема“ је назив теме на коју је говорио Тодор Бјелкић, новинар и књижевник, који је као својеврсни хроничар Сремских новина био присутан на већини досадашњих саборовања.

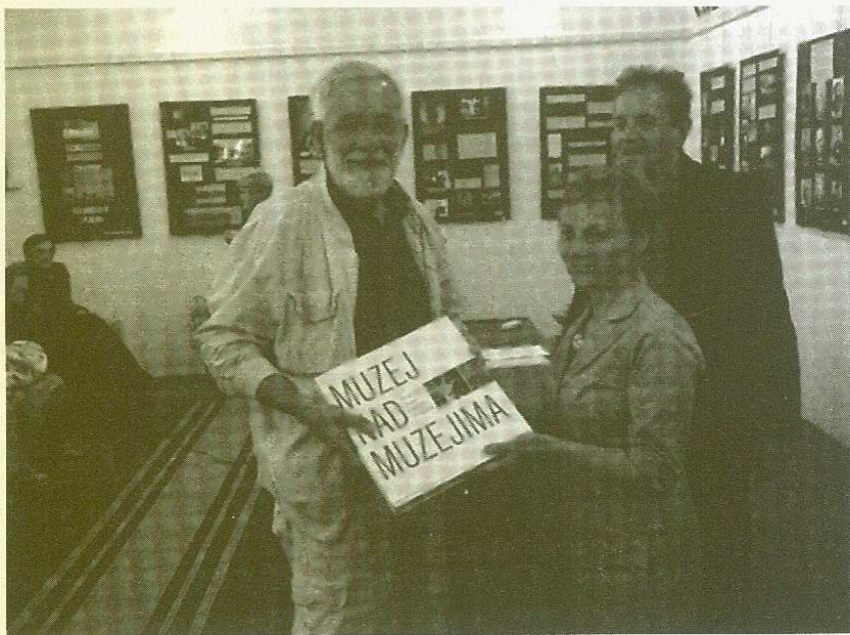
Поводом 90 година од рођења Борислава Михајловића Михиза, књижевника, критичара и драматурга, рођеног Ирижанина, говорио је театролог др Светислав Јованов који је уједно и председник Управног

одбора Фонда „Б.М.Михиз“ који је основала Читаоница.

Присутнима је приказан документарни филм о Б.М. Михизу аутора Бранислава Јовичића, а постављена је и изложба о овом знаменитом Ирижанину.

Награда „Доситеј Обрадовић“ коју Подружница библиотечких радника Срема додељује заслужним библиотекама и библиотечким радницима ове године припала је Александру Мијалковићу, школском библиотекару школе „Јован Поповић“ у Инђији. Награду је уручила Наташа Филип, библиотекарка из Старе Пазове.

Поводом одласка у пензију пригодне награде – књиге, уручене су дугогодишњем директору старопазовачке библиотеке Ратку Чолаковићу и Биљани Јеремић, бившој директорици библиотеке у Пећинцима.

Моравка Тодић, библиотекар Матичне библиотеке „Глигорије Возаровић“ из Сремске Митровице, укратко је представила издавачку продукцију митровачке библиотеке са посебним освртом на монографију „Село Босут у Срему“ аутора Микице Илића.

Традиционално представљање библиотекара писца ове године уприличено је писцу и директору Народне библиотеке у Крагујевцу, Мирку Демићу. Свој књижевни опус представио је сам аутор, који је добитник Андрићеве награде.

Настављајући вишедеценијску традицију учесници Сабора посетили су манастир Велика Ремета где су осим манастира разгледали и веома богату манастирску библиотеку. Топлом добродошлицом игумана Стефана дочекани су библиотекар и у трпезарији манастира приређен је заједнички ручак.

Овај Сабор библиотекара потврђује да је већ одавно превазишао оквире Срема и да је после пола века постојања постао Сабор библиотекара Србије. Осим библиотечких радника сремских библиотека, учешће на Сабору узеле су и колеге из Ниша, Крагујевца, Чачка, Лазаревца, Бачке Паланке, Сомбора, Београда, Новог Сада и других градова.

Весна Степановић

Народна библиотека „Др Ђорђе Натошевић“

Инђија

18. СУСРЕТИ БИБЛИОГРАФА У СПОМЕН НА ДР ГЕОРГИЈА МИХАИЛОВИЋА

У петак, 9. новембра 2012. године, у Великој сали Културног центра Инђија, одржан је осамнаести научни скуп Сусрети библиографа у спомен на др Георгија Михаиловића, у организацији Народне библиотеке "Др Ђорђе Натошевић", а под покровитељством Општине Инђија.

Након поздравне речи Весне Степановић, директора инђијске Библиотеке, скуп је отворио Петар Филиповић, председник Општине Инђија, пожелео је добродошлицу гостима и исказао уверење да ће општина Инђија бити као и увек добар домаћин и да ће и наредних година подржавати ову манифестацију.

„Домаћинима и организаторима из наше Библиотеке желим да честитам што су у овим тешким временима успели да истрају и да толико година уназад на високом новоу организују ове Сусрете. Надам се да смо и ми из локалне самоуправе дали свој скромни допринос да се традиција Сусрета библиографа одржи“, поручио је Петар Филиповић у свом уводном обраћању присутнима.

„Сусрети библиографа су за нашу општину изузетно важан догађај и из тога разлога је сврстан међу манифестације од значаја за општину Инђија“, Управни одбор Библиотеке, на предлог Одбора Сусрета библиографа, донео је одлуку да се од ове 2012. године признање које се додељује за изузетна остварења у области српске библиографије назове именом Душана Панковића, професора књижевности, библиотекара, библиографа, писца, једног од утемељивача Сусрета библиографа, аутора бројних радова из области библиографије, међу којима су свакако најзначајнији Библиографија др Георгија Михаиловића, Захарије Орфелин, као библиограф, и епохална дела Српска библиографија 1766-1850 објављена у издању Народне библиотеке Србије и Матице српске 1982. и Српска библиографија 1851-1879. чији је први том штампан у едисији Библиографије Матице српске 2006. године.

Награда „Душан Панковић“, једногласном одлуком чланова Одбора Сусрета библиографа у спомен на др Георгија Михаиловића, додељена је Марији Орбовић, библиотекарку саветнику у Завичајном одељењу Градске библиотеке „Владислав Петковић Дис“ у Чачку. Марија Орбовић је истрајан и посвећен библиограф, дугогодишњи учесник Сусрета библиографа и аутор бројних стручних радова, од којих су многи објављени у Зборнику радова Сусрети библиографа.

Образложење предлога за Награду „Душан Панковић“ прочитала је Даница Оташевић, директор Градске библиотеке „Владислав Петковић Дис“ у Чачку, у име предлагача.

О Душану Панковићу као књижевном ствараоцу изузетно надахнуто беседио је Добрило Аранитовић у раду „Душан Панковић или путник по Усебији“.

Графичко решење повеље која, поред новчаног износа, чини Награду „Душан Панковић“ рад је Јелене Кошевић, академског графичара из Инђије.

Нова свеска Зборника радова Сусрети библиографа, седамнаеста по реду, која објављује саопштења са скупа одржаног 12. 11. 2010. године, представљена је учесницима.

У периоду од претходно одржаних Сусрета, преминуло је, нажалост, двоје изузетних сарадника, истинских професионалаца библиографа и библиотекара, мудрих, вредних и преданих људи – академик Мирослав Пантић и мр Милица Црнојевић. Отишавши оставили су дубок траг у области којом су се бавили, а истрајношћу и резултатима свога рада заузели значајно и високо место које ће њиховим следбеницима тешко бити да достигну. Минутом ћутања одата им је почасти, а о њима и њиховим делима говориле су проф. др Злата Бојовић и Ратко Марковић.

Стручни део 18. Сусрета библиографа у спомен на др Георгија Михаиловића красила је изузетна радна и конструктивна атмосфера. Двадесетосам саопштења сврстана су у четири групе, Из историје и теорије библиографије, Српска ретроспективна библиографија, Из савремене библиографске праксе и Прикази. Сви присутни аутори (четворо из оправданих разлога није могло да присуствује) придржавали су се времена предвиђеног за излагање, настојали (и успели у томе) да буду концизни. Овакав начин рада доприноси динамичности и занимљивости самог тока научног скупа, а радови ће у целини бити објављени у следећој свесци

Зборника радова.

Напоран и успешан радни дан завршен је заједничким ручком, у пријатном и опуштеном расположењу.

18. Сусрете библиографа пратило је око 80 учесника из Београда, Новог Сада, Цетиња, Чачка, Сомбора, Шапца, Сремске Митровице, Пожаревца, Старе Пазове, Руме и Сремске Каменице. Велики број аутора радова су припадници млађе генерације библиотекара и библиографа, а повећава се и број институција из којих они долазе, што пружа перспективу развој и напредак библиографије као научне дисциплине, а свакако и за Сусрете библиографа.

Вера Новковић

Српска читаоница у Иригу

Ириг

ДОДЕЉЕНА 8. МИХИЗОВА НАГРАДА У ИРИГУ

У Српској читаоници у Иригу свечано је уручена осма награда за драмско стваралаштво „Борислав Михајловић Михиз“ коју додељује Српска читаоница и Фонд „Б.М. Михиз“. Ова награда за 2012. годину додељена је Оливеру Фрљићу, редитељу и драмском писцу из Загеба. Ово признање Фрљићу је додељено за драматичарска и драматуршка достигнућа у пројектима представа „Проклет био издајица своје домовине“, „Кукавичлук“, „Зоран Ђинђић“ и „Мрзим истину“. Одлуку да се Оливеру Фрљићу додели ова награда донео је жири, у чијем саставу су Даринка Николић позоришна критичарка, Кокан Младеновић редитељ и Светислав Јованов театролог.

Најпре је многобројне госте поздравила директорица Српске читаонице у Иригу Вера Новковић, а потом је председник жирија за доделу награде др Светислав Јованов, театролог, прочитао образложење.

Како је наведено у образложењу жирија, Фрљић је у протеклих неколико сезона израстао у најпровокативнијег позоришног ствараоца на просторима бивше Југославије.

Михизову награду од 2005. године додељује Фонд „Борислав Михајловић Михиз“ и Српска читаоница у Иригу, под покровитељством Владе АП Војводине и Министарства културе Србије. Тим поводом потпредседник Владе АП Војводине и покрајински секретар за културу и јавно информисање гдин Славиша Грујић уручио је Михизову награду Оливеру Фрљићу.

Овом приликом Славиша Грујић је рекао да представе „Мрзим истину“, „Проклет био издајица своје домовине“, „Зоран Ђинђић“ и „Кукавичлук“ постављају дилему да ли на крају тога стоји узвичник или упитник, јер Оливер Фрљић, као редитељ јесте провокативан аутор. Ова награда носи име човека, који је на специфичан начин говорио тако. Његов глас је био специфичан и провокативан и тера на размишљање. Ова

награда се за то и додељује.

- Господин Фрљић има глас који се узвраћа свима нама, поставља питања, нуди одговоре и тера нас на размишљање - рекао је Грујић и додао да је провокација прст у оку нашим кукавичлцима.

Награђени редитељ гдин Фрљић захвалио се на додељеном признању, које му је, како он каже, вратило самопбуздање и веру у себе, након разних критика.

- Представе, које сам режирао, објаснио је Оливер Фрљић, имају смисао само у контексту целине и зато се тако морају гледати, схватити и разумети.

Током свечаности додељене су и стипендије најбољим студентима пришке општине из Фонда „Борислав Михајловић Михиз, а награде је уручила Михизова кћи Мила Јанковић.

Обележавајући 90 година од рођења Борислава Михајловића Михиза приређена је и адекватна изложба, а приказан је и документарни филм о Михизу аутора Бранислава Јовичића у издању Српске читаонице у Иригу.

Након свечане церемоније уручивања награде, у Дому културе у Иригу, одиграна је представа „Кукавичлук“ Оливера Фрљића у извођењу Народног позоришта из Суботице.

Српска читаоница у Иригу је 2012. године обележила три јубилеја. Први је 170 година постојања најстарије српске читаонице, други је пола века од одржавања С а б о р а библиотекара Срема и трећи је 90 година од рођења Борислава М и х а ј л о в и ћ а Михиза.

АЛЕКСАНДАР МИЈАЛКОВИЋ, библиотекар у школској библиотеци у Основној школи „Јован Поповић“ у Инђији Добитник награде „Доситеј Обрадовић“ за 2012. годину

Александар Мијалковић рођен је 1968. године у Панчеву. Дипломирао је на Филолошком факултету у Београду, на групи за српску књижевност и језик и општу књижевност. Као наставник и професор српског језика и књижевности радио је у Београду 7 година, а последњих 10 година запослен је на месту школског библиотекара у ОШ „Јован Поповић“ у Инђији. Бавио се новинарским радом у РОСК-у, НОН-у, НИН-у, Београдским новинама, на Другом програму Радио Београда (емисија „То је само рокенрол“). У листу „ОКО“, недељном издању листа за дијаспору „Франкфуртских вести“, 5 година је уређивао сталну рубрику из области историје, теорије и критике стрипа. Добитник је Светосавске повеље СО Инђија за 2007. годину.

Приступ настави који има Александар Мијалковић најбоље показује чињеница да у Бази знања Креативне школе има 7 презентација, а 2010. године, тим чији је Александар био координатор освојио је 2. место Допринос унапређењу наставе видљив је у примени разноврсних метода, нарочито оних које на најбољи начин мотивишу ученике, чинећи им учење забавнијим, а знање трајнијим. Наставу планира тематски, повезујући је са наставом других предмета. Припреме за часове, школске листове у којима је уредник, семинарске и стручне радове публикује и у штампаној и у електронској форми.

Последње четири године је волонтерски укључен у рад удружења за децу и омладину са сметњама у развоју „Мој свет“ са којима је направио две позоришне представе („Црно, бело, шарено“ и „Мој свет“), а које су наступе имале на фестивалима у Фекетићу и у Инђији. Као библиотекар, посебну пажњу придаје тематским изложбама посвећеним Дану Европе и Дану жена (изложба поводом стогодишњице прославе је имала наслов „Жене стварају, инспиришу и мењају свет“).

Прилоге из педагошке праксе објављивао је у Школском часу (Компјутери и књижевност, Писмени задатак – припрема и вредновање) и Просветном прегледу – *Насиље у школама – Хоћемо ли се претворити у*

кишне глисте?

Александар има две објављене ауторске књиге. Афоризми „У корак са бо(га)љима“ (2003) у издању Стручне књиге били су у најужем избору за Вибову награду. Друга, *Имам право да ми буде криво – афоризми за децу*, објављена је 2010. године у издању Народне библиотеке „Др Ђорђе Натопшевић“ у Инђији. Књига је представљена у оквиру пројекта за промовисање инклузије „Сви у школу, будућност за све“ Недавно је завршен пројекат рађен ове школске године „За чистије и зеленије школе у Воводини“ чији су аутори и реализатори наставница биологије Биљана Миљковић и наставник Александар Мијалковић.

Мијалковићева подручја интересовања су веома широка: пише афоризме, а најзначајнији успех је заступљеност у „Антологији мудрости“ Владимира Штојхера и књизи Александра Чотрића „Разделака – антологија српског афоризма за децу.

Пише и кратке приче које су објављиване у сатиричнику „Данга“, „Београдским новинама“ и „Политици“, а две приче за децу су прошле године имале премијеру у емисији „Добро јутро, децо“ на Првом програму Радио Београда.

Александар Мијалковић је аутор 6 текстова песама за децу на ЦД-у «Путеви», од којих је најпознатији онај за песму «Живот је сан», која је дуго емитована на Дечијој телевизији. На првом националном такмичењу за Дечију песму Евровизије 2006. извођена је композиција рађена по његовој песми «Патуљци».

Редовно је ангажован на дизајну плаката и промо-материјала Школе, а аутор је и логоа школе „Јован Поповић“, као и текста школске химне

МИРКО ДЕМИЋ

Мирко Демић, књижевник и публициста, рођен је 1964. у Горњем Класнићу код Глине на Банији. Завршио је Војну академију у Београду. Данас живи у Крагујевцу, где ради као директор Народне библиотеке „Вук Караџић“.

Књижевним и публицистичким радом се бави од 1990. године. Био је активан члан *Српског културног друштва Сава Мркаљ* из Топуског све до 1995. У времену од 1996–2002. године био је главни уредник библиотечког листа *Крагујевачко читалиште*. Од 2002–2011. године је главни уредник часописа за књижевност *Кораци* из Крагујевца. Бави се и библиографским радом. Члан је *Српског књижевног друштва*.

Објавио је следеће књиге прозе: *Јабуре хесперида*, *Сламка у носу*, *Тилибар*, *мед*, *оскоруша* (након прочитаног овог романа Драшко Ређеп недвосмислено говори да је у питању аутор жестоке интелектуалне радозналости, чија склоност ка смерно дисциплинованим облицима мистификације свакако потврђује његов првостепени дар за уживљавањем, скоро поистовећивањем са измаштаним личностима прошлости), *Апокрифи о фуртули*, *Слуге хировитог лучоноше*, *Трезвењаци на тијаној лађи* (награда Дејан Медаковић, 2010.), *Под отровним плаштом* (књига есеја), *Слађење горчином* (књига публицистичких текстова), *Молски акорди* (књига приповедака која је преведена на македонски језик, и за коју је добио Андрићеву награду 2008.) и *По(в)ратнички реквијем*. Приредио је књиге: *Буна у Бановини у Класнићу 1883*. Ђорђа А. Петровића, као и књиге *Таласи и есеји* и *Тмурни дневи* Милана Будисављевића.

Демићева књижевност наставља да својим облицима, у којима се остварује, пропитује и истовремено обогаћује жанровске потенцијале и условљености, дајући им нове садржаје. Он увек пружа другачије и плодотворније увиде у књижевна дела 20. века, која нам се чине страна надобудним тумачењима.

Светлана Сабо
Библиотека „Глигорије Возаровић“
Сремска Митровица

«САМО ТИ ПИШИ»

Милијана Барјактаревић, библиотекарка - списатељица

У протеклој, 2012. години, обрадовало нас је једно необично издање колегинице, библиотекарке, Милијане Барјактаревић, чије смо сјајне списатељске способности редовно пратили кроз наше „Сремске новине“. На нашу срећу и радост, неко се досетио и предложио јој да направи избор од свега што је у новинама објављено и остави нам за успомену и свакодневно располагање.

Ово је књига од 86 кратких прича, колумни које су у периоду од три године излазиле сваке среде, на ударном, почасном месту у недељнику “Сремске новине” (уводнику). Илустрације и корице урадила је Јелена Секулић-Вољанек, академска сликарка и својим решењем дала још један посебан оригинални шарм и печат овој несвакидашњој књизи.

Свака прича одраз је наше свакодневице. Са слатком иронијом, сатиричним хумором, бритким а пријемчивим језиком обраћа нам се жена – свеprisутна, насмејана, бистрог погледа у све и свашта... види и примети и што треба и што не треба. Нема кога и шта није дотакла - од брижних, истраумираних родитеља мале и велике деце, преко устаљеног шунда и кича, кућног (не)васпитања, куповања поклона, путовања, црногорских

летовалишта, одомаћених Кинеза, дрес кода, дијете, новопечених верника, директора, прељубе... Прецизним скенирањем људских особина и слабости, без подсмевања, успела је да створи већ поприличан број обожавалица. Ево неких коментара оних који су већ читали књигу: “Као да је мене посматрала”, “Чита ми мисли”, „Плакала сам од смеха“, „То се исто и мени десило“, „У канцеларији читамо наглас“, “Сакупљали смо чланке, сада коначно имамо књигу!”

Поређења са врским писцима Душаном Радовићем или Момом Капором пријају јој, али она тврди да је претерано да је сврставамо у писце, да је она само библиотекарка са жељом да, пишући из хобија, забави друге.

Ова врста списатељског умећа, да се са мало речи створи мноштво слика, не из бољег него из све горег живота, добро је дошла, тачније, потребна је за преживљавање свакодневних проблемчића, саплиталица и трзавица.

Њене уважене колеге, новинари и писци Стеван Пузић и Недељко Терзић, рекли су да је у свет новинарства ушла на велика врата, прескачући приправничке муке и лествице, потписујући се одмах пуним именом и презименом, заводећи публику одличним смислом за хумор. Ову неопходну књигу, за коју читаоци кажу да је пред спавање користе уместо седатива, Милијана Барјактаревић посветила је Јани и Михаилу, најлепшем и највреднијем делу њене биографије – својој деци.

Живи са породицом: родитељима, мужем и децом, у пространој кући пуној светлости, слика и цвећа, док у дворишту слободно трче пси без педигреа, мачке и две патке (дечја жеља да им се купе „Перфекс“ пачићи).

Рођена 28. фебруара 1972. у Сремској Митровици. Дипломирала на Филолошком факултету на одсеку за библиотекарство и информатику, касније завршила и мастер студије на истој катедри. Поседује знање енглеског и италијанског језика.

О 1991. године ради у Научном одељењу Библиотеке «Глигорије Возаровић» у Сремској Митровици. Поред редовне делатности пружа стручну помоћ при изради матурских, дипломских, семинарских радова, магистарских и докторских дисертација. Аналитички приступа раду како би унапредила библиотечку делатност. Свој стручни рад базирала је на изради библиографија завичајне периодике (библиографија завичајне периодике *Сунчани сат* и *Годишњак библиотека Срема*).

Континуирано израђује и објављује стручне радове, израђује тематске изложбе (интересовања из области психологије корисника, библиографије, ретке колекције и збирке у библиотеци, периодике). Била је уредница часописа *Годишњак библиотека Срема*.

У току рада и ангажовања у струци након десет година, по одлуци комисије за стручно звање у Народној библиотеци Србије стекла звање виши библиотекар.

Пише путописне репортаже и новинске чланке. Сарадница је часописа за жену и породицу „Базар“ и „Лиса“.

Књигу „Само ти пиши“ топло препоручујем, јер права је благодет кад се испреплићу професија и таленат за писање, па се речи нижу и нижу, проналазећи разне начине да дођу до читалаца.

Лепосава Радојевић
Народна библиотека „Др Ђорђе Натошевић“
Ииђија

СРЕМ И ГУСЛЕ – ИСТОРИЈА КОЈА СЕ ПЕВА

Гусле су један од најпоштованијих елемената српске традиције. У току дугог турског ропства имале су важну улогу у очувању нашег националног бића. Гуслари су преносили славу владара и јунака, косовског херојства и хајдучких подвига. Глас о неумрлом српском духу уливао је наду у скоро ослобођење.

Ипак, када поменемо гусле, ретко помислимо на Срем, иако за то постоје бројни и оправдани разлози. Између 16. и 19. века гусле су имале изванредан историјски, културолошки, етнографски и музиколошки значај за српски народ у тадашњој Аустроугарској. До Вуковог рада на сакупљању и бележењу, српску песничку и историјску традицију стварали су и сачували углавном слепи гуслари. Вук је слушао и записао многе познате јуначке и друге народне песме од следе Јеце из Земуна, од анонимних певача из Адашеваца, Гргуреваца, Добановаца, Јарка, од слепог гуслара Продановића из Лежимира, слепице Маре из Шида и других.

Нешто раније у Срему су постојала два истакнута и по броју значајна гусларска средишта – Ириг и Сланкамен.

У Иригу је постојала гусларска школа „Meisterschule гуслара“, коју су људи из подсмеха звали „слепачка академија“, јер је највећи број гуслара био слеп. У Иригу су гуслари обично зимовали, учећи једни од других, и млађи од старијих, песме које су слушали по целој Србији.

У овој слепачкој школи учила се вештина гуслања и певања народних песама, првенствено епских, али и балада, „преткућница“, „клањалица“, „благослова“, што је било карактеристично управо за Срем. Познати су подаци о најистакнутијим гусларима, као што су Томо из Каћа и Недељко из Лота.

Истицање националног и слободарског духа и српства није

одговарало иришким братима, па су поднели тужбу Дворској канцеларији у Бечу у којој су навели да „српски гуслари шире песме у којима се величају српски јунаци и уједно шири шизма“ тј. православље. Царским рескриптом из 1780. године аустријски двор је забранио ову школу и окупљање гуслара у Иригу.

У каснијем периоду „слепачка академија“ је наставила рад у свом изданку у Сланкамену. Ту су радиле приватне школе Томе Прелића и Марка Абека.

Марко Абек је био гусларски мајстор. Он је окупљао знатан број гуслара којима је правио гусле, учио их да гуде и певају, био им старатељ и узимао део зараде од прошења. Његова школа постојала је скоро деценију и имала је седам слепих гуслара од којих је најпознатији био Пера Димитров из Ирига. Друга група гуслара скупљала се око Томе Прелића. Највише су боравили у Срему, али су прелазили и у Србију. Најпознатији је био Паја Андрић из Великих Радинаца.

Ипак, Сланкамен се сада много чешће помиње као старо римско утврђење. Асиминум, село са најстаријом црквом у Срему, бањско лечилиште, родно место Ђорђа Натопшевића, који се у свом педагошком раду бавио и слепом децом.

А шта су гусле данас? Можда не изгледа тако, али с обзиром на савремена средства као што су телевизија, интернет, CD снимци и слично, певање уз гусле и сада је веома присутно код нашег народа. Гусле кроз јединство струне, гудала и грла и даље доносе ехо прошлих времена. Њихов звук нас одређује као припаднике народа који верују у свето тројство - историје, епике и православља. И сада је јака и често изненађујућа веза између гусала, гуслара и осећања оних који их слушају. Као да свако од нас носи једну струну у срцу која трепери и вибрира, будећи понос, пркос и дајући снагу. Та струна је завет рода својим прецима и заклетва пред потомцима.

За онолико колико је овај народ заборавио на гусле, утолико се одрекао и витештва, отаџбинољубља, честитости и поштења. Утолико се

одрекао истине, јер гусле препознају лаж, оне имају своју веру и своју неверу, свој подвиг и подвижнике. Гусле износе своје поимање права и правде које је за народ веродостојније од судских пресуда и уџбеника, јер оне су - историја која се пева!

Велинка Масал-Античевић
Народна библиотека "Симеон Пишчевић"
Шид

ЛЕГАТ, ПОКЛОН ИЛИ...

По дефиницији легат је располагање за случај смрти којим завешталац одређеном лицу оставља неку имовинскоправну корист из заоставштине, не именујући га за наследника. Дакле, легат је оставина имовине која се опоруком оставља одређеном лицу или установи на чување или употребу. Успоставља се уговорним односом између легатора и примаоца, при чему може да се користи и тестамент као документ за заснивање уговора. Правна основа за оснивање легата је Закон о наслеђивању. Под легатом се најчешће подразумева даривање историјско-уметничких предмета одговарајућих установа културе. Легати су важан део задужбинарске традиције српског народа, они су током 19. века незаобилазан чинилац утемељења и развоја српске културе. Овај вид културног добротинства у 20. веку се шири.

Легат има двоструку културну функцију. Као израз индивидуалне културне свести, легаторство је употпуњавало оно што се подразумева под културним бићем једног народа. С друге стране, легаторство је на особен начин потврђивало појединачну бригу за културна и уметничка остварења заједнице. Потврда за ову тврдњу може се наћи у чињеници да су легати обогатили музејске збирке, библиотечке и архивске фондове који су значајни за културну историју, али и за проучавање индивидуалног стваралаштва. Основни проблем у раду легата у градским институцијама културе је недостатак одговарајућег простора за примање, чување, одржавање и излагање легата и поклона.

Када већ помињемо поклон рецимо да он подразумева даривање културног добра по основу облигационог права. Дародавац у овом случају уступа установи културе предмете од културне или уметничке вредности, без неке надокнаде или услова, док ког легата дародавац може да поставља услове о чувању и њиховом коришћењу.

Узевши у обзир све напред поменуто, тешко је одредити прави назив оног што се налази у Завичајној збирци Народне библиотеке

„Симеон Пишчевић“ у Шиду. Строго поштујући дефиницију, то није легат, али вредан дар у сваком случају јесте. Овог пута говорићемо о свим оним поклонима које смо добили од наше суграђанке Цветанке Тубић.

Већ годинама у континуитету Цветанка Тубић поклања Библиотеци у Шиду вредне публикације, књижне и некњижне грађе. Ту можемо наћи књиге које су штампане крајем 19. и почетком 20. века, већином у издању Српске књижевне задруге. Па тако су ту дела Јакова Игњатовића, Стевана Сремца, Бранислава Нушића, Јоакима Вујића, Ђуре Јакшића, Доситеја Обрадовића... и других наших књижевника, али и дела страних писаца. Не претендујемо да та дела сврставамо (опет по утврђеној дефиницији) у стару и ретку књигу, али за нашу библиотеку она јесу вредност због чињенице да су штампане пре више од сто година и да су биле власништво наше суграђанке.

Тета Цветанка, како је од милоште Шиђани зову, сакупила је у свом дугом и садржајном животу (гази 93-ћу) много успомена. И то жели да подели са нама. Много је путовала, била је у преко двадесетак држава и из сваке донела фотографије, каталоге, улазнице, разгледнице, слајдове... и направила путописне репортаже. Неке су купане, а неке и даље у рукопису. Као истакнути познавалац есперанта годинама се дописивала са стотињак есперантиста из целог света, са којима се својевремено редовно виђала на њиховим сусретима. Стога у збирци њених поклона има много тога што је повезано са есперантом, укључујући и њена казивања на том језику. Била је она често тема и инспирација за новинаре, у њеним албумима су сачувани исечци из новина где пишу о њој, њеним путовањима, њеној збирци сувенира, марака... Део свог „блага“ Цветанка је већ подарила нашој библиотеци и како сама каже, следи још. Невероватно је колико тога у свом животу може један човек да сакупи али и деценијама чува. Верујемо да су ретки колекционари који су десетинама година чували писма и разгледнице које су добијали. Самим тим што нам је то поклоњено, не сматрамо да је задирање у интиму читање ове преписке, често посебно надахнуте и интересантне. Како ова збирка није коначна, следи нам много посла за њену обраду и проналажење одговарајућег простора за њено чување. Биће то вредно сведочење времена у ком је живео неко ко се родио почетком једног века, а траје у наредном.

Низу признања и диплома које су додељене Цветанки Тубић придружила се и Захвалница за богаћење књижног фонда коју јој је

доделила Народна библиотека „Симеон Пишчевић“ и која јој је уручена на Дан библиотеке 16. децембра 2011.

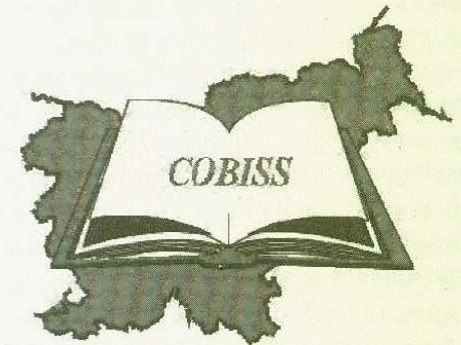

Додела захвалнице на свечаности у Библиотеци

Милица Котур
Народна библиотека „Др Ђорђе Натошевић“
Ипђија

ГОДИНУ ДАНА ПОЗАЈМИЦЕ У COBISS-у

У време сталних и брзих промена, савремених технологија, у време када се информације и знање све брже трансформишу у дигитални облик, основне послове у библиотекама треба прилагодити новом времену. Стога се библиотекари морају стално усавршавати и усклађивати своје знање са новим захтевима корисника. За то су неопходни и нови програми и системи, међу које свакако спада програмски систем COBISS.

Народна библиотека „Др Ђорђе Натошевић“ је још у октобру 2005. године постала пуноправни члан система COBISS. SR. Обрада и преузимање записа започети су почетком 2006. да би 2012. године Библиотека потпуно прешла у COBISS окружење (и позајмица и обрада).

Након завршене обуке запослених у Народној библиотеци Србије и набавке и инсталирања неопходне опреме, Народна библиотека „Др Ђорђе Натошевић“ у Ипђији почетком 2012. године започела је позајмицу у систему COBISS. До маја 2012. године радили смо у тестном окружењу COBISS/2 позајмице, да бисмо почетком маја прешли у право окружење позајмице у COBISS-у.

Још 1997. године Библиотека је започела електронску обраду и позајмицу грађе у програмском систему INDI који је производ фирме МПА из Зрењанина. Овај програм је био једноставан за коришћење,

али без могућности даљег развоја и са све чешћим грешкама у функционисању, није могао да се одржи за рад са корисницима. За разлику од њега програмски систем COBISS је врло исцрпан и детаљан, стално се надограђује и усавршава, веома је поуздан и доступан on line, што нам омогућава да будемо видљиви широком кругу људи, како корисницима тако и другим библиотекама. Тиме се ствара повољно окружење и за међубиблиотечку позајмицу, повезивање различитих библиотека које се налазе на различитим локацијама и ствара се чврста веза на релацији библиотекар-корисник.

Команде у сегменту позајмице у COBISS-у за задуживање, раздуживање, продужење рока позајмице, резервацију публикација врло су једноставне и лако се примењују. Исто тако и учлањавање нових корисника није тешко ни компликовано. Програм омогућава претраживање локалне базе података директно из радног окружења, мада претраживање on line каталога, тј. COBISS/OPAC-а пружа више могућности, а самим тим је и обухватније и поузданије. Оно што је новина нашим корисницима поред могућности да од своје куће претражују каталог библиотеке (што су могли још од кад је фонд Библиотеке унет у систем COBISS), јесте и могућност да виде да ли су књиге које су њима неопходне доступне у Библиотеци или су на читању и до ког датума су на читању, да ли могу да се позајме или су доступне само за рад у читаоници. Уз добијање шифре у библиотеци, за кориснике постоји могућност и резервације књига од куће. COBISS систем нуди могућност и слања обавештења кориснику о скорашњем истеку рока позајмице, о доспелој резервисаној грађи, о истеку чланства и др. и то директно из радног окружења путем email-а.

На основу података у сегменту Позајмице, сегмент 2. Исписи у COBISS-у, омогућава израду бројних листи података неопходних библиотекарима за ефикаснији рад и бољи преглед података као и за израду статистичких извештаја. Само неке од могућности су: израда списка чланова, израда списка чланова са истеклим чланством, списка активних, неактивних чланова, списка најтраженије грађе, резервисане грађе и многих других.

Оно што је нашим корисницима у овом новом систему највише засметало јесте то што програм аутоматски обрачунава кашњење при враћању књига, па су сада пооштрени и услови за наплату пенала за кашњење иако су се таква кашњења наплаћивала и раније. Неки корисници су се прилагодили

пре, неки касније, али сада су се већ готово сви навикли на нов систем. Има и оних корисника који мисле да је тако боље, јер сматрају да ће се књиге враћати на време и да ће они моћи да рачунају на њих, што на жалост није баш увек случај. У сваком случају, рад у новом програму донео нам је могућност ефикаснијег и продуктивнијег рада са корисницима.

У току 2013. године предвиђен је прелазак на COBISS/3 платформу. Најпре ће у Народној библиотеци Србије бити одржан курс за монографске и серијске публикације/преузимање записа и штампање налепница, а у току 2014. године и курсеви у сегменту позајмице и каталогизације. Надамо се да ће нам рад у новом окружењу донети још лакши и лепши рад, како бисмо нашим корисницима још брже излазили у сусрет, јер брз темпо живота већини не дозвољава да се дуже задржавају у Библиотеци. Срећом, још увек морају да дођу у Библиотеку да би добили књигу. На тај начин још увек успевамо да спојимо традиционално са модерним, што је можда и најбољи начин за функционисање библиотеке. Наиме, модернизацијом рада можемо да изађемо у сусрет новим захтевима корисника, а с друге стране обезбеђујемо опстанак библиотеке као установе, односно онемогућава се укидање библиотечког простора.

Преображај информацијског тржишта један је од највећих изазова за библиотеке. Међутим, библиотеке у томе не би требало да виде претњу, већ прилику да својим корисницима користећи модерну технологију, у што краћем року обезбеде праву и правовремену информацију.

Милоје Радовић
Народна библиотека „Стефан Првовенчани“
Краљево

ДЕЧЈА ОДЕЉЕЊА ИЛИ О РАДОСТИМА БИБЛИОТЕКАРСКЕ ПРОФЕСИЈЕ

Сажетак

Библиотека је кућа у којој за свакога има места. Успешност у остваривању њене важне друштвене мисије најбоље се види у популаризацији књиге, учења и знања, посебно међу децом и младима. Искуства Краљевачке библиотеке постигнута у едукативним програмима и креативним радионицама са децом добар су пример из наше позитивне библиотекарске праксе.

Кључне речи: библиотека, деца, креативне радионице, едукативни програми.

I

Библиотекарство је, одакле год да се погледа, професија радости која је то што је данас, на неки начин била и пре два миленијума. Дечји библиотекар је део развоја, тачније плодносног сазревања те, врло важне и древне професије. У односу на друге задатке у библиотекарству, овај захтева, поред доброг стручног знања из библиотекарства, креативност, стрпљивост, велике организаторске способности и добро педагошко искуство. Они су нашем послу претходница која битно утиче на формирање читалачке публике, односно будућих корисника библиотечких услуга. Поље њиховог професионалног интересовања јесу књиге, учење и знање, али и детињство као важно животно доба.

А детињство је у данашњем значењу, како каже Филип Аријес у *Вековима детињства*, откривено релативно касно, односно у седамнаестом веку. Да би постало незаобилазни део научног проучавања требало је да прође још два века. Појавом Фројдове теорије психоанализе

почело је озбиљно научно проучавање детињства. Историја уметности крај дветнаестог века сматра периодом открића дечјег уметничког стваралаштва. Значајни ликовни уметници који су својим стваралаштвом обележили долазећи двадесети век (Пикасо, Кандински) са нескривеним задовољством и детињом искреношћу говоре о утицју дечјег цртежа на њихово стваралаштво. Чак је и знаменити Толстој говорио о великој даровитости сеоске деце са којом је радио почетком двадестог века. Он је први, посматрано са садашњег библиотекарског аспекта, организовао неку врсту књижевних радионица. Трбало је да прође још пола века да се музеји и библиотеке озбиљније позабаве дечјим стваралаштвом и њиховом бољем укључивању у програмску делатност библиотека.

II

Оснивањем дечјих одељења библиотеке су широм отвориле своје велике програмске ресурсе долазећим читаоцима и озбиљним ствараоцима. У складу са новим библиотекарским потребама ова древна професија, је, унутар себе пронашла дечјег библиотекара без којег се данас не може замислити ни једна јавна библиотека у свету. Али, да би се успешно радило са децом у библиотекама потребан је креативни тим који, поред дечјег библиотекара најчешће чине педагози, психолози, учитељи, писци, лекари, васпитачи, глумци, сликари, музичари... Такав приступ показао се успешним у Народној библиотеци „Стефан Првовенчани“ из Краљева. Свакако да је простор за рад са децом од велике важности за успешно остварење основне и програмске делатности. Он је у Краљеву решен на најбољи могући начин. Прско петсто квадрата, најлепши простор ове веома угледне културне установе, уступљен је деци. То је добра политика развоја, добар пример из библиотекарске праксе. Он показује да је тако организована библиотека окренута будућности и да, управо за то, има чему да се нада. Ипак, простор је требало учинити живим. Трбало је упорно радити са децом, родитељима и васпитачима да се изгради свест о свакодневной потреби коришћења библиотеке и њених систематизованих знања. Тај рад је изнедрио два веома важна и свуде применљива искуства. Први је модел интерсекторске сарадње свих институција које се баве децом. То тражење заједничког у привидно одвојеним друштвеним делатностима и организацијама владиног и невладиног сектора, пружа

додатну могућност библиотеци да развија сопствене стручне тимове, односно да негује волонтерски рад на који смо, окружени сталним надирањем потрошачких вредности, скоро сасвим заборавили. Друго, не мање важно искуство из рада Краљевачке библиотеке односи се на разноврсне облике рада са децом. Показало се да је најцелисходније развијати два облика програмских активности. Едукативни, (односи се на најширу популацију), и креативни (тиче се рада са талентованом децом). И један и други су од велике важности за остваривање миленијумске библиотекарске мисије. При томе је неопходно да у сваком од тих облика рада буде утемељена првотна улога библиотеке, односно популаризација књиге, доживотног учења и знања. Ево неколико практичних примера који могу бити инспиративни за рад са децом.

Мала школа здравља је едукативни пројекат намењен деци различитог узраста. У њега су укључени, поред Библиотеке „Стефан Првовенчани“, Завод за јавно здравље и Црвени крст Краљево. Програмски и тематски је окренут циљним узрасним групама, а у основи је облик превентивног здравственог просвећивања младих. Теме су: *болести прљавих руку, болести зависности (дрога, алкохол, наркоманија), здравље уста и зуба, репродуктивно здравље, здрава храна...* У свим приликама се користи модел вршњачке едукације, наравно уз учешће стручњака из одређених области. Годишње кроз овај пројекат прође од 800 до 1000 младих. У њега су укључени тридесетак медицинских стручњака, лекара специјиста, односно волонтера који своје знање несебично дарују младима. При томе је од велике важности да они у библиотеци увек имају могућност да свакодневно истражују литературу, да самостално, или уз помоћ поменутих волонтера, проширују знања из тема која их индивидуално занимају. Такође је важан и други део ове едукације. Он се одржава у школама, где се на посебним часовима полазници Мале школе здравља појављују као вршњачки едукатори.

Библиотекарска радионица је едукативни програм који омогућава деци да се успешно и самостално крећу кроз систематизовани књижни фонд, да истражују написани свет и да упознају унутрашњу организацију библиотеке, да се користе каталозима, да посећују програме и предавања и сл. При томе је веома важно да деца, кад год је то могуће, буду у улози библиотекара, библиотекара водича или његовог помоћника. То је модел рада који је деци веома привлачан јер доживљавају библиотеку

као занимљиво и привлачно место.

Археолошка почетница је специфичан облик рада са децом. Подразумева се да деца буду приближно истог узраста да би као група боље пратили тему о којој се ради. Захваљујући археологу Биљани Даниловић били смо у могућности да деци дочарамо далеку и ближу прошлост, удаљене археолошке локалитете. Сазнали су нешто што нису могли у школи. На пример, како је изгледала Америка пре Колумба, како су живели Словени у прапостојбини и сл. Занимљив део овог пројекта представља виртуелна посета знаменитим светским музејима, археолошким локалитетима, значајним културним институцијама.

Краљево чита је један од најзначајнијих наших програма популаризације читања. Учествовали су Горан Петровић, Дејан Алексић, Владе и Снежана Дивац, свештеник Љубинко Костић, професор Милан Никодијевић, др Срђан Данојлић, глумац Миломир Недељковић. Програм је одржан на централном градском тргу који је претворен у највећу јавну читаоницу. Од других програма посвећених читању поменућемо **Бајкотеку** (читање омиљених бајки у библиотеци) који се реализује у сарадњи са предшколском установом Олга Јовичић Рита, а учествују познате личности које су училе у нашој библиотеци. Тај модел очигледног примера окупио је знамените писце, спортисте, докторе наука, новинаре, глумце... Током десет година кроз њега су пролазиле све прешколске групе. Показало се да је књига веома важна у одрастању детета па је недавно покренуто још неколико нових програма читања намењених млађим узрасним групама.

Кључеви знања је пројекат намењен ученицима малих удаљених сеоских школа. Њиме су обухваћене 31 школа са 700 ученика четвороразредних школа од којих су неке од матичних удаљене тридесет, а од библиотеке стотину километара. Пројекат је финансијски подржало Министарство културе Србије. Учесници су писци наше библиотеке а свака школа је добила на поклон мали приручни фонд (лексикони, енциклопедије) компете лектира и књиге познатих писаца за децу. Сва деца су бесплатно уписана у библиотеку. Пројекат је наишао на добар пријем у школама али и у месним заједницама са овог подручја. У завршној манифестацији деца ће у библиотеци изложити своје тематске књиге које настају на основу у међувремену прочитаних књига а урађене су ручно и у једном примерку. То је један од нових начина популаризације знања

који развија библиотека и биће све присутнији у будућој програмској делатности.

Очи света је пројекат веома широког спектра и јединствен је у нашим библиотекама. Намењен је деци у школи у природи на планини Гоч. Он је окупио библиотекарe, писце за децу, глумце, а значајну подршку пружају му еколози, чланови Краљевског академског друштва „Балкан“ које се бави заштитом ретких и угрожених врста, од којих неке живе на Гочу. Кроз овај пројекат прошла су деца из разних крајева наше земље. Њихов боравак у школи у природи значајно је обогаћен радом ове едукативне радионице која моделом очигледног примера пропагира књигу, учење и знање. И он је по оцени жирија Заједнице матичних библиотека уврштен у десет најуспешнијих пројеката у јавним библиотекама Србије.

III

Креативне радионице имају најдужу традицију у раду Народне библиотеке Стефан Првовенчани. *Књижевна* је покренута прва захваљујући ангажовању наше познате списатељице и уредника у редакцији Повеље Гордане Тимотијевић пре тринаест година. Користећи се методским средствима (*дежурна песма, чаробна кутија, скочприча*) развила је особен метод који разбуктава машту која је првотни услов за надахнуће и стваралаштво. Полазници ове радионице освојили су бројне књижевне награде у земљи и иностранству.

Студио лепог казивања је радионица која код деце изграђује осећај за правилно говорење, открива им лепоту језика, а посебно казивање поезије, односно рецитовања. За десет година полазници ове радионице освајали су бројне награде на општинским, регионалним и републичким смотрема такмичења рецитатора. Учествовали су и у бројним уметничким програмима које су организовале институције и организације културе, а неки од њих су успешни студенти факултета драмских уметности и активни су у афирмацији програмске активности наше библиотеке.

Мала школа анимираног филма је, по много чему, јединствен облик рада са талентованом децом у нашим библиотекама. Сви цртани филмови настали у овој радионици коју води наш познати стрип цртач Никола Масловара, освојили су награде на фестивалима дечјег стваралаштва. Филм *Кућа свих кућа* је одабран од стране жирија Заједнице

матичних библиотека у десет најважнијих пројеката на Библионету, а филм *Књига је банка знања* настао је као заједнички пројекат Библиотеке „Стефан Првовенчани“ и Народне банке Србије. Најновији цртани филм *Марко Краљевић, епски јунак* је међународни пројекат наше и библиотеке из Прилепа, родног града овог највећег балканског јунака.

За наше најмлађе чланове осмислили смо *Луткарску радионицу*. Она има за циљ да кроз игру подстиче дечју машту, развија моторику, негује колективни стваралачки дух који не умањује индивидуалне стваралачке иницијативе. У средишту свега је ипак књига, односно прича која препознатљивим ликовима позива децу на стваралачко укључивање у њено луткарско оживљавање. И да би све било занимљивије, концепт ове радионице захтева активно укључење родитеља, како у прављењу лутака тако у доживљавању приче и причања.

IV

Рад са децом у нашим библиотекама захтева много чешћу размену искустава библиотекара који раде са децом. Овај скуп сремских библиотекара је потврда високе свести оних који се у библиотекама Срема баве децом и књигом. Искуства о којима смо говорили у претходном делу рада могу бити инспиративна за нове пројекте намењене деци, за нове радости професије која се зове дечји библиотекар. А та ће радост, као и свака друга, бити много већа уколико се непрекидно дели са неким.

Abstract

The library is a house that welcomes everyone. The successfulness in realization of its important social mission is best seen in popularization of the book, learning and knowledge, especially among children and the young. The experiences of the library of Kraljevo in educational programs and creative workshops with children represent a good example of our positive librarian practice.

Key words: library, children, creative workshops, educational programs

Душанка Милорадић
Библиотека „Глигорије Возаровић“
Сремска Митровица

СРЕМСКОМИТРОВАЧКА ШТАМПА О БИБЛИОТЕКАРСТВУ

„СРЕМСКЕ НОВИНЕ“

Библиографија прилога о библиотекарству у 2012. години.

1. НАЈЧИТАНИЈЕ КЊИГЕ У БИБЛИОТЕЦИ / С.Михајловић. – Год. 52, бр.2655 (18. јануар 2012) стр. 12
Информација о најчитанијим књигама у НБ „Симеон Пишчевић“ у Шиду у 2011. години.
2. АКЦИЈА ЗА ШКОЛАРЦЕ / Год. 52, бр. 2656 (25. јануар 2012) стр. 7
Поводом Школске славе св. Саве Библиотека „Глигорије Возаровић“ организује посебну акцију учлањења за децу школског узраста.
3. ЧИТАОЦИ И ДАЉЕ ВЕРНИ КЊИЗИ / Год. 52, бр. 2656 (25. јануар) стр. 11.
Мирјана Жакула, директорка НБ „Доситеј Обрадовић“ у Старој Пазови о раду библиотеке у 2011. години.
4. ПРОЧИТАЛИ 74.000 КЊИГА / Год. 52, бр. 2657 (1. фебруар 2012) стр. 5
Живка Матић, директорка Библиотеке „Глигорије Возаровић“ о раду Библиотеке у 2011. години.
5. НАЈЧИТАНИЈЕ КЊИГЕ У ЈАНУАРУ / Год. 52, бр. 2658 (8. фебруар 2012) стр. 32
О најчитанијим књигама у јануару у Библиотеци „Симеон Пишчевић“ у Шиду.
6. ЛАКШИ КОНТАКТ СА ЗАШТИТНИКОМ ГРАЂАНА / Год. 52, бр. 2660 (22. фебруар 2012) стр. 13
У НБ „Симеон Пишчевић“ покренут је пројекат *Електронски приступ заштитнику грађана* у сарадњи са Библиотекарским друштвом Србије.
7. КЊИГЕ ЗА БУДУЋУ ЕНГЛЕСКУ ЧИТАОНИЦУ / Год. 52, бр. 2660 (22. фебруар 2012) стр. 18
Угледни митровачки лекар др Бранко Перуновић, који ради у Универзитетској болници у Шефилду, поклатио је Библиотеци „Глигорије

- Возаровић“ неколико стотина наслова на енглеском језику.
8. КЊИГЕ НА КУЋНУ АДРЕСУ / Год. 52, бр. 2662 (7. март 2012) стр. 7
Од 1. марта у Библиотеци „Глигорије Возаровић“ почела је реализација пројекта – достава књига на адресу старим, болесним и инвалидним лицима.
 9. ИЗЛОЖБА ФОТОГРАФИЈА / Год. 52, бр. 2662 (7. март 2012) стр. 12
У НБ „Симеон Пишчевић“ постављена је изложба фотографија свих активности које су се одржале у Библиотеци у протеклој години.
 10. ЈУБИЛЕЈ ИЗ УГЛА ЈЕДНОГ БИБЛИОТЕКАРА / Год. 52, бр. 2663 (14. март 2012) стр. 17
Ружица Станковић, дипл. библиотекар – мастер, о прослави 180 година Народне библиотеке Србије.
 11. КЊИГЕ СТИЖУ НА КУЋНУ АДРЕСУ / Год. 52, бр. 2664 (21. март 2012) стр. 13
Живка Матић, директорка Библиотеке „Глигорије Возаровић“ о новим услугама намењеним старим, болесним и инвалидним особама, члановима библиотеке.
 12. УСКОРО КЊИГЕ ИЗ ОТКУПА / Год. 52, бр. 2665 (28. март 2012) стр. 12
Кратка информација НБ „Симеон Пишчевић“ о откупу књига Министарства културе.
 13. ЗАДУЖУЈУ КЊИГЕ ПРЕКО БАРКОДОВА / Год. 52, бр. 2665 (28. март 2012) стр. 20
Весна Степановић, директорка НБ „Др Ђорђе Натошевић“ о „КОБИС“ програму и аутоматизацији библиотечког пословања инђијске библиотеке.
 14. ДАНИ СЛОВЕНСКЕ ПИСМЕНОСТИ / Год. 52, бр. 2672 (16. мај 2012) стр. 8
Директор Градске библиотеке „Атанасије Стојковић“ на конференцији за новинаре најавио манифестацију „Дани словенске писмености“.
 15. НАЈЧИТАНИЈЕ КЊИГЕ У АПРИЛУ / Год. 52, бр. 2672 (16. мај 2012) стр. 30
О најчитанијим књигама у НБ „Симеон Пишчевић“ у Шиду.
 16. У ПОТРАЗИ ЗА МИТРОВАЧКИМ КОРЕНИМА / Год. 52, бр. 2673 (23. мај 2012) стр. 17
У Библиотеци „Глигорије Возаровић“ представљена књига *Митровчани* Мирјане Радованов Матарих.

17. У ЗАВРШНИЦИ – КОНЦЕРТ ГРУПЕ „ГАЛИЈА“ / Год. 52, бр. 2674 (30. мај 2012) стр. 8
Завршена манифестација „Дани словенске писмености“ у организацији Општине Рума и Градске библиотеке „Атанасије Стојковић“.
18. О СВЕМИРСКОП ТЕЛЕСКОПУ / Год. 52, бр. 2675 (6. јун 2012) стр. 11
У организацији старопазовачке библиотеке „Доситеј Обрадовић“ одржано је предавање о свемирском телескопу „Хабл“.
19. „БОНАВИА“ ДРАГАНА ВЕЛИКИЋА / Год. 52, бр. 2677 (20. јун 2012) стр. 11
Промовисана књига „Бонавиа“ аутора Драгана Великића у НБ „Доситеј Обрадовић“ у Старој Пазови.
20. ТРАЈАН ПЕЧАТ НАЈСТАРИЈЕГ ЧИТАЛИШТА / Год. 52, бр. 2677 (20. јун 2012) стр. 18
О Српској читаоници у Иригу поводом 170 година постојања читаонице.
21. ОБНОВА ВЕЛИКЕ БИБЛИОТЕКЕ / Год. 52, бр. 2678 (27. јун 2012) стр. 8
Библиотекари Градске библиотеке „Атанасије Стојковић“ су учествовали у уређењу манастирске библиотеке у Гргетегу.
22. ИЗЛОЖБА У БИБЛИОТЕЦИ / Год. 52, бр. 2681 (18. јул 2012) стр. 12
У НБ „Симеон Пишчевић“ у Шиду постављена изложба под називом „Сликом кроз просвету Србије на прелазу из 19. у 20. век“.
23. ЛЕТЊЕ ДРУЖЕЊЕ / Год. 52, бр. 2682 (25. јул 2012) стр. 7
Библиотека „Глигорије Возаровић“ организује креативне радионице за време летњег распуста.
24. „ПРИЧЕ ИЗ СРЕМА“ ЂОКЕ ФИЛИПОВИЋА / Год. 52, бр. 2686 (22. август 2012) стр. 8
У Градској библиотеци „Атанасије Стојковић“ представљена је нова књига Ђоке Филиповића под називом „Приче из Срема“.
25. „ДАЉИНСКЕ ДИРКЕ“ ЈЕЛЕНЕ ШАУЛЕ / Год. 52, бр. 2688 (5. септембар 2012) стр. 8
Градска библиотека „Атанасије Стојковић“ и Завичајно друштво Рума промовисали су збирку песама „Даљинске дирке“ ауторке Јелене Адамовић Шауле.
26. ЛЕТЊЕ ДРУЖЕЊЕ СА МАЛИШАНИМА / Год. 52, бр. 2688 (5. септембар 2012) стр. 21
Завршене су креативне радионице, које се лети организују у Библиотеци

- „Глигорије Возаровић“.
27. ГОСТОВАЛИ СТРАНИ ПИСЦИ / Год. 52, бр. 2688 (5. септембар 2012) стр. 22
Друштво књижевника Војводине организовало је Међународни књижевни фестивал иностраних и наших писаца у Читаоници Библиотеке „Глигорије Возаровић“.
28. ОБОГАЋЕН КЊИЖНИ ФОНД / Год. 52, бр. 2691 (26. септембар 2012) стр. 12
НБ „Симеон Пишчевић“ богатија је за нове наслове из области белетристике и популарне медицине.
29. „ПИСМО ГОСПОЂЕ ВИЛМЕ“ / Год. 52, бр. 2692 (3. октобар 2012) стр. 11
Поводом обележавања Дана НБ „Доситеј Обрадовић“ одржано је књижевно вече на коме је представљен нови роман Јелене Бачић Алимшић.
30. ПЕТ ДЕЦЕНИЈА САБОРОВАЊА / Год. 52, бр. 2693 (10. октобар 2012) стр. 10
У Српској читаоници у Иригу одржан је 49. Сабор библиотекара Срема.
31. БЕСПЛАТНО УЧЛАЊЕЊЕ / Год. 52, бр. 2694 (17. октобар 2012) стр. 12
Поводом октобра-месеца књиге, НБ „Симеон Пишчевић“ је омогућила бесплатно учлањење свим љубитељима писане речи.
32. ЗАВЕТ ЋУТАЊА О МАЛОЈ ЛИЗЕРЛ / Год. 52, бр. 2694 (17. октобар 2012) стр. 19
У Билбиотеци „Глигорије Возаровић“ представљена књига „Ајнштајнова кћи“, америчке списатељице Мишел Зекхајм.
33. „МИРИС МИХОЉСКОГ ЛЕТА“ / Год. 52, бр. 2694 (17. октобар 2012) стр. 22
Градска библиотека „Атанасије Стојковић“ промовисала је књигу „Мирис Михољског лета“.
34. УРУЧЕНА МИХИЗОВА НАГРАДА / Год. 52, бр. 2695 (24. октобар 2012) стр. 10
У Српској читаоници свечано уручена награда за драмско стваралаштво „Борислав Михајловић Михиз“ Оливеру Фрљићу, редитељу и аутору из Загреба.
35. ПРОМОЦИЈА „СУНЧАНОГ САТА“ / Год. 52, бр. 2696 (31. октобар 2012) стр. 7

- Обавештење о промоцији 19. броја часописа за науку, уметност и културу „Сунчани сат“.
36. СУСРЕТИ БИБЛИОГРАФА / Год. 52, бр. 2696 (31. октобар 2012) стр. 9
Информација НБ „Др Ђорђе Натошевић“ о организовању Сусрета библиографа у спомен на др Георгија Михаиловића.
37. БОГАТИЈИ КЊИЖНИ ФОНД / Год. 52, бр. 2696 (31. октобар 2012) стр. 13
Миланка Андрејић, в.д. директор НБ у Пећинцима о обнављању књижног фонда новим насловима.
38. РАСТЕ МОДЕРНА БИБЛИОТЕКА / Год. 52, бр. 2696 (31. октобар 2012) стр. 19
Успостављен рад библиотеке манастира Велика Ремета по правилима библиотечког пословања.
39. КУЛТУРНА ПОНУДА / Год. 52, бр. 2698 (14. новембар 2012) стр. 11
О предстојећим културним активностима НБ „Доситеј Обрадовић“ у Старој Пазови.
40. БИБЛИОГРАФИЈА ПРЕДУСЛОВ РАЗВОЈА НАУКЕ / Год. 52, бр. 2698 (14. новембар 2012) стр. 20
Стручно-научни скуп Сусрети библиографа у спомен на др Георгија Михаиловића, одржани су у Инђији.
41. МУЛТИРОМАН „ТРАГОМ 41“ / Год. 52, бр. 2699 (21. новембар 2012) стр. 8
Градска библиотека „Атанасије Стојковић“ представила мултироман „Трагом 41“.
42. ПРЕДСТАВЉЕН „СИМЕОНОВ ПЕЧАТ“ / Год. 52, бр. 2699 (21. новембар 2012) стр. 21
Вања Булић, новинар и писац, одржао је промоцију романа „Симеонов печат“ у читаоници Библиотеке „Глигорије Возаровић“.
43. ЧАС НАРОДНЕ ТРАДИЦИЈЕ / Год. 52, бр. 2699 (21. новембар 2012) стр. 21
Ученици нижих разреда старопазовачких основних школа су у дечјем одељењу НБ „Доситеј Обрадовић“ организовали час на тему „Народна традиција“.
44. НОВИ РОМАН МИХАЈЛА ОРЛОВИЋА / Год. 52, бр. 2701 (5. децембар 2012) стр. 7
У Библиотеци „Глигорије Возаровић“ представљен је роман „Крв на

- флаути“ аутора Михајла Орловића.
45. СУСРЕТ КЊИЖЕВНИКА БАЧКОГ ПЕТРОВОГ СЕЛА, ЖИТИШТА И ИРИГА / Год. 52, бр. 2701 (5. децембар 2012) стр. 10
Српска читаоница у Иригу је била домаћин књижевницима из Бачког Петровог Села, Житишта и Ирига.
46. ПРЕДСТАВЉЕН РОМАН „КРВ НА ФЛАУТИ“ / Год. 52, бр. 2701 (5. децембар 2012) стр. 11
Новинар и књижевник из Републике Српске Михајло Орловић представио се пазовачкој читалачкој публици својим најновијим романом „Крв на флаути“.
47. КОМЕ ЈЕ СМЕТАО ЂИЊИЋ ? / Год. 52, бр. 2702 (12. децембар 2012) стр. 28
У Градској библиотеци „Атанасије Стојковић“ одржана је промоција трилогије под називом „Процес КП 5/03“ – суђење за убиство др Зорана Ђинђића.
48. НАЈЧИТАНИЈЕ КЊИГЕ У БИБЛИОТЕЦИ / Год. 52, бр. 2703 (19. децембар 2012) стр. 17
О најчитанијим књигама у децембру месецу у НБ „Симеон Пишчевић“.
49. НАГРАЂЕНИ НАЈВЕРНИЈИ ЧИТАОЦИ / Год. 52, бр. 2704-2705 (26. децембар 2012) стр. 13
Библиотека „Симеон Пишчевић“ у Шиду обележила је свој 163. рођендан.

„М НОВИНЕ“

Библиографија прилога о библиотекарству у 2012. години.

1. НАЈЧИТАНИЈЕ КЊИГЕ / Год. 12, бр. 526 (18. јануар 2012) стр. 8
О најчитанијим књигама у НБ „Симеон Пишчевић“ у протеклој години.
2. БИБЛИОТЕКА „ГЛИГОРИЈЕ ВОЗАРОВИЋ“ / Год. 12, бр. 528 (1. фебруар 2012) стр. 18
Обавештење Библиотеке „Глигорије Возаровић“ о промоцији романа „Бернардијева соба“ Слободана Тишме, добитника НИН-ове награде за најбољи роман објављен у 2011. години.
3. КЊИГЕ НА КУЋНУ АДРЕСУ “ / Год. 12, бр. 533 (7. март 2012) стр. 14
Митровачка Библиотека „Глигорије Возаровић“ је почела реализацију пројекта – доставу књига на кућну адресу старим, болесним и инвалидним

лицима.

4. НАРОД УМИРЕ БЕЗ ЈЕЗИКА, А ЈЕЗИК БЕЗ НАРОДА / Год. 12, бр. 544 (23. мај 2012) стр. 14

У организацији Градске библиотеке „Атанасије Стојковић“, Културног центра, Завичајног музеја и Туристичке организације Рума одржани су *Дани словенске писмености*.

5. ПРЕДСТАВЉЕНА КЊИГА „МЕНТАЛИТЕТИ СВЕТА“ / Год. 12, бр. 545 (30. мај 2012) стр. 13

У Градској библиотеци „Атанасије Стојковић“ представљена је књига „Менталитети света“ књижевника Георгија Гачева.

6. БИБЛИОТЕКА / Год. 12, бр. 557 (22. август 2012) стр. 14

НБ „Симеон Пишчевић“ обогатила фонд новим насловима.

7. „ПРИЧЕ ИЗ СРЕМА“ И ТАМБУРАШИ СА БРЕГА / Год. 12, бр. 557 (22. август 2012) стр. 17

У оквиру Културног лета у Руми, представљена је књига „Приче из Срема“ аутора Ђоке Филиповића.

8. РОМАН СА ШЕСТ КРАЈЕВА / Год. 12, бр. 570 (21. новембар 2012) стр. 12

У читаоници Градске библиотеке „Атанасије Стојковић“ представљен роман „Трагом 41“.

9. СУСРЕТ КЊИЖЕВНИКА / Год. 12, бр. 573 (12. децембар 2012) стр. 14

Српска читаоница у Иригу је била домаћин књижевницима из Бачког Петровог Села, Житишта и Ирига.

10. КЊИГЕ ЗА ДЕЦУ О ЕКОЛОГИЈИ / Год. 12, бр. 574 (19. децембар 2012) стр. 20

Одржана је промоција књига Саше Јовановића у читаоници Библиотеке „Глигорије Возаровић“.

Златко Паишко

Јелена Маргетић

Народна библиотека "Доситеј Обрадовић"

Стара Пазова

СТАРОПАЗОВАЧКЕ НОВИНЕ О БИБЛИОТЕКАРСТВУ У 2012. ГОДИНИ

„Пазовачко огледало“

ИСТОРИЈАТ ЗДРАВСТВА У СТАРОЈ ПАЗОВИ / Зоран Милић.
- Представљена занимљива књига о здравству у нашем месту аутора Јарослава Микловица и Јана Хорвата. – Бр.68, јануар, стр. 21

ЗИМА И ПРОЛЕЋЕ СА КЊИГАМА / Анђелка Мали. – О дешавањима у старопазовачкој библиотеци „у част“ доласка најлепшег гоишњег доба, пролећа. – Бр.70, март, стр. 42-43

БЕРНАРДИЈЕВА СОБА / Зоран Милић. – Гост библиотеке Слободан Тишма, добитник НИН-ове награде за роман године. – Исто, стр. 48

КЊИЖЕВНО ПЕТСКИМ ВЕЧЕРИМА обележен Међународни дан жена 8. март у огранцима Народне библиотеке Доситеј Обрадовић“ у Војки, Старим Бановцима и Голубинцима. – Исто, стр. 70

КОНЦЕРТ ЗА МАМЕ И ДРУГЕ ДАМЕ / А./Анђелка/ Мали. – Концерт Музичке школе мр Љубинка Лазића одржан у библиотеци „Владислав Чикош“ у Војки. - Исто, стр. 78-79

ПРВА РОМСКА БИБЛИОТЕКА У СРЕМУ / Зоран Милић. – У сарадњи удружења „Ромска омладина данас – РОД“ и Народне библиотеке „Д. Обрадовић“ увећан фонд књига намењен Ромима. – Бр. 71, април, стр. 30-31

„ОВО БИХ ТИ ПРЕПОРУЧИО ДА ЧИТАШ“ //б.и./ – Обележен Светски

дан књиге у библиотеци „П.П.Његош“ у Новој Пазови. – Исто, стр. 31

НЕКИ НОВИ ЗВУЦИ У ЦАРСТВУ ТИШИНЕ / Зоран Милић. – Поетско музичко вече у библиотеци у Старој Пазови поводом јубилеја Градског хора, Исто, стр. 36

ЛЕПТИРИ ДОЛЕТЕЛИ У БИБЛИОТЕКУ / Зоран Милић. – Представљена књига „Дневни лептири Србије“ праћена изузетном изложбом лептира из колекције Александра Бака, Исто, стр. 71

ПРЕДШКОЛЦИ У БИБЛИОТЕЦИ „ПЕТАР ПЕТРОВИЋ ЊЕГОШ“ У НОВОЈ ПАЗОВИ / Б.Ж. и И.С. – Бр. 72, мај, стр. 67

РАДИОНИЦА ЗА НАЈМЛАЂЕ / Б./Бранислава/Ј./Јанковић/ - У огранку „Димитрије Руварац“ у Старим Бановцима одржана ликовна радионица и изложба радова на тему заштите животне средине. – Исто, стр. 67

ПОВРАТАК СТРИПА / Зоран Милић. – У библиотеци у Старој Пазови отворена изложба младог стрип цртача Петра Гњидића, Исто, стр. 92

КО О ЧЕМУ, СРЕМЦИ О СЛАНИНИ / Драгана Живковић. – На књижевној вечери у Војки представљене књиге Радивоја Прокопљевића Проке. – Исто, 93

„ОВО НАМ МОЖДА НИЈЕ ТРЕБАЛО“ / З./Зоран/М./Милић/. – О промоцији књиге „измишљених“ вести догађаја популарних „Њузоваца“ у Старој Пазови. – Исто, стр. 100

„БОНАВИА“ / Зоран Милић. – Представљање романа Драгана Великића у Старој Пазови. – Бр. 73, јун, стр. 40

ПУТ У СРЕДИШТЕ СВЕМИРА / Зоран Милић. – Занимљиво предавање о свемирском телескопу „Хабл“ у библиотеци у Старој Пазови, Исто, стр. 42-43

„НАДРЕАЛИЗАМ ДАНАС И ОВДЕ“ / Бранислава Јанковић. – Креативна радионица у огранку „Димитрије Руварац“, Стари Бановци. – Исто, стр. 54

НИЗОМ АКТИВНОСТИ ОБЕЛЕЖЕН 1. ОКТОБАР ДАН НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ „ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ“ У СТАРОЈ ПАЗОВИ / З./Зоран/М./Милић/. – Централни догађај - отварање дечјег одељења огранка библиотеке у Новој Пазови. – бр. 77, октобар, стр. 12

„ЈЕДНА ДО ДРУГЕ“ / Зоран Милић. – У Старој Пазови представљена најновија књига поезије Миодрага Јкшића, Исто, стр. 48

„ПИСМО ГОСПОЂЕ ВИЛМЕ“ / З./Зоран/М./Милић/. – Гост библиотеке у Старој Пазови била је Јелена Бачић-Алимпих. – Исто, стр. 60

„СТРИПОВИ КОЈЕ СМО НЕКАД ВОЛЕЛИ“ / Зоран Милић. – Представљена књига издавачке куће „Омнибус“ која се бави историјом југословенског стрипа. – Исто, стр. 61

НА ДИСОВОМ ТРАГУ / Зоран Милић. – Књижевно вече младих добитника награде „Млади Дис“ Гордане Смуђа и Мирка Јовановића из Старе Пазове. – Бр. 78, новембар, стр. 22-23

МИРИС КИШЕ И ЛИПЕ У НОВОЈ ПАЗОВИ / Зоран Милић. – У Новој Пазови одржано књижевно вече Гордане Куић, Исто, стр. 28

„КРВ НА ФЛАУТИ“ / Зоран Милић. – У Старој Пазови представљен роман Михајла Орловића. - Бр. 79, децембар, стр. 59

„Пазовачка ревија“

РАДНИ ВЕК ПОСВЕТИО КЊИГАМА //б.и./-. – Ратко Чолаковић, директор Народне библиотеке „Доситеј Обрадовић“ Стара Пазова испраћен у пензију. – Бр. 71/72 децембар-јануар, стр. 49

ВОЈВОЂАНСКИ КЊИЖЕВНИЦИ У СТАРОЈ ПАЗОВИ / Весна Милетић. – Књижевно вече четворо уметника: Гордане Ђилас, Ласла Вегела, Вићазослава Хроњца и Ивана Негришорца. - Исто стр. 51

ЧЛАНСКЕ КАРТЕ БИБЛИОТЕКЕ ПРВАЦИМА / Весна Милетић. – Добродошлицу новим члановима Библиотеке у Старој Пазови пожелело дејчи писац Миодраг Јакшић. – Исто, стр. 51

РОБЕРТ ТАКАРИЧ / /б.и./ – Дејчи писац Роберт Такарич гостовао у огранцима у Старим Бановцима, Новој Пазови и Голубинцима. – Бр. 73, фебруар, стр. 8

ОДРЖАТИ РЕНОМЕ / Весна Милетић. – О плановима за унапређење библиотекарства у старопазовачкој општини у наредном периоду. – Исто, стр. 46-47

БАЦИ У БИБЛИОТЕЦИ //б.и./ – Презентација библиотекара Дениса Шанте о доласку пролећа за ученике читаоце на дејчем одељењу у Старој Пазови. – Бр. 74, март, стр. 46

ЧЕСТИТКА МАЈЦИ ЗА ДАН ЖЕНА //б.и./ – У огранку „Дамјан Прерадовић“ у Голубинцима деца обележила 8. Март, Исто, стр. 47

СЛОБОДАН ТИШМА У СТАРОЈ ПАЗОВИ //б.и./ – Вече са добитником НИН-ове награде за роман године. Слободаном Тишмом, рођеним у Старој Пазови. – Исто, стр. 53-54

КЊИГА О ЈЕЗИКУ //б.и./ – У Старој Пазови представљена значајна књига о словачком језику Ане Марић, као и издавачка продукција Словачког издавачког центра, Исто, стр. 54

ПРВА РОМСКА БИБЛИОТЕКА / Весна Милетић. – О акцији бесплатног уклањања Рома у библиотеку. – Бр. 75, април, стр. 48

ЛЕПТИРИ МЕЂУ НАМА / Весна Милетић. – Аутори занимљиве књиге о лептирима Милош Поповић и Милан Ђурић представили јединствен приручник за љубитеље лептирова. – Исто, стр. 49

СВЕТСКИ ДАН КЊИГЕ //б.и./ – Уручене захвалнице младим читаоцима учесницима обележавања Светског дана књиге у огранку у Новој Пазови,

Исто, стр. 49

ПРОМОЦИЈА БАСИЈАНЕ / С. Шаровић. – У Новој Пазови промовисан нови роман „Прича о Басијани“ Бранке Пантелић. – Бр. 76, мај, стр. 41

СТРИП КАО ИНСПИРАЦИЈА //б.и./ – Изложба стрипа Петра Гњидића у Старој Пазови. – Исто, стр. 42

ЊУЗ ВЕСТИ У ОГЛЕДАЛУ //б.и./ – Тројица уредника сајта ЊУЗ вести представили своје сатиричне текстове у Старој Пазови. – Исто, стр. 42

ПРОКИНО ВЕЧЕ У ВОЈКИ //б.и./ – О промоцији збирке песама Радивоја Прокопљевића Проке у Војки. – Исто, стр. 42

ВЕЗЛЕ ЗА ВЛАДУ СРБИЈЕ / Весна Милетић. – Изложба везених радова женске групе „Пазовчанка“ и предавање о неговању српских обичаја и традиције у библиотеци у Старој Пазови. – Исто, стр. 54

„ДВЕРИ СРПСКЕ“ ПОКЛОНИЛЕ КЊИГЕ БИБЛИОТЕЦИ / В./Весна/ Милетић. – Поводом обележавања празника Видовдана, представник покрета „Двери српске“ покљонио библиотеци књиге о Косову и Метохији. – бр. 77-78, јун-јул, стр. 43

„БОНАВИА“ У ПАЗОВИ / В./Весна/ Милетић. – Нови роман Драгана Великића представљен у старопазовачкој библиотеци пред малобројним посетиоцима. – Исто, стр. 43

О АСТРОНОМИЈИ / В./Весна/ Милетић. – Занимљиво предавање Александра Зоркића, Јарослава Грње и Јанка Мравика, после кога су посетиоци имали прилику да посматрају Месец кроз телескоп. – Исто, стр. 43

НАРОДНА ТРАДИЦИЈА / /б.и./ – Изложба радова ученика Основне школе „Б.П.Пинки“ на тему народне традиције у библиотеци у Старој Пазови. – Исто, стр. 56

БЕСПЛАТАН УПИС У БИБЛИОТЕКУ //б.и./ – Акција бесплатног уписа у Библиотеку свих ученика основних школа у школској 2012/2013. год. – Бр. 79, октобар, стр. 54

ДАН МАТИЧНЕ БИБЛИОТЕКЕ / /б.и./ – Низом манифестација Библиотека у Старој Пазови обележила Дан библиотеке, 1. октобар. – Бр. 80, новембар, стр. 45

„ЈЕДНА ОД ДРУГЕ“ //б.и./ – Музичко-поетско вече песника Мидрага Миће Јакшића приређено у Старој Пазови. – Исто, стр. 46

ДИСОВИ ЛАУРЕАТИ //б.и./ – Гордана Смуђа и Мирко Јовановић гости Народне библиотеке „Доситеј Обрадовић“. – Бр. 81, децембар, стр. 46-47

ВЕЧЕ СА АНДРЕАНОМ ДВОРНИЋ //б.и./ – Књижевно вече на дечјем одељењу огранка у Новој Пазови. – Исто, стр. 47

ДРУЖЕЊЕ СА ГОРДАНОМ КУИЋ //б.и./ – У Новој Пазови представљена књига приповедака „Са друге стране ноћи“ Гордане Куић. – Исто, стр. 47

НАРОДНА ТРАДИЦИЈА У ГРАДСКОЈ БИБЛИОТЕЦИ //б.и./ – Заједнички час ученика основних школа „Б.П.Пинки“ и „Херој Јанко Чмелик“ у старопазовачкој библиотеци. – Исто, стр. 51

ЛЕТОПИС КУЛТУРНИХ ДОГАЂАЈА У БИБЛИОТЕКАМА СРЕМА

НБ "Ђорђе Натошевић" Инђија

Промоција књиге **Живот на реци** Мирослава Филиповића
Поетски сусрет са писцима из Народне републике Кине (огранак у Крчедину)
Инђијска библиотека је и у 2012. години наставила Летњи програм читања, чији је циљ популаризација књиге и читања међу децом и омладином. На крају програма деца су награђена излетом у Београд, где су посетили Народну библиотеку Србије и изложбу циновских инсеката на Ади Циганлији.

Српска читаоница у Иригу

15. јануар

Представа *Пошто паштета* - Атеље 212

25. фебруар

Промоција књиге *Жеравица светске кошарке* - Ранко Жеравица

7. април

Изложба фотографија *Сведочанство и Сведочење о времену* о Шатринцима

26. април

Промоција књиге Душана Вулете *Ђавољи потпис*

19. мај

Обележена Ноћ музеја

23. мај

Сусрет деце са писцем-гостовање Роберта Такарича

24. мај

Промоција књиге о Михизу аутора Радована Поповића

13. јун

Радионица радне групе психолога за укључивање деце ометене у развоју

9. август

Промоција романа Љиљане Живковић *Ако је веровати Артемију*

17. октобар

Гостовање Народног позоришта из Суботице са представом *Кукавичлук*

30. октобар

Представљање Читаонице у Библиотеци у Лазаревцу

29. новембар

Књижевни сусрети песника Бачког Петровог села, Житишта и Ирига

Народна библиотека у Пећинцима**8. октобар**

У оквиру Дечије недеље организован час са предшколцима

10. октобар

Предавање филозофа и издавача Владимира Меденице

7. новембар

Вече поезије литерарне секције *Руже и кавалери* - у оквиру Дана посвећених јапанској култури

Градска библиотека "Атанасије Стојковић" Рума**2. фебруар**

Промоција књиге *Кораџи до успеха* аутора Марија Кржића

16. март

Концерт Уроша Дојчиновића (гитара)

6. април

Промоција романа *Дон Хуан* Синише Пашћана

11 април

Одржана трибина *Христова жртва*

19. април

Промоција романа *Жакова молитва* Момира Васиљевића

18. мај

Отварање 2. манифестације *Дани Словенске писмености*. Манифестацију отворио амбасадор Републике Бугарске.

20. мај

Трибина са Миланом Влајчићем Руски филм

21. мај

Слава градске библиотеке у Руми, Св. Јован Богослов

21. мај

Одржана трибина *О словенском духу* - Владета Јеротић и Владимир Меденица

22. мај

Промоција књиге *Менталитети света* Георгија Гачева

12. јун

Сусрет румских песника

2. август

Промоција књиге *Приче из Срема* аутора Ђоке Филиповића у Голубинцима

30. август

Промоција збирке песама *Даљинске дирке* ауторке Јелене Шаула Адамовић

3. октобар

Представљена биографија *Пут до крста* Светог Владимира- живот и дело Атанасија Стојковића

4. октобар

Представа за децу поводом Дечије недеље *Снежана у земљи патуљака*

12. октобар

Представљена збирка литерарних радова по Конкурсу Геронтолошког центра Срем у Руми под називом *Мирис Михољског лета*

15. новембар

Представљање мулти-романа чланова МЕНСА Србије под називом *Шест писаца, шест ликова, једна прича*

20. новембар

Додела награда по Конкурсу поводом светског дана детета

23. новембар

Представљена збирка песама за децу *Дете је лепота света* аутора Синише Пашћана

4. децембар

Представљање документарне трилогије *Процес КП 5/03* - Доротеа Чарнић и Александра Петровић

15. децембар

Представљена Википедија за Србију

26. децембар

Додела награде *Атанасије Стојковић* за први необјављени роман Ладиславу Варги за текст *Опело за боема*

Библиотека " Глигорије Возаровић " Сремска Митровица

13. март

Промоција романа добитника НИН-ове награде *Бернардијева соба* Слободана Тишме

21. март

Промоција књиге песама за децу и компакт диска Саше Божовића

28. март

Предавање Спасоја Влајића - *квантна медицина, лечење мислима*

12. април

Промоција збирке песама *Добрнички цветови* Војислава Милића

19. април

Промоција приручника музичке педагогије *Вежбање без вежбе* Драгане Нешић

17. мај

Промоција романа *Митровчани* Мирјане Н. Радованов Матарих

22. мај

Промоција поезије *Тркалиците* Ратка Риђанина

5. јун

Промоција романа *Жакова молитва* Момира Васиљевића

17. септембар

Изложба сликара Вука Мушкиње *Летњи утисци*

27. септембар

Традиционални маскенбал за предшколце и основношколце *У бајци станујем*

9. октобар

Промоција романа *Ајништајнова кћи* Мишел Зекхајм

18. октобар

Концерт *Шпанске ветрењаче- дуо Ветар у леђа* Соња Калајић, виолина и Слађана Гајић, клавира

1. новембар

Промоција књиге *Промоција у Призрену* Руже Мијовић Шорић и *Закон срца* Славице Мастикоса

2. новембар

Промоција часописа *Сунчани сат*

5. новембар

Предавање професора Спасоја Влајића

7. новембар

Изложба удружења жена *Сирмијум треће доба*

11. новембар

Промоција романа *Симеонов печат* Вање Булића

23. новембар

Промоција романа *Кругови моћи* Жарка Јокановића

28. новембар

Промоција романа *Кад је свет имао бркове* Ане Радмиловић

29. новембар

Промоција стваралаштва *Михајла Орловића*

10. децембар

Промоција стваралаштва Саше Јовановића Бороте, писца за децу

24. децембар

Изложба *Обуците се римски* удружења Рукотворине

27. децембар

Караван Писаца Војводине

Народна библиотека " Доситеј Обрадовић " Стара Пазова

1. фебруар

Промоција књиге за децу аутора Роберта Такарича у Старим Бановцима, Новој Пазови, Голубинцима и Старој Пазови

29. фебруар

Промоција романа добитника НИН-ове награде: *Бернардијева соба*, Слободана Тишме

14. март

Представљање књиге *О језику професорке словачког језика* Ане Марић

30. март

Наступ Градског хора из Старе Пазове

2. април

Поводом Међународног дана дечје књиге гости су били дечји писци Игор Коларов и Бранко Стевановић

4. април

Промоција приручника *Дневни лептири Србије*, аутора Милоша Поповића и Милана Ђурића

12. април

Поводом Светског дана Рома отворена је прва Ромска библиотека у Срему

4. мај

Дечји писац Недељко Терзић гостовао у Белегишу и Сурдуку

10. мај

Представљање књиге *Ово нам можда није требало* популарних Њуз-оваца. Гости: Марко Дражић, Мирослав Вујовић, Бане Грковић

17. мај

У Новој Пазови представљен роман *Прича о Басијани* Бранке Пантелић

25. мај

У Војки промоција збирке песама *Лет без крила* Предрага Бањеглава

13. јун

Представљање романа *Бонавиа* Драгана Великића

26. септембар

Представљање романа *Рингишпил и Писмо госпође Вилме* Јелене Бачић Алимпић

10. октобар

Представљање монографије *Стрипови које смо волели* издавачке куће Омнибус из Београда

17. октобар

Представљање збирке песама *Једна до друге* Миодрага Јакшића

9. новембар

Промоција романа *Боје каледоскопа* Андрејане Дворнић у Новој Пазови

14. новембар

Представљање књиге приповедака *Са друге стране ноћи* Гордане Куић у Новој Пазови

21. новембар

Представљање младих добитника награде *Млади Дис*, Гордане Смуђа и Мирка Јовановића

28. новембар

Промоција романа *Крв на флаути* Михајла Орловића

Народна библиотека " Симеон Пишчевић" Шид**9. март**

Постављена је изложба посвећена песницима који су рођени у марту (

Владислав Петковић Дис, Мика Антић, Бранко Радичевић)

9. мај

Концерт камерне музике у сарадњи са музичком школом Исидор Бајић из Новог Сада

6. јун

Потписан споразум о партнерском учешћу у пројекту Српско- Руска сарадња између Радионице за израду уметничких предмета и штампање Завештање и библиотеке

5. јул

Изложба *Сликом кроз просвету Србије на прелазу из 19. у 20. век* - тема изложбе су били наши књижевници

19. јул

Књижевно вече *Звездом записујем тајном откривам* аутора Ратка Марковића Риђанина

4. октобар

Радионица посвећена деци са посебним потребама из ОШ „Јован Јовановић Змај“

6. новембар

Промоција књиге *Вирови судбине* аутора и завичајца Љубомира Поповића

22. новембар

Књижевно вече посвећено завичајном писцу проф. Богдану Месингеру

13. децембар

Радионица са децом из ОШ „Јован Јовановић Змај“

17. децембар

Обележавање Дана Библиотеке (163 године од оснивања). Гост је био завичајни писац протојереј ставрофор хаџи Ђорђе Воларевић

28. децембар

Позоришна представа ученика ОШ „Јован Јовановић Змај“

ЗАПОСЛЕНИ У ЈАВНИМ БИБЛИОТЕКАМА СРЕМА У 2012.

БИБЛИОТЕКА "ГЛИГОРИЈЕ ВОЗАРОВИЋ" СРЕМСКА МИТРОВИЦА

1. Живка Матић, директор
2. Весна Петровић, библиотекар саветник
3. Ружица Станковић, виши библиотекар
4. Милијана Барјактаревић, виши библиотекар
5. Мирјана Делић, библиотекар
6. Драгана Нешковић, библиотекар
7. Душанка Милорадић, библиотекар
8. Моравка Тодић, библиотекар
9. Борка Беуковић Ћосић, библиотекар
10. Кристина Зукић, библиотекар
11. Светлана Сабо, библиотекар
12. Вања Санадер, библиотекар
13. Милијана Дмитровић, библиотекар
14. Бранислав Радивојевић, књижничар
15. Светислав Радосављевић, књижничар
16. Светлана Коплић, књижничар
17. Марија Дражић, књижничар
18. Андреја Врањеш, књижничар
19. Снежана Тинтаровић, књижничар
20. Милица Милошевић, књижничар
21. Драгана Пејаковић, књижничар
22. Јелена Џукић, књижничар
23. Злата Теодосић, књиговођа
24. Гордана Васелек, секретар-благајник
25. Госпоинка Николић, спремачица-курир
26. Бранка Милошевић, спремачица

НБ "ДР ЂОРЂЕ НАТОШЕВИЋ" ИНЂИЈА

1. Весна Степановић, директор
2. Лепосава Радојевић, библиотекар
3. Радмила Марковић, библиотекар
4. Радмила Дражић, библиотекар
5. Милица Котур, библиотекар
6. Зорица Црногорац, виши књижничар
7. Милена Тепић, виши књижничар
8. Предраг Божић, виши књижничар
9. Бранислава Танасић, виши књижничар
10. Јелена Биљетина, књижничар
11. Јасмина Живковић, књижничар
12. Надежда Девећ, књижничар
13. Смиљана Гагић, књижничар
14. Весна Будисављевић, књижничар
15. Андреа Живковић, књижничар
16. Јелена Гмизић, књижничар
17. Зорица Кнежевић, књиговођа
18. Ненад Бакић, књиговођа
19. Јадранка Миленковић, курир-спремачица

СРПСКА ЧИТАОНИЦА ИРИГ

1. Вера Новковић, директорица
2. Драгослав Илкић, библиотекар
3. Наталија Влаховић, књижничар
4. Бранислав Јовичић, самостални књижничар
5. Андреа Бертол, библиотекар приправник
6. Душанка Кекић, спремачица-курир

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА ПЕЋИНЦИ

1. Биљана Јерemiћ, директор
2. Живић Славица, библиотекар
3. Наић Невена, библиотекар
4. Душко Игњатовић, виши књижничар
5. Миланка Андрејић, књижничар
6. Драган Филиповић, књижничар
7. Живко Иванић, књижничар
8. Зорица Зечевић, књижничар

ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА РУМА

1. Жељко Стојановић, библиотекар, директор
2. Стеван Ковачевић, виши библиотекар
3. Љиљана Савић, виши библиотекар
4. Невенка Мрђа, виши библиотекар
5. Мирјана Виоглавин, библиотекар
6. Милан Зељак, библиотекар
7. Мика Симић, библиотекар
8. Мирјана Миљковић, библиотекар
9. Бојана Вујић, библиотекар
10. Марина Крањчевић, библиотекар
11. Мира Јуришић, самостални књижничар
12. Драган Јанковић, књижничар
13. Милка Јовановић, админ. радник
14. Бранко Мркшић, админ. радник
15. Бранкица Будимир, спремачица – курир
16. Анђелка Стојаковић, библиотекар на одређено време

НБ "ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ" СТАРА ПАЗОВА

1. Наташа Филип, виши библиотекар, в.д. директора
2. Златко Пашко, библиотекар саветник
3. Богдана Маринковић Гајин, библиотекар
4. Снежана Цветићанин, библиотекар
5. Денис Шанта, библиотекар
6. Драгана Тојага, библиотекар
7. Мирјана Жакула, библиотекар
8. Бранислав Скоко, библиотекар
9. Љиљана Секимић, библиотекар
10. Јелена Маргетић, виши књижничар
11. Драгана Живковић, књижничар
12. Олгица Суботић, књижничар
13. Јелена Четник, књижничар
14. Наташа Поткоњак, књижничар
15. Ана Николин, књижничар
16. Александар Градић, књижничар
17. Љиљана Туран, књижничар
18. Татјана Павићевић, књижничар
19. Александар Градић, књижничар
20. Данијела Дамјановић, књижничар
21. Сања Ногић, књижничар
22. Мара Илић, секретар - благајник
23. Биљана Црвеначки, шеф рачуноводства
24. Снежана Тишма, спремачица
25. Јармила Балеј, спремачица – курир

НБ „СИМЕОН ПИШЧЕВИЋ“ ШИД

1. Славица Варничкић, директор
2. Велинка Масал Античевић, библиотекар
3. Јадранка Бајуновић, виши књижничар
4. Мирослава Хајдук, књижничар
5. Надежда Цветковић, књижничар
6. Гордана Арсеновић, књижничар

7. Наташа Станковић, књижничар
8. Биљана Крч, књижничар
9. Невенка Пејчић, спремачица
10. Владимир Малешевић, домар-ложач

TS